

ΕΙΔΕΚΠΑ'Ν ΜΩ MATIE HELELI'N

M'ο wο nun'n

Nwan sbanlan διε y'ο le Matie? Matie, mο be fele yί biekun Alife Levi'n (Maaki 2.14, Luku 5.27), anun ο wο Zozi mmοfve bulu non nnyuan nun anun bie. Ο dide ajule man *Lοmοn awaa m'ο sie Izalayε mαν'n. Zozi mele sο, Zufu kun m'ο dide ajule sο'n man Lοmοn'n, Zufu'n-mο bu yί ke ο ti etefve kpili kpa. Be kpο sbanlan sο'n kpa. Ο sanlin ke ο buka Izalayε mgbοfve'n-mο. Nan Zozi διε, ο'a nwun Matie anwοn anwunnvoe. Ο'a fele yί ke ο yaci ajule junman'n m'ο di'n nan ο kaci yί sbanlan. Yε nzi man Matie anwοn ejole dοn, nan ke be le kpın be kele'n, yί yε ο heleli Ejolekpa ehi ο.

Ejolekpa sο nun anun, Matie ε kele ye ke Zozi Kilisi ti Izalayε Belemgbin Ngbandefve, ο fi belemgbin *Davidi afilie nun anun. Yί dein ye Nyanmian nanndili yί mgbοmanfve'n-mο asu daba ο bοli Izalayε amma'n-mο anοhuba ke cian kun ο 'ba le be ti ο.

Matie 'bο yί Ejolekpa nun abu'n, ο le kan ye Zozi anan'n-mο non yί awοle nun anwοn ejole (yί ti 1-2). Ο le kele ke Zban Batisi kpınlin sοnınlın Zozi ο nun ke Abənsanmοn kpınlin sοli Zozi nıanlin'n (3.1-4.11). Eεe ο man ye nwun asinbenwοn ninngε mο Zozi yοli non ejole'n-mο m'ο hanlin wο Galile mαν nun anun'n (4.12-18.35). Ejolekpa nun ayuelıe, ο man ye nwun ke Zozi hοli Zoluzalemοn, lika mο yί mgbοfve'n-mο hunlin yί koləwa nun asu m'ο fi ewue nun tinngel'n

(19-28.15). Ehi anzin, Zozi nun yí menian'n-mə kə yia buka kɔn aso Galile m̄n nun anun elɔ (28.16-20).

Ɛjɔlekpa ehi anun, ye nwun ke Zozi heheleli Anwunno Belemgbin M̄n nun anwɔn ninngɛ dɔn. Matie a hohuan nunhan nnun m'ɔ wɔwɔli kpa nun anwan: (1) Zozi ɛ kan kele yí menian'n-mə ke be kpɔn be bu Anwunno Belemgbin M̄n nun anun amanmuo'n (yí ti 5-7). (2) Zozi ɛ kele yí menian bulu nun nnyuan'n ke be kpɔn be bɔ Anwunno Belemgbin M̄n nun anwɔn ɛjɔɛ'n kpayɛ'n (yí ti 10.5-42). (3) Zozi ɛ kan Anwunno Belemgbin M̄n nun anwɔn ɛjɔɛ ɔ bu yí anyɔndala nun (yí ti 13). (4) Zozi ɛ kan ɛte ɛyɔɛ nun ɛte face nun anwɔn ɛjɔɛ (yí ti 18). (5) Zozi ɛ kan m̄n nun ayueliɛ ɔ nun ke ɔ 'kpɔn bua menian'n-mə kwalaa ndɛɛ nun anwɔn ɛjɔɛ (yí ti 24-25).

Zozi Kilisi anan-mə dunman'n
(Luku 3.23-38)

¹ Ɛ 'nwun Zozi Kilisi anan-mə dunman'n, ɔ bɔ yí bu *Abalahamɔn elɔ dede ɔ sɔn belemgbin *Davidi elɔ nán ɔ'a tɔ Zozi.

² Abalahamɔn wɔli Izaki, nán Izaki a wɔ Zɔvakɔbu, Zɔvakɔbu a wɔ Zuda nun yí nianman'n-mə, ³ Zuda a wɔ Falesi nun Zala. Bé nin y'ɔ le Tamaa. Falesi a wɔ Ɛsilɔmɔn, Ɛsilɔmɔn a wɔ Alamɔn, ⁴ Alamɔn a wɔ Aminnandabu, Aminnandabu a wɔ Naason, Naason a wɔ Salimɔn, ⁵ Salimɔn a wɔ Boozi. Yí nin y'ɔ le Lahabu. Boozi a wɔ Obɛdi. Yí nin y'ɔ le Lutɔ. Obɛdi a wɔ Zese, ⁶ Zese a wɔ Davidi, Davidi a wɔ Salomɔn. Yí nin'n tɔ Uli ayɔ daba. ⁷ Salomɔn a wɔ Oloboamɔn, Oloboamɔn a wɔ Abia, Abia a wɔ Asafu, ⁸ Asafu a wɔ Zozafati, Zozafati a wɔ Zolamɔn, Zolamɔn a wɔ Oziasi, ⁹ Oziasi a

wɔ Zoatamɔn, Zoatamɔn a wɔ Akazi, Akazi a wɔ Ezekiazɪ, ¹⁰ Ezekiazɪ a wɔ Manase, Manase a wɔ Amɔn, Amɔn a wɔ Zoziasi, ¹¹ Zoziasi a wɔ Zekonia nɔn yɪ nianman'n-mɔ. Mɛɛ sɔ nɪn anun yê bɛ hyɪɪ Izalayɛ amma'n-mɔ hɔɪ Babilɔnɔn ɔ.

¹² Mɔ bɛ hɔɪ Babilɔnɔn'n, nán Zekonia a wɔ Salatiɛ, Salatiɛ a wɔ Zolobabelɪ, ¹³ Zolobabelɪ a wɔ Abiwudi, Abiwudi a wɔ Eliakimɔn, Eliakimɔn a wɔ Azɔɔ, ¹⁴ Azɔɔ a wɔ Sadɔki, Sadɔki a wɔ Akimɔn, Akimɔn a wɔ Eliwudi, ¹⁵ Eliwudi a wɔ Eleazaa, Eleazaa a wɔ Matan, Matan a wɔ Zɔvakɔbɔ, ¹⁶ Zɔvakɔbɔ a wɔ Zozeɔvɔ. Yɪ yɪ y'ɔ le Mali. Mali sɔ'n, yɪ yê ɔ wɔɪ Zozi mɔ bɛ fɛɛ yɪ *Kilisi nɪn ɔ.

¹⁷ Kɛ ɔ fi Abalahamɔn bɛɛ sɔ dede m'ɔ kɔ ju Davidi bɛɛ sɔ'n, bɛ ti siɛ bulu nɔn nnan, yê ɔ fi Davidi bɛɛ sɔ dede m'ɔ kɔ ju mɛɛ mɔ bɛ hyɪɪ Izalayɛ amma'n-mɔ bɛ hɔɪ Babilɔnɔn'n, bɛ ti siɛ bulu nɔn nnan biekun, ɛsɛ dede m'ɔ kɔ ju Kilisi nɪn awɔɛ'n, bɛ ti siɛ bulu nɔn nnan.

Zozi Kilisi awɔɛ'n
(Luku 2.1-7)

¹⁸ Ɛ 'nwun kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔɪ mɔ bɛ wɔɪ Zozi Kilisi'n. Anun Mali m'ɔ ti yɪ nin'n, ɔ nɔn Zozeɔvɔ b'a ja bɛ nwɔn. Nan asannan nán Zozeɔvɔ a fa Mali atɔnvɔɛ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n kɔ man Mali kɔ nwɔnnzɛ. ¹⁹ Zozeɔvɔ m'ɔ ti yɪ hun'n ti sɔanlan sɛsɛ. Yê kɛmɔ ɔ ngulo man kɛ ɔ bɔ Mali anwɔn ɛjɔɛ ɔ keɛ menian'n-mɔ, ɔ fualɪ kɛ ɔ nɔn yɪ bɛ 'titi nviɛɛ nɪn.

²⁰ Kɛmɔ anun ajɔnlɪn sɔ'n wɔ yɪ ti anun'n, yê Mɪn bɔfɔɛ'n kɔn kɔ a kɔ hun yɪ elalɛ. Yɪ nwan: “Belemgbin *Davidi anɔnman Zozeɔvɔ, n'ɛ hyɔhyɔɪn wɔ bɔ asi, fa Mali siɛ wɔ nwɔn kɛ wɔ yɪ. Ɔ sanɪn

ke baa'n m'ɔ le nwɔnnze yí'n fi Wawe Nwannzan-nwannzan'n. ²¹ Ǿ 'ba wɔ baa belenzua kɔn. Baa sɔ'n, ε 'ba tɔn yí Zozi, yí dein yê ɔ 'ba le yí menian'n-mɔ fi bé ετε nun anun ɔ.”

²² Eɥi kɔlaatin walɪ maan εjɔle'n mɔ yé Mɪn manlɪn yí kpɔmanfɔe'n hanlɪn'n kpɪnlɪn sɔ. Yí nwan:

²³ *Nian, talua muan'n 'ba nwɔnnze,*
ɔ 'ba wɔ baa belenzua kɔn.

Baa sɔ'n, be 'ba fɛle yí Emannue.

(Emannue, yí bɔ y'ɔ le ke Nyanmɪan nun yé tɪ.)

²⁴ Mɔ Zozefɔ fi nafɛle nun anun tinngelɪ'n, ɔ yɔlɪ like'n mɔ yé Mɪn bɔfɔe'n hehelɪ yí'n. Ǿ sɔlɪ Mali nun ɔ falɪ yí kacilɪ yí yɪ. ²⁵ Nan kɔsɔ ɔ nun yí b'a nna man dede Mali wɔlɪ yí wa belenzua'n nán ɔ'a tɔn yí Zozi.

2

Ngɛlfɔe'n-mɔ 'ba kpɔnnde Zozi be sɔ yí

¹ Be wɔlɪ Zozi Zude mán nun anun kulo'n mɔ be fɛle yí Betelehemɔn nun asɔ. Mɛle sɔ'n, anɪn belemgbɪn *Elɔdɪ y'ɔ sie Zude mán nun ɔ. Mɔ be wɔlɪ Zozi'n, ngɛlfɔe'n-mɔ mɔ be nɪan nzalama'n, be fi lɪka mɔ senze'n fite'n, be walɪ Zoluzalemɔn εbele.

² Mɔ be julɪ εbele'n, nán b'a bisa menian'n-mɔ ke: “Zufɔ'n-mɔ belemgbɪn'n mɔ b'a wɔ yí'n, ɔ wɔ nin? Y'a nwun yí nzalama'n senze afitelɛ elɔ, yɛ walɪ ke yɛ 'ba a sɔ yí.”

³ Mɔ belemgbɪn Elɔdɪ ɔ nun Zoluzalemɔn kulo nun asɔ menian'n-mɔ kɔlaaa tɪlɪ εjɔle sɔ'n, bé nwɔn wɔsɔlɪ bé. ⁴ Belemgbɪn Elɔdɪ kɔ yɪa Nyanmɪan *teeyɪfɔe mgbain'n-mɔ kɔlaatin, ɔ nun *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nán ɔ'a bisa bé lɪka m'ɔ sɛ ke be wɔ *Kilisi'n. ⁵ Bé nwan: “Ǿ sɛ ke be wɔ yí Betelehemɔn,

Zude mân nun anun. Ɔ sanlɪn ke ejɔle mɔ Nyanmɪan kɔmɔanfɔe'n heleli'n y'ɔ le ke:

⁶ *Emɔ Betelehemɔn amma mɔ emɔ wɔ Zude mân nun anun'n,*

*emɔ kulo'n ti man kulo kaan
wɔ Zude kulo mgbili'n-mɔ afian.*

Ɔ sanlɪn ke be 'ba wɔ svanlan kɔn be tv emɔ anun.

Svanlan sɔ'n yê ɔ 'ba nɪan Izalayε amma'n-mɔ

mɔ be ti mɪn diε nun asv

ke bva εnɪanfɔe nɪan yɪ mmɔva'n-mɔ asv'n."

⁷ Mɔ belemgbɪn Elɔɔɔ tɪli ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ fele ngɛlefɔe'n-mɔ nvɪalɪε nun ɔ kɔ bisa bé mɛle kpa bɔkɔɔ mɔ nzalama'n fiteli'n. ⁸ Ehi anzin, ɔ kɔ svan bé Betelehemɔn elɔ, yɪ nwan: "Emɔ hɔ Betelehemɔn elɔ, nán be hɔ kɔpɔnnde batɔnman sɔ'n kpa. Se emɔ nwun yɪ a, be mán mɪn nzv tí, maan mɪn kɔsv n gɔ n zó yɪ bie."

⁹ Mɔ belemgbɪn Elɔɔɔ hanlɪn sɔ heleli bé yueli'n yê be hɔli ɔ. Mɔ be 'kɔ'n, be 'nɪan an, anɪn nzalama'n mɔ be nwunlɪn yɪ sɛnzε afitelɪε elɔ'n li bé nyunnun. Ɔ li bé nyunnun dede m'ɔ juli sua'n mɔ batɔnman kaan'n wɔ nun nɪn ati sv'n, ɔ kɔ jinlan. ¹⁰ Nzalama sɔ'n mɔ be nwunlɪn yɪ'n man be kɔ li fe kpili kpa. ¹¹ Be kɔ wɔlv sua nɪn anun be kɔ nwun batɔnman'n ɔ nɔn yɪ nin Mali. Be kɔ kɔtv be kɔ sv batɔnman'n. Mɔ be svli yɪ yueli'n, be kɔ tutulu bé bóle'n-mɔ anun. Be kɔ fa ninnge nsan mɔ yɪ nwɔn cian kpa'n be kɔ fi yɪ ata. Kɔn tɪ esika emanlan. Kɔn tɪ *ansan mɔ be yala yɪ a, ɔ ban fanlan. Yê kɔn kɔsv tɪ minli mɔ be fa be yɔ ayile anaan anatɪ. ¹² Ehi anzin, Nyanmɪan kɔ hɪn bé elalɪε ke nán be sa bé nzin be sɪn belemgbɪn Elɔɔɔ anwɔn elɔ kɔn. Ɔ man be sɪnlɪn lɪka fɔfɔle be hɔli bé kulo.

Bε nun Zozi 'ba hɔ Ezipiti mân nun

¹³ Mɔ ngelefɔe'n-mɔ hɔlɪ'n, yé Mɪn bɔfɔe'n kɔn kɔ a kɔ hɪn Zozeɔv elalɪe, yí nwan: “Zozeɔv, jasɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin nwanndi kɔ tanlan Ezipiti mân nun anun elɔ. Sɛ n ganlɪn n geleli man wɔ́ kɛ ε sá bála a, n'ε ba. ɔ sanlɪn kɛ, belemgbɪn Elɔdɪ 'kpɔnndɛ kɛ ɔ kun batɔnman'n.”

¹⁴ Kɔngɔɛ sɔ nun ala, Zozeɔv kɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin, bɛ kɔ nwanndi bɛ kɔ hɔ Ezipiti. ¹⁵ Bɛ wɔ elɔ dede belemgbɪn Elɔdɪ wuli nán b'a sa b'a a. Yí sɔ'n, ejɔlɛ'n mɔ Nyanmɪan manlɪn kpɔmanfɔe'n hanlɪn yí daba nun a kpɪn sɔ. Yí nwan:

M'an han m'an hele mɪn wa'n kɛ ɔ fi Ezipiti ɔ jásv.

Mmatɔnman nganngan'n-mɔ ehuan'n

¹⁶ Mɔ belemgbɪn Elɔdɪ nwunlɪn kɛ ngelefɔe'n-mɔ a laka yí'n, ɔ felɪ ɛya kpa. ɔ titɪlɪ cɪan'n mɔ ngelefɔe'n-mɔ nwunlɪn nzalama'n dede a, anun ɔ'a nwun kɛ batɔnman'n ka kaan di afɔe nnyuan. Yí ti, ɔ kɔ sɔan yí nzalafɔ'n-mɔ Betelehɛmɔn nɔn kulo'n-mɔ kɔalaa mɔ bɛ mantan mantan yí'n-mɔ asɔ kɛ bɛ hɔ́ hɪn mmatɔnman mmelenzua mɔ b'a li afɔe nnyuan'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ lili man afɔe nnyuan'n kɔalaatin. ¹⁷ Kɛ ɔ yɔlɪ mɔ Nyanmɪan kpɔmanfɔe Zolomin ejɔlɛ'n m'ɔ hanlɪn'n kpɪnlɪn sɔ nun anun. Yí nwan:

¹⁸ *Bɛ tɪlɪ ɛtɪan nɔn esuan nɔn awɔ́lɛ mgbili*

Lama kulo nun asɔ.

Lasɛɛ yê anun ɔ lɛ sun yí mma'n-mɔ ɔ.

ɔ ngulo man kɛ bɛ kpata yí,

ɔ sanlɪn kɛ yí mma'n-mɔ a wu.

Zozeɔv-mɔ fi Ezipiti bɛ 'ba sa bɛ ba

19 Mɔ belemgbin Elɔdɔ wuli'n, yɛ Min bɔfɔɛ'n kɔn walɔ hɔnɔn Zozɛfɔ elalɛ Ezipiti mɔn nun. 20 Yɔ nwan: "Zozɛfɔ, jasɔ fa batɔnman'n nɔn yɔ nin sa kɔ Izalayɛ mɔn nun anun. ɔ sanɔn kɛ, bɛ mɔ anun bɛ lɛ kpɔnnɔnɔ batɔnman'n bɛ kun yɔ'n, b'a yue wu."

21 Ehi a, Zozɛfɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa batɔnman'n nɔn yɔ nin, bɛ kɔ sa kɔ hɔ Izalayɛ mɔn nun anun. 22 Mɔ Zozɛfɔ juli ebɛlɛ m'ɔ tɔli kɛ Aakelawusi a li yɔ sɔ Elɔdɔ aja ɔ'a kaci Zude belemgbin'n, ɔ sulolɔ ebɛlɛ lika sɔ nɔn anun etanlan. Elalɛ nun, mɔ Nyanmɔian hehelɔ yɔ atɔn m'ɔ di kɛ ɔ sɔn sɔ'n, Zozɛfɔ bɔli yɔ ti Galile mɔn nun anun. 23 M'ɔ hɔli juli elɔ'n, ɔ tanlanɔn kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɔ Nazalɛti nɔn asɔ. ɔ man ejɔlɛ'n mɔ Nyanmɔian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanɔn nɔn a kpɔn sɔ. Bɛ nwan:

Bɛ 'ba fɛlɛ yɔ Nazalɛti sɔnlan.

3

Zɔan Batisi 'ba han Nyanmɔian Anɔan Ejɔlɛ'n (Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18, Zɔan 1.19-28)

1 Mele sɔ nɔn anun, sɔnlan kɔn kɔ fite Zude mɔn nɔn anun ewɔ nɔn anun. Sɔnlan sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɔ *Zɔan Batisi. ɔ kan Nyanmɔian Anɔan Ejɔlɛ'n ɔ kele menian'n-mɔ. 2 ɔ kan kɛ: "Emɔ nɔn bɛ nɔwɔn bɛ yɔci bɛ abalabɔ etɛ'n. ɔ sanɔn kɛ Anwunno Belemgbin elie mɛlɛ nɔn a kpunngɛ." 3 Zɔan sɔ'n yɛ Nyanmɔian kpɔmanfɔɛ *Ezayi hanɔn yɔ ejɔlɛ daba kɛ:

Sɔnlan bie lɛ tɔan ewɔ nɔn anun elɔ kɛ:

Emɔ sɛsɛ yɛ Min atɔn'n, bɛ mɔn ɔ tɔnnɛ fɔɔn!

4 Zɔan taladiɛ'n m'ɔ wula'n, bɛ le sɔamo enyuan yɛ b'a nɔwɔn ɔ, yɛ naan kpolo beletɔ hyɔ yɔ afian. Tɛtɛbɔabɔa nɔn wɛ yɛ ɔ di ɔ. 5 Zoluzalɛmɔn menian nɔn Zude mɔn nɔn anun menian, ɔ nɔn bɛ mɔ

bé kulo'n-mò mantan asue Zuludın'n, be ba Zvan anwòn ebele. ⁶ Be kan bé ete'n kwalaa menian'n-mò anyunnun be man Zvan sònın bé asue Zuludın nın anun.

⁷ Mò Zvan nwunlin ke *Falisifue non *Sadusifue'n-mò dòn le ba maan ò sònın bé'n, yí nwan: “Ati anun ete mma ke owo! Nwan yê ò seli emò ke esònian nın ala kwalaa ke ò de bé fi Nyanmian sikpe nın anwòn ò? ⁸ Yí ti, emò yó nyòlie m'ò keke ke emò a kaci bé abalabò ete'n b'a fa bé nwòn b'a man Nyanmian. ⁹ Nan nán be se bé nwòn ke: ‘Yé sɪ y'ò le *Abalahamòn, yí ti Nyanmian ngwala man yé like fíi yò.’ Afí mun kan mun keke emò ke Nyanmian kwalaa ke ò fa nyòbue ehi-mò kaci Abalahamòn amma. ¹⁰ B'a si akunman nın a yue. Baka biala m'ò nzu man mma kpa'n, be 'kpe be tɔ sɪn nın anun.

¹¹ “Mín dié, mun fa nzue mun sònın emò m'ò keke ke emò a kaci bé abalabò'n. Nan svanlan'n m'ò fi mín nzin ò le ba'n, ò le tunmin tala mín. Mun nze nvata man ke mun nyannji yí ja mgbabua nyanman'n bóbò mgban ò. Yí dié, ò 'ba fa Wawé Nwanzan-nwanzan'n non sɪn ò sònın emò. ¹² Ò le yí huhuamvò'n yí sa nun, ò 'ba huhu *bele mma kpa'n ò fa sie yí esie nın anun, nan ò ju ewula'n gua sɪn'n m'ò nnun man lé nın anun.”

*Zvan 'ba sònın Zozi
(Maakɪ 1.9-11, Luku 3.21-22)*

¹³ Mele sò nın anun, Zozi fi Galile mân nın anun ò walɪ asue Zuludın nın anvan Zvan anwòn ebele ke ò sònın yí. ¹⁴ Zvan a nne a ndv man nun, yí nwan: “Mín yê ò fata ke m ba wó nwòn m man ε sònın mín ò. Nan wó dié, wó lɪlɪ yê ε le ba maan mun sònın wó ò!”

15 Mɔ Zvan anvan tɔli'n, Zozi nwan: “Dɔɛ mɔ yɛ wɔ nun'n, tie nán sɔnin mín. ɔ sanlɪn kɛ, ɛbɛlɛ nɪn anun yê yɛ 'ba yɔ like m'ɔ tɪ sɛsɛ wɔ Nyanmian anyunnun ɔ.” Ehi a, Zvan kɔ tie ɔ kɔ sɔnin Zozi.

16 Mɔ Zozi fi asue nɪn anun ɔ 'fite'n, anwunno kɔ buke. Zozi 'nian an, anɪn Nyanmian Wawɛ'n lɛ ju ɔ ba yí nwɔn kɛ abubule. 17 Ebele ala, anɪɛ kɔn kɔ te anwunno ɛlɔ kɛ: “Svanlan ehi tɪ mín ehulo Baa, m'an fa mín lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun.”

4

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nian (Maaki 1.12-13, Luku 4.1-13)

1 Ehi anzin, Nyanmian Wawɛ'n kɔ fa Zozi asue Zuludɪn nɪn anvan ɔ nɔn yí kɔ hɔ ɛwâ nɪn anun. Ebele, Abɔnsanmɔn kɔ sɔ yí kɔ nian. 2 Zozi kɔ hyɪ ehɔɛ kɔngɔɛ nɔn eyua dede cian abulanan. Mɔ cian abulanan'n sɪnlɪn'n nán ehɔɛ a hun yí. 3 Abɔnsanmɔn kɔ kpɔ yí. Yí nwan: “Sɛ Nyanmian Awa y'ɔ le wɔ sakpa a, anɪn kan kele nyɔbɔɛ ehi-mɔ maan bɛ káci kpavɔn.”

4 Mɔ Abɔnsanmɔn hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: “B'a hɛlɛ wɔ Ehɛlɛ Ejɔlɛ nɪn anun kɛ:

*Nán kpavɔn ala yê svanlan di a, ɔ nyan ngvan ɔ.
Nan ejɔlɛ biala m'ɔ fi Nyanmian anvan kɔ fite'n,
ɔ man svanlan nyan ngvan.”*

5 Ehi a, Abɔnsanmɔn nɔn yí kɔ hɔ Zoluzalemɔn m'ɔ tɪ kulo nwannzan-nwannzan nɪn asɔ, ɔ kɔ fa yí kɔ sie Nyanmian awulo nɪn anun sua nɪn ati sɔ anwunno. 6 Yí nwan: “Sɛ Nyanmian Awa y'ɔ le wɔ sakpa a, anɪn kulu tɔ asi. Afi b'a hɛlɛ wɔ Ehɛlɛ Ejɔlɛ nɪn anun kɛ:

*Wó dunman nun, Nyanmian 'ba man yí mmɔfve'n-mɔ
atn
ke be sɔ wó bé sa nun
nán wó ja a mgbula man ebve."*

⁷ Mɔ Abɔnsanmɔn hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: "B'a hele wɔ Eहेले Eजले nin anun ke: N'ε sɔ yé Min m'ɔ ti wó Nyanmian'n nuan."

⁸ Eसे Abɔnsanmɔn kɔ fa Zozi kɔ hɔ buka kannganlaun kpa kɔn asɔ. Ɔ kɔ yi mân nin anun mmelemgbin mân'n-mɔ kwalaa nɔn bé anunminnyanmɔn'n ɔ kɔ hele yí. ⁹ Yí nwan: "Se ε tu tɔ mín ja nun ε sɔ mín an, mɔn 'fa ehi kwalaa mɔn man wó."

¹⁰ Ehi a, Zozi nwan: "*Satan, kɔ! Ɔ sanlɔn ke b'a hele wɔ Eहेले Eजले nin anun ke: Yé Min m'ɔ ti wó Nyanmian'n, yí ngvnmɔn cein y'ɔ di ke ε sɔ yí ɔ."

¹¹ Mɔ Zozi hanlɔn ehi'n, afi Abɔnsanmɔn kɔ yaci yí. Nyanmiansɔ mmɔfve'n-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ebeye, be kɔ buka yí.

*Zozi 'ba bɔ yí junman nin abv Galile mân nin anun
(Maaki 1.14-15, Luku 4.14-15)*

¹² Ehi, Zozi 'tie a, b'a tɔ Zɔan fiadi. Zozi kɔ hɔ Galile mân nin anun εɔ. ¹³ Ɔ'a ndanlan man Nazaleti kulo nin asɔ. Nan ɔ hɔli tanlanlɔn kulo'n mɔ be fele yí Kapreenawɔmɔn nin asɔ. Kulo sɔ'n wɔ Galile asue nin anwan, Zabulɔn nɔn Nefɔtali etin diε nin asɔ. ¹⁴ Ɔ yɔli sɔ maan ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfve *Ezayi hanlɔn yí daba'n kpɔnlɔn sɔ. Yí nwan:

¹⁵ *Zabulɔn nɔn Nefɔtali amma
nɔn bé mɔ be wɔ Asue Kpili nin anwan εɔ
dede ɔ kɔ ju asue Zuludɔn nin anzin εɔ ebue kɔn,
ɔ nɔn bé mɔ be wɔ Galile mân nin anun
mɔ bé dɔvɔn be ti man Zufv'n,*

16 *menian sɔ'n-mɔ mɔ bɛ gua awosin nin anun'n, bɛ 'ba nwun kanlanniɛ kpili kpa kɔn!*
Yê m'ɔ tɔ de bé mɔ bɛ gua ewue mân tuun nin anun'n, kanlanniɛ'n 'ba ta lika sɔ'n!

17 ɔ fi mɛɛ sɔ'n yê Zozi bɔli Nyanmian junman nin abɔ ɔ. Yí nwan: “Ɛmɔ nún bé nwɔn bɛ yáci bé abalabɔ ɛtɛ'n. ɔ sanlɪn kɛ Anwunno Belemgbin elie mɛɛ nin a kpunngɛ!”

Zozi 'ba fɛɛ menian nnan mɔ bɛ ci ejue yí nwɔn (Maaki 1.16-20, Luku 5.1-11)

18 Mɔ Zozi 'sɪn Galile asue nin anɔvan'n, ɔ kɔ nwun anianman nnyuan. Kɔn li Simɔn, bɛ fɛɛ yí biekuɔn Pɛɛɪ, ɔ nɔn yí nianman Andele. Anun bɛ le gua dada, ɔ sanlɪn kɛ bɛ tɪ asufuɛ. 19 Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Ɛmɔ bála bɛ sí mín sɔ, nán mɪn 'ba man ɛmɔ fɛfɛɛ menian bɛ man mín.” 20 Kɛ Zozi anɔvan 'tɔ ala, bɛ kɔ yaci bé dada'n-mɔ ebeɛ bɛ kɔ si yí sɔ.

21 Zozi fi ebeɛ ɔ kɔ hɔ yí nyunnun kaan, ɔ 'tɔ yí nyɪn an, ɔ kɔ nwun anianman nnyuan mmiekun-mɔ. Bɛ tɪ Zebede amma. Kɔn li Zɔvakɪ yê kɔn kɔsɔ li Zɔvan. Anun bɛ nɔn bé sɪ Zebede bɛ gua ɛɛɛ nin anun, bɛ le kpɔnmgba bé dada'n-mɔ anun. Zozi kɔ fɛɛ bé. 22 Ebeɛ ala, bɛ kɔ yaci bé sɪ Zebede nɔn ɛɛɛ nin ebeɛ bɛ kɔ si Zozi sɔ.

Zozi 'ba nanndɪ Galile mân'n lika kwalaaɪin (Luku 6.17-19)

23 Ɛhɪ, Zozi nanndɪ Galile mân'n lika kwalaaɪin. ɔ kekele menian'n-mɔ Nyanmian Anɔvan Ɛjɔɛ'n Zufɔ'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun. ɔ bɔ Nyanmian Belemgbin Mân nin anwɔn Ɛjɔɛkpa'n ɔ keke bé, ɛɛɛ menian mɔ ewue ngacile ngacile kwalaa le kun bé, ɔ nɔn bé kwalaa mɔ b'a bubu'n, ɔ man bé nwɔn sa. 24 Ɛhɪka ati, Zozi dunman'n kɔ fa Sili mân bɔndɪn'n.

Be fa bé mɔ ewue ngacile ngacile kwalaa le kun bé'n be beɛ Zozi: bé mɔ bé nwɔn fufu bé o, bé mɔ wawɛ etɛ'n-mɔ wɔ bé nun o, bé mɔ be tɔ mgbutie o, ɔ nɔn bé mɔ b'a bubu o, ɔ man bé kwalaa bé nwɔn sa. ²⁵ Menian dɔvɔn kpa si yí sv. Mmie-mɔ fi Galile, mmie-mɔ fi mân'n mɔ be feɛ yí Kulo Bulu nin anun, mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn kulo nin asv ɔ nɔn Zude mân nun ɔ nɔn mân'n m'ɔ wɔ asue Zuludɔn nin anzin elɔ nin anun.

5

Zozi 'ba fv bɔka kvn asv

ɔ kekele yí menian'n-mɔ Nyanmian ninnge

¹ Mɔ Zozi nwunlin meninsɔnman'n, ɔ kɔ fv bɔka kvn asv, ɔ kɔ tanlan asv. Yí menian'n-mɔ kɔ kpv yí, ² ɔ kɔ hehele bé Nyanmian ninnge. Yí nwan:

Nyila nin anwɔn ejɔɛ'n

(Luku 6.20-23)

³ “Nyila hán bé mɔ be sv yí fɔ́ɔn ke Nyanmian anyunnun be ti wawɛ nun ehianfvɛ'n. ɔ sanlin ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé dɛ.

⁴ “Nyila hán bé mɔ bé lva a bɔ bé nwɔn'n. ɔ sanlin ke Nyanmian 'ba cɪcɪ bé lva.

⁵ “Nyila hán bé mɔ be bebeɛ bé nwɔn asv'n. ɔ sanlin ke Nyanmian 'ba fa asɛ'n sie bé ajâ.

⁶ “Nyila hán bé mɔ be yɔ biala be bu mân'n sese ke Nyanmian le kponnde yí'n. ɔ sanlin ke Nyanmian 'ba man bé yí nwɔn anwɔnsɛɛ kpa.

⁷ “Nyila hán bé mɔ be nwun bé manngvɔn'n-mɔ anwɔn anwunnvɔe'n. ɔ sanlin ke Nyanmian kɔsv 'ba nwun bé nwɔn anwunnvɔe.

8 “Nyila hán bé mɔ be fa bé ahɔnlɔn'n kwalaa be kulo Nyanmian be yɔ like m'ɔ kulo'n. ɔ sanlɔn ke be 'ba nwun Nyanmian.

9 “Nyila hán bé mɔ be man bé manngɔn-mɔ tanlan anzɔnunjɔ nun'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian 'ba fa bé yɔ yí mma.

10 “Nyila hán bé mɔ be bu mân'n sese ke Nyanmian le kpɔnnde'n mɔ yí ti be le kele bé yalɛ'n. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé die.

11 “Nyila hán emɔ mɔ be ti mín menian'n. Mele mɔ menian'n-mɔ 'kpe emɔ nzɔba, be kele emɔ ahɔlbwa ese be kpe esɔan ngacile biala be tu emɔ abɔ'n, ¹² emɔ lí fe, be mán bé nwɔn té bé! ɔ sanlɔn ke nyanmiansɔ elɔ, emɔ ahatua'n ti kpili kpa. Asannan nán b'a wɔ emɔ'n, ahɔlbwa'n mɔ be heleli mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ daba'n, yí kɔnmgba nin ala yê be 'kele emɔ kɔsɔ ɔ.

*Njin nɔn kanlanniɛ nin anwɔn ejɔlɛ'n
(Maaki 9.50; 4.21, Luku 14.34-35)*

13 “Asiɛ nin asɔ ewa, emɔ ti ke njin m'ɔ man like nzɛci man ɔ. Nan se njin'n ta a, be 'yɔ se nán b'a man ɔ'a yɔ kalɔ-kalɔ bieku? Be ngwala man yí like fíí kún yɔ. Asɔ ala yê be ju be gua be man menian'n-mɔ tetia sɔ ɔ.

14 “Eyuadi nin anun, emɔ ti ke kanlanniɛ. Kulo mɔ be kɔ si yí buka sɔ'n, kulo sɔ'n, ɔ nɔɔa man. ¹⁵ Se be sɔ kanlanniɛ a, be nɔa man like be mmutu man sɔ. Nan be sɔ be sie like sɔ anwunno sua nin anun maan ɔ ta bé kwalaa be nwun asɔ. ¹⁶ Menian'n-mɔ anyunnun, ɔ di ke emɔ ta ke kanlanniɛ maan be nwun emɔ nyɔɔie kpa'n nán b'a yi emɔ Asɔ m'ɔ wɔ anwunno nin ayɛ.

Moyizi mala nin anwɔn ejɔlɛ'n

17 “Nán bε jɔnlɪn kε m'an a *Moyizɪ mala'n nɔn mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ ngehele nɪn abɔsɔ enunnuan. Nán yí enunnuan ati yê m malɪ ɔ. Nan m malɪ kε mɪn 'ba maan ɔ kpɪn sɔ. 18 Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele ɛmɔ kε mɛle mɔ anwunno nɔn asɪ tɛ wɔ ɛbɛle'n, bε mgbɔcɪ man abesede nzɔle'n m'ɔ tɪ kaan tala nzɔle'n-mɔ kɔalaatin m'ɔ wɔ mala nɪn anun'n, anaan nɪn ɛjɔle kpɔle kaan sɔa bε ndɔ man. ɔ 'ka ɛbɛle sɔ dede ɔ kɔ ju mân nɪn ayuelɛ. 19 Yí sɔ ati, sɔanlan m'ɔ kɔ tɔn mala'n nunhan m'ɔ tɪ kaan ɔ tala bé kɔalaa'n, nán sɛ ɔ kele menian'n-mɔ kε bε nían yí diɛ nɪn asɔ bε yɔ bie a, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci kaan ɔ tala Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun menian'n-mɔ kɔalaatin. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ di mala nɪn asɔ, mɔ ɛsɛ ɔ kele menian'n-mɔ maan bε di sɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci sɔanlan kpɪli wɔ Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun. 20 Mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kε, sɛ ɛmɔ a mmɔ man bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmɪan anyɪn b'a ndala man *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɔɛ'n-mɔ a, Nyanmɪan ngɔ man man ɛmɔ atɪn maan bε ngɔ wɔlɔ man yí mân nɪn anun ɛlɔ.

Eya ɛfɛ nɪn anwɔn ɛjɔle'n

21 “Ɛmɔ tɪlɪ kε bε hanɪn bε helelɪ ɛmɔ anan-mɔ kε: *Ɛ ngɔ li man awue*, yí tɪ, sɔanlan m'ɔ kɔ li awue'n, bε sánman yí bε mán kpain'n m'ɔ di ɛjɔle'n. 22 Nan mɪn diɛ, mɪn nwan: Sɔanlan m'ɔ kɔ fɛ yí manngɔn anwɔn ɛya'n, ɔ fata nzanman. M'ɔ kɔ se yí manngɔn kε: ‘Laka!’ (ɔ tɪ *ebele anɛ, yí bɔ y'ɔ le ‘ati to’), sɔanlan sɔ'n, ɔ fata ahɪnlɪnnvie. Yê sɔanlan m'ɔ kɔ se yí manngɔn kε: ‘Sɛnvɔɛ!’, yí kɔsɔ ɔ fata kε bε tɔ yí sɪn'n m'ɔ le man ayuelɛ nɪn anun.

23 “Yí sɔ ati, sɛ ε 'fa like kɔ man Nyanmian, sɛ ε ju Nyanmian awulo nin anun lika mɔ be yi tɛɛ'n nán ε kacɪ kɛ a se wó manngɔn bie sa a, 24 anin wó like'n mɔ ε 'fa man Nyanmian'n, yaci yí ebɛɛ, kɔ tua wó manngɔn'n be sésie bé afian, nán afi a sa a fa wó like nin a man Nyanmian.

25 “Sɛ sɔanlan bie kɔ sanman wó, mɔ emɔ kɔ fa atin'n mɔ be ɛ kɔ'n, ebɛɛ ala, tua yí, emɔ sésie ejɔɛ sɔ'n betɛɛ sɔ, nán ɔ'a nva man wó ɔ'a mman man kpain'n m'ɔ di ejɔɛ'n, nán yí kɔsɔ ɔ'a nva man wó ɔ'a mman man nzalafɔ'n, nán b'a ndɔ man wó fiadi. 26 Nian, mun kan yí ananhɔɛ mun kele wó kɛ sɛ ε yueli man yí kalɛ'n kwalaaatin tua a, sɛ yí babulu kɔn bɔbɔ ka wó sɔ a, ε fi fiadi sua nin anun ε ngɔ fite man lé.

Ajaa etvan nin anwɔn ejɔɛ'n

27 “Bɛ hanlin be heleli yé nan-mɔ kɛ: *Ɛ ngɔ tɔn man ajaa.* 28 Nan mín diɛ, mun kan mun kele emɔ kɛ sɔanlan m'ɔ kɔ hulo balasua m'ɔ ti man yí yi mɔ yí nɔwɔn nna ajɔnlɪn kɔ a yí ti anun'n, sɔanlan sɔ'n, anin ɔ'a tɔn ajaa yí ahɔnlɪn nin anun dada angɔnmɪn. 29 Sɛ wó nyin fama'n yê ɔ cɔin wó kɔ ɛtɛ nin anun an, tu yí tɔ mɔa. Sɛ ε minlin wó nɔwɔnnaan'n lika bie nán ε nyan ngɔan an, ɔ ti kpa ɔ tala kɛ wó munmuan'n kwalaa kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ le man ayueliɛ nin anun. 30 Sɛ wó sa fama'n yê ɔ cɔin wó kɔ ɛtɛ nin anun an, kpɛ tɔ mɔa. Sɛ ε kpɛ wó sa'n kɔn nán ε nyan ngɔan an, ɔ ti kpa ɔ tala kɛ ε kɔ fa yí nnyuan'n ε kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ le man ayueliɛ nin anun.

Eyila nin anwɔn ejɔɛ'n

(Matie 19.9, Maaki 10.11-12, Luku 16.18)

31 “Ɛse be hanlɩn be heleli yé nan-mɔ ke: Se *svanlan kɔn kulo ke ɔ yila yí yí a, anɩn ɔ héle kalata m'ɔ kele ke b'a yila'n ɔ fá mán yí.* 32 Nan mín die, mín nwan: Belenzua kɔn mɔ yí yí a mmɔ man bian, se ɔ yila yí maan belenzua fɔfɔle ja yí a, anɩn ɔ'a man balasua nɩn a tɔn ajaa. Yê svanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ ja balasua mɔ yí hun a yila yí'n, anɩn svanlan sɔ nɩn a tɔn ajaa.

Ndâ ehan nɩn anwɔn ejɔle'n

33 “Ɛmɔ tɩli ke be hanlɩn be heleli yé nan-mɔ ke: *Like mɔ ɛ kɔ han ndâ wɔ Nyanmɩan anyunnun ke ɛ yɔ'n, n'ɛ kpɔ ndâ'n, nan yɔ like sɔ'n sakpa.* 34 Mín die, mɩn kan mɩn kele ɛmɔ ke nán be kan ndâ bɔbɔ fíí. Nán be kan ndâ be fa anwunno nɩn adanziɛ, ɔ sanlɩn ke ɛlɔ yê Nyanmɩan belemgbɩn bia'n wɔ ɔ. 35 Nán be kan ndâ be fa asiɛ nɩn adanziɛ, ɔ sanlɩn ke asiɛ'n tɩ Nyanmɩan bia m'ɔ sesie yí ja sɔ ɔ. Nán be kan ndâ be fa Zoluzalemɔn kulo nɩn adanziɛ, ɔ sanlɩn ke ebɛle tɩ Nannan Nyanmɩan Kpili kulo. 36 Nán be kan ndâ be fa svanlan ati nɩn adanziɛ, ɔ sanlɩn ke ɛmɔ ngɔala man ke be man bé tɩ enyuan kɔnmgbɔ cein fɩ fufue anaan bile. 37 Ɛmɔ hán yí tika ke: ‘Yuo’ anaan ‘Cɛɛɛ.’ Yí nzin die'n kwalaa mɔ be kan be gua sɔ'n, ɔ fɩ Abɔnsanmɩn ɛlɔ.

Bé mɔ be kele yé yale nɩn anwɔn ejɔle'n (Luku 6.29-30)

38 “Ɛse be hanlɩn be heleli yé nan-mɔ ke: Se *svanlan bɔ wɔ nyɩn kɔn an, bɔ yí die'n bie sie yí bɔsv.* Se *svanlan tu wɔ je kɔn an, tu yí die'n bie sie yí bɔsv.* 39 Nan mín die, mɩn kan mɩn kele ɛmɔ ke se svanlan yɔ ɛmɔ ɛte a, nán be yɔ bie be sie yí bɔsv. Se svanlan kpaci wɔ nyɩn fama nɩn asɔ a, kaci bê'n maan ɔ

kpáci sv. ⁴⁰ Se svanlan bie sanman wó nán yí nwan ɔ 'de wó taladi'e'n mɔ ε wula yí bu nun an, fa mɔ ε wula yí sv'n kusv buka sv man yí. ⁴¹ Se mân mgbain'n-mɔ bie fa yí ninngɛ tinndin wó ke ε súa ε hó sóman yí atin cilo kɔn an, kɔ dede ju cilo nnyuan. ⁴² Svanlan sele wó like a, fa man yí. Se svanlan kulo ke ɔ fe wó like a, n'ε yɔ yí abɔle.

Ehulo m'ɔ di ke ye kulo bé mɔ be kpɔ ye nun anwɔn ejɔle'n

(Luku 6.27-36)

⁴³ “Emɔ tli ke bé nwan: *Kulo wó manngɔn*, nán kpɔ svanlan m'ɔ kpɔ wó'n. ⁴⁴ Nan mín die mun kan mín kele emɔ ke emɔ húlo bé mɔ be kpɔ emɔ'n. Emɔ séle Nyanmian be mán bé mɔ be kele emɔ ahɔlɔwa'n, ⁴⁵ nán emɔ a kaci emɔ Asɪ'n m'ɔ wɔ anwunno nun amma. Afi Nyanmian man eyua'n fi ɔ man meninkpa'n-mɔ nun etefvɛ'n-mɔ kvalaatin. ɔ man esue'n tɔ ɔ man bé mɔ be bɔ bala kpa ɔ nun bé mɔ be yɔ ete'n. ⁴⁶ Se bé mɔ be kulo emɔ nun ala yê emɔ kulo bé a, anin nzu nvasvɛ die yê emɔ nyan yí wɔ Nyanmian elɔ ɔ? Etefvɛ ke bé mɔ be dide ajule'n, ke bé kusv be yɔ yí nun ala anin. ⁴⁷ Se emɔ anianman'n-mɔ ala yê emɔ bisa bé ahin an, anin nzu like kpili die yê emɔ a yɔ ɔ? Bé mɔ be nne man Nyanmian be nni man'n, ke bé kusv be yɔ yí nun ala anin. ⁴⁸ Yí sɔ ati, kemɔ emɔ Asɪ m'ɔ wɔ anwunno'n ti svanlan kpa'n, emɔ kusv káci meninkpa.

6

Ehianfvɛ'n-mɔ like eman nun anwɔn ejɔle'n

¹ “Emɔ nían bé nwɔn kpa! Nán be yɔ ninngɛ mɔ Nyanmian kulo'n bagua nun anun maan

menian'n-mə kwalaa nwun emə. Se emə yə yí sə a, emə nnyan man emə Asi m'ə wə anwunno nin asa nun like fíí.

² “Yí sə ati, se ε 'man ehianfue'n-mə esika a, n'ε bə wó nwɔn kpayε ke apoo mma'n-mə yə yí Zufu'n-mə asɔnɔn sua'n-mə anun'n ɔ nɔn gua'n-mə asɔ'n. Bε yə sə bε man menian'n-mə fva bé. Mun kan yí ananhəle mun kele emə ke bé ahatua diε nin ala y'ə le bé dunman'n mə bε le bə'n. ³ Nan wó diε, se ε 'fa esika ε man ehianfue'n-mə a, n'ε man wó manngɔn'n muonun mə ε nɔn yí nanndi'n nwun nun. ⁴ Man wó acediε sɔ'n há nvialie nun. Ebele nin anun yê Nyanmian m'ə ti wó Si m'ə nwun mə a yə yí nvialie nun'n, ɔ 'man ε nyan yí nwɔn ahatua ɔ.

*Asɔnɔn eyɔle nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 11.2-4)*

⁵ “Se emə 'yə asɔnɔn an, nán bε yə ke apoo mma'n-mə yə yí'n. Bε kulo nzisi ejinlan bε yə asɔnɔn Zufu'n-mə asɔnɔn sua'n-mə anun nɔn gua'n-mə ayialie nin asɔ maan menian'n-mə kwalaa nwun bé. Mun kan yí ananhəle mun kele emə ke b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmɔn. ⁶ Nan wó diε, se ε 'yə asɔnɔn an, wɔb wó sua nin anun, nyin wó nzin anɔan, nán sele wó Si m'ə wə wó lika mə ε fia'n. Yê wó Si m'ə nwun like mə ε le yə yí nvialie nun'n, ɔ 'ba man ε nyan yí nwɔn ahatua. ⁷ Se emə 'yə asɔnɔn an, nán bε kan ndɔndɔn ke bé mə bε nzɔ man Nyanmian'n yə yí'n. Bε jɔnlɔn ke bε 'kan yí nwala nwala nán Nyanmian a ti. ⁸ Nán bε yə ke bé, ɔ sanlɔn ke, Nyanmian m'ə ti emə Asi'n, like mə emə kə hian yí nwɔn'n, ɔ di mva ɔ nwun yí kwalaa nán emə a sele yí like sɔ'n.

⁹ “Nan ε 'nwun ke emə kpín bε yó asɔnɔn'n: Yé Si mə ε wə anwunno, man ye fá anyɔnnɔ

ye bó wó dunman nwannzan-nwannzan'n.

¹⁰ Man wó belemgbin elie mελε'n jú.

Man ye yó wó kunnun like asιε nın asυ εwa
ke be yo yí wó nyanmiansυ εló'n.

¹¹ Man yé ενε cıan nın anwɔn alıε.

¹² Fa yé ετε'n-mə ce yé ke

yé kusυ ye fa ye ce bé mə be fun yé'n.

¹³ N'ε yaci Abɔnsanmɔn maan ɔ laka yé,
nan de yé fi yí sa nun.

[Ɔ sanlın ke belemgbin elie'n,

ɔ nun tunmin'n, ɔ nun anunminnyanmɔn'n,

ɔ ti wó dıε daa. Amin.]

¹⁴ “Afi se emə yaci bé manngɔn'n-mə ετε'n-mə ce
bé sakpa a, emə Asi m'ɔ wó nyanmiansυ'n, ɔ 'fa emə
kusυ dıε'n-mə ɔ ce emə. ¹⁵ Nan se emə nva man bé
manngɔn'n-mə ετε dıε'n-mə nje man bé a, emə Asi'n
kusυ ngə fa man emə ετε dıε'n-mə ɔ ngə hye man
emə.

Abuala nın anwɔn ejɔle'n

¹⁶ “Se emə le di abuala a, nán be yo bé nyunnun
koun-koun ke apoo mma'n-mə yo yí'n. Be yo bé nyın
nın anun koun-koun be man menian'n-mə kvalaa
nwun ke be le di abuala. Mun kan yí ananhɔle mın
kele emə ke b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmın.

¹⁷ Nan wó dıε, mεle mə ε le di abuala'n, nwunznın
wó nyunnun, toli wó ti nın anun, ¹⁸ nán menian'n-
mə a nnwun man ke ε le di abuala. Wó Si'n m'ɔ wó
nvıalıε nun'n, yí ngɔnmın cein ɔ kə nwun yí. Yé wó
Si'n m'ɔ nwun mə ε le yo yí nvıalıε nun'n, ɔ 'ba man
ε nyan yí nwɔn ahatua.

Anwɔndıε kpa nın anwɔn ejɔle'n
(Luku 12.33-34)

19 “Nán be kpónndε mân ehı anun anwɔndiε'n. Mân ehı anun εwa, ngakɔba di, ngannɔle kan yí, awofɔε'n-mɔ bubu anvan be wua. 20 Nan be kpɔnndε nyanmiansɔ anwɔndiε diε'n. Nyanmiansɔ, ngakɔba nnɔn man εlɔ be nni man, ngannɔle nnɔn man εlɔ, awofɔε nnɔn man εlɔ nán b'a bubu anvan b'a wua. 21 Ɔ sanlın ke lika mɔ wó anwɔndiε'n wɔ'n, ebele kusɔ yê wó ahunlın'n wɔ ɔ.

Anyian nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 11.34-36)

22 “Bé nyin'n ti ke anwɔnnaan nin asɔ kanlanniε: se wó nyin'n ti kpa a, wó nwɔnnaan'n lika kwalaaatin wɔ jawe nun. 23 Nan se wó nyin'n sin an, anın wó nwɔnnaan'n lika kwalaaatin wɔ awosin nun. Se kanlanniε'n m'ɔ wɔ wó nun'n ti awosin an, nwun yí ke awosin'n mɔ ε wɔ nun'n ti awosin kpilı kpa.

Minlian nnyuan nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 16.13)

24 “Svanlan kɔn ngɔala man ke ɔ sɔ minlian nnyuan. Se ɔ sɔ minlian nnyuan an, ɔ 'kpɔ kɔn nán ɔ kulo kɔn. Yí nyin 'sɔ kɔn yé ɔ 'tu yí nyin sa kɔn. Emɔ ngɔala man ke be ka sɔ be sɔ Nyanmian nán b'a sɔ esika.

Nzusue nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 12.22-31)

25 “Yí sɔ ati, min kan min kele emɔ ke: Nán be susu alıε mɔ emɔ 'di nin anwɔn, ɔ nɔn nzue mɔ emɔ 'nɔn nin anwɔn. Eεε nán be susu taladiε mɔ emɔ 'wula nin anwɔn. Asɔ ngvan'n ti man kpa ndala man alıε nin ɔ? Yê anwɔnnaan'n ndala man taladiε nin ɔ? 26 Emɔ nıan nnɔnman'n-mɔ. Be nnua man like fíı, be ngɔ man ebo sɔ be nva man alıε fíı, be nva man alıε be nzie man, nan kusɔ emɔ Ası m'ɔ wɔ

anwunno'n, ɔ gua bé nɔan alíe! Emɔ anwɔn cian kpa tala nnɔnman'n-mɔ. ²⁷ Emɔ anun benin yê ɔ kɔala ɔ susu yí ngɔan nɔn anwɔn dede ɔ gua sɔ bie ɔ? ²⁸ Nán nzuke ati yê emɔ di taladiɛ mɔ emɔ 'wula nɔn anwɔn yalɛ ɔ? Emɔ nían ke ebo nɔn anun ndile'n-mɔ mɔ be le ndetele'n-mɔ kpɔn fifi'n. Be nni man junman, be nnwɔn man taladiɛ. ²⁹ Nan kɔsɔ mɔn kan mɔn kele emɔ ke belemgbin Salomɔn muonun nɔn yí anyanbenwɔn'n m'ɔ nyanlɔn yí'n, taladiɛ m'ɔ tɪ kanlanman ke ndetele'n-mɔ'n, ɔ'a nwula man bie lé. ³⁰ Ndile'n-mɔ mɔ be wɔ ebo nɔn anun ene, mɔ ehɔnman be 'ju bé be gua sɔn nun'n, se Nyanmian sesie bé sɔa, ɔ yɔ se mɔ ɔ ngɔ nɔan man emɔ ɔ ngɔ tala man bé ɔ? Emɔ dedi'n tɪ kaan! ³¹ Yí sɔ ati, nán be di yalɛ be kan ke: Nzuke yê ye 'di ɔ? Nzuke yê ye 'nɔn ɔ? Taladiɛ benin yê ye 'wula ɔ? ³² Bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n, bé yê cian daa be susu ninnge ehɔ-mɔ anwɔn ɔ. Nan emɔ Asɔ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ sɪ ke emɔ a hian ninnge sɔ'n-mɔ anwɔn. ³³ Yí tɪ, emɔ lí mɔa be kpɔnnɔde Nyanmian Belemgbin Mân'n, ɔ nɔn asitanlan'n m'ɔ sɔ Nyanmian anyɔn'n, nán Nyanmian 'ba fa ninnge'n kwalaa m'ɔ ka'n ce emɔ. ³⁴ Yí sɔ ati, nán be jɔnlɔn ehɔnman alíe diɛ nɔn anwɔn. Alíe'n muonun yê ɔ 'di ejɔle'n m'ɔ kɔ a nun nɔn ɔ. Nunhan ejɔle'n kwalaa tɪ yí ejɔle.

7

Svanlan ndeɛ ebua nɔn anwɔn ejɔle'n (Luku 6.37-42)

¹ “Nán be bua bé manngɔn'n-mɔ ndeɛ nán Nyanmian kɔsɔ a mmua man emɔ ndeɛ. ² ɔ sanlɔn ke, ke emɔ kɔ kpɔn kɔ bua menian'n-mɔ ndeɛ'n yê Nyanmian kɔsɔ 'nɔan sɔ ɔ bua emɔ ndeɛ ɔ. Eɛ ke

εμῶ κῶ κριν κῶ susu κῶ man βέ manngon'n-mῶ'n yê Nyanmian 'nian sv ὁ susu man εμῶ ὁ.

³ “᾿᾿ yῶ se mῶ tabua munmuin kaan'n m'ῶ la wó manngon nin anyin nin asu'n yê ε nwun yí, nan kusv ε nnwun man tabua ebue'n m'ῶ la wó nyin die nin asu'n? ⁴ ᾿᾿ yῶ se mῶ ε kuala ε se wó manngon ke: ‘Jinlan maan n yí tabua munmuin'n m'ῶ la wó nyin nin asu'n’, kusv anin tabua ebue kon la wó nyin die nin asu. ⁵ Ε bῶ wó nwun apoo, di mba yi tabua ebue'n m'ῶ la wó nyin nin asu'n, nán a nwun asi a yi tabua munmuin kaan'n m'ῶ la wó manngon nin anyin nin asu'n.

⁶ “Like m'ῶ ti nwannzan-nwannzan'n, nán be fa be man njua'n-mῶ di. Se εμῶ fa man βέ a, be 'kpe βέ nyin be sosua εμῶ nun. Nán be ju βέ kῶmin afile'n-mῶ be gua mgbolike'n-mῶ anyunnun. Se εμῶ ju βέ kῶmin afile'n-mῶ be gua mgbolike'n-mῶ anyunnun an, be 'tetia sv.

*Εμῶ séle, be kpónnde, be bó anvan'n
(Luku 11.9-13)*

⁷ “Εμῶ séle nán b'a fa b'a man εμῶ. Εμῶ kpónnde nán b'a nwun yí. Εμῶ bó anvan'n nán b'a tike. ⁸ ᾿᾿ sanlin ke svanlan biala m'ῶ κῶ séle like'n, be 'fa be man yí. ⁹ Svanlan m'ῶ κῶ kpónnde'n, ὁ 'nwun yí. Svanlan m'ῶ κῶ bῶ anvan'n, be 'tike. Εμῶ anun benin yê se yí wa séle yí kpaun an, ὁ fa εbue man yí ὁ? ¹⁰ Anaan se ὁ séle yí ejue kon an, ὁ fa owo man yí ὁ? ¹¹ Εμῶ mῶ be ti etefue'n, εμῶ si ninngε mgbakpa fa man βέ mma'n-mῶ. ᾿᾿ yῶ se mῶ εμῶ Asi'n m'ῶ wῶ anwunno'n, se svanlan séle yí like a, ὁ nva man like kpa ὁ mman man yí ὁ?

Mala kpa nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.31)

¹² “Like mɔ *Moyizi mala'n nun Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ kalata'n kele'n y'ɔ le ke: Like kwalaa mɔ emɔ kulo ke emɔ amanngɔn'n-mɔ y'ɔ mán emɔ'n, emɔ kɔsɔ y'ɔ like sɔ'n bie mán bé.

Anvan nnyuan nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 13.24)

¹³ “Emɔ w'ólɔ anvan fitu nun anun. Afi anvan tetɛle'n ɔ nun akpɔ fanvalaun'n, be kele ewue atin. Ebele yê menian dɔun kpa sɔn ɔ. ¹⁴ Nan anvan fitu'n nun akpɔ bɔhyɔ'n, be kele ngvan atin. Bé mɔ be nwun yí be sɔn sɔ'n, b'a nzɔn man.

Ato mgbɔmanfɔe'n-mɔ anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.43-44)

¹⁵ “Emɔ nían bé nwun kpa wɔ ato mgbɔmanfɔe'n-mɔ anwɔn. Be fa bɔa kpolo be wula be ba emɔ anwɔn. Nan bé kunnun an, be ti ke bedi aminlefɔe kpa. ¹⁶ Bé nyɔliɛ'n-mɔ anun yê emɔ 'ba fa nwun bé ɔ. Be ndi man divin mma ndile mmowe sɔ, yê be ndi man *figi mma eminlan mmowe sɔ. ¹⁷ Baka kpa biala su mma kpa. Yê baka ɛɛ kɔsɔ biala su mma ɛɛ. ¹⁸ Baka kpa kɔn ngɔala man ke ɔ su mma ɛɛ. Yê baka ɛɛ kɔsɔ kɔn ngɔala man ke ɔ su mma kpa. ¹⁹ Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, be 'kpe be tɔ sɔn nun anun. ²⁰ Eɔika ati, ɔ fi bé nyɔliɛ nun anwɔn, emɔ 'ba nwun ato mgbɔmanfɔe'n-mɔ angɔnmɔn.

Mân'n ndɛɛ ebua cɔan nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 13.25-27)

²¹ “Nán bé kwalaa mɔ be fele mín: ‘Yé Mɔn, yé Mɔn’ yê be 'kɔ Anwunno Belemgbin Mân nun anun ɔ. Nan bé mɔ be yɔ mín Si m'ɔ wɔ anwunno nun

akunnun like'n, bé ala yê be 'kò elò ò. ²² Mân'n ndεε ebua cian'n ju a, menian dɔvɔn kpa 'ba se mín ke: 'Yé Mɪn, yé Mɪn, wó dunman nun, ye lili Nyanmian kpɔman, ye fɔanlɪn wawε ete'n-mò. Eεε wó dunman nun, ye yɔli asinbenwɔn ninngε dɔvɔn!' ²³ Ebele nun anun yê mɪn 'ba han mɪn kele bé ke: Cian bie lé mɪn nzi man εmò. Emò hó mva, εmò mò ete yê be yò'n."

Sua nnyuan nun anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.47-49)

²⁴ Eεε Zozi nwan: "Ehika ati, sɔanlan m'ò kò ti ejɔle'n mò m'an han m'an hele εmò'n, se ò nanndi sɔ a, anɪn ò ti ke bengεlefɔε mò ò'a si yí sua nun εbɔε sɔ. ²⁵ Esue nun a tò dede ò'a bu asɪ, anwɔnman nun a tu sele kpa a si sua'n, nan kɔsɔ kemò ò jin εbɔε nun asɔ'n, ò man ò'a mmu man. ²⁶ Nan sɔanlan biala m'ò kò ti ejɔle'n mò m'an han mò ò'a nnanndi man sɔ'n, anɪn ò ti ke sɔanlan m'ò nzi man ngεε, mò ò'a si yí sua nun anyɔvan nun asɔ. ²⁷ Esue nun a tò dede ò'a bu asɪ, anwɔnman nun a tu sele kpa a si sua sɔ'n. Ò'a bubu ò'a gua bɔkɔɔ."

Zozi tunmin'n
(Maaki 1.22, Luku 4.32)

²⁸ Mò Zozi heheleli bé Nyanmian ninngε sɔ'n-mò dede mò yí nvan tɔli'n, ke ò kpɪn kekele menian'n-mò ninngε'n, ò sin bé nɔvɔn kpili sɔnman. ²⁹ Ò sanlɪn ke yí ngehele'n nɔvɔn *malá nun asɔ mgbain'n-mò diε'n ti man kɔn. Nan ò kekele bé tunmin sɔ.

8

Zozi 'ba man kokobefɔε kɔn anwɔn sa
(Maaki 1.40-45, Luku 5.12-16)

¹ Mɔ Zozi fi buka nɔn asɔ ɔ juli'n, menian dɔɔn sili yí sɔ. ² Mele sɔ nɔn anun, kokobefue kɔn kɔ kpunngɛ Zozi, ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nɔn, yí nwan: “Yé Mɔn, se ɛ kulo a, ɛ kɔala ke ɛ man mɔn nwɔn sa.”

³ Ɔ hanlɔn sɔ a, Zozi kɔ tɔnngɛ yí sa'n ɔ kɔ han yí. Yí nwan: “Yuo o, mɔn kulo, tɔ akpɔle.” Ebele ala, kokobefue nɔn anwɔn kɔ sa. ⁴ Mɔ yí nwɔn salɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele yí ke: “N'ɛ kan kele sɔanlan fíí, nan kɔ fa wó nwɔn kele Nyanmian *teeyifue'n. Se ɔ nwun wó yue a, yɔ te'e'n mɔ Moyizɔ helelɔ'n, nán man be nwún yí ke wó nwɔn a sa.”

Zozi 'ba man nzalafɔ kpain'n kɔn akɔa nɔn anwɔn sa

(Luku 7.1-10)

⁵ Mɔ Zozi juli Kapɛɛnawɔmɔn mɔ ɔ 'wɔlɔ kulo nɔn anun'n, *Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n kɔn kɔ a yí nwɔn ebele ⁶ ɔ kɔ han kɔ hele yí ke: “Yé Mɔn, mɔn akɔa'n le wu kpa. Ɔ'a bubu ɔ la awulo elɔ. Yí ti, mɔn 'sele wó ke ɛ mán yí nwɔn sá.”

⁷ Mɔ nzalafɔ'n hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Mɔn 'ba hɔ mɔn man yí nwɔn sa.”

⁸ Ɔ nɔn Zozi anɔan mɔ ɔ 'tɔ'n, nzalafɔ kpain'n nwan: “Mɔn Mɔn, mɔn nze nvata man ke ɛ ba mɔn awulo elɔ ɔ. Nan wó lili kan ejɔle kpɔle kɔnmgba cein, nán mɔn akɔa nɔn anwɔn 'ba sa. ⁹ N ne mɔn nyunnun mgbain mɔ be sie mɔn yê mɔn kɔsɔ mɔn sie mɔn nzalafɔ'n-mɔ. Se mɔn se bé nunhan kɔn ke: ‘Kɔ!’ a, ɔ kɔ. Se mɔn se fufɔle ke: ‘Bala ewa!’ a, ɔ ba. Se mɔn se mɔn akɔa'n kɔsɔ ke: ‘Yɔ like sɔa!’ a, ɔ yɔ.”

¹⁰ Mɔ Zozi tɔlɔ nzalafɔ kpain sɔ nɔn anɔan nun ejɔle'n, ɔ sinlin yí nwɔn. Ɔ kɔ han kɔ hele bé mɔ be si yí sɔ'n ke: “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke Izalayɛ mân nɔn anun ewa, sɔanlan m'ɔ le dedi

kpili kpa ke bian ehi'n, n nwunlin man yi nwon so. ¹¹ Mian kan min kele emo ke menian don kpa fi senze afitelie, o non senze atolie, be 'ba a Anwunno Belemgbin Man nin anun, be non Abalahamon, Izaki, non Zvakobu be 'ba tu asaa. ¹² Nan be mo ye o se ke ahan be ko Anwunno Belemgbin Man nin anun'n, be 'ju be be gua gua nin aso awosin nin anun. Ebele, be 'sun, ese be 'kvan be je'n."

¹³ Ehi, Zozi ko han ko hele nzalafu kpain'n ke: "Ko wo awulo, wo dedi'n man wo sa han mo e le kpund'e'n." Mele so nin ala, nzalafu kpain nin akva nin anwon ko sa.

*Zozi 'ba man nwuluwafue don anwon sa
(Maaki 1.29-34, Luku 4.38-41)*

¹⁴ Ehi anzin, Zozi ko ho Piel awulo elo. O 'ko a ju a, anin ebunnun a hyi Piel asebala'n, o la ebele. ¹⁵ Zozi ko han Piel asebala nin asa'n, ebunnun'n fi yi nwon ko tu. O ko jasv, o ko kpund'e like ko man Zozi ko li.

¹⁶ Mo alie'n toli nun'n, be fal menian don kpa mo wawe ete wo be nun be beleli Zozi. Zozi le yi Nvan Ejole'n o ko fvan wawe ete'n-mo maan be fi menian'n-mo anun be ko tu. Ese o ko man nwuluwafue'n-mo kwalaa anwon ko sa. ¹⁷ O yoli so maan ejole'n mo Nyanmian kpomanfue *Ezayi hanlin'n kpulin so. Yi nwan:

O'a fa ye nwon ewue'n o'a man ye nwon a sa.

*Be mo be kulo ke be si Zozi so'n
(Luku 9.57-62)*

¹⁸ Ehi, menian don kpa wali yiali Zozi anwon ebele. Mo nwunlin yi so'n, o ko han ko hele yi menian'n-mo ke be man be kpe asue'n be ho yi nzin elo ebue kon. ¹⁹ Mala nin aso kpain'n kon

kpunngeli yí nwón ebéle a, yí nwan: “Kpain, lika biala mọ́ ẹ́ 'kọ́'n, mún 'kọ́ bie.”

²⁰ Mọ́ hanlín sọ́'n, Zozi nwan: “Naan'n-mọ́ le bé bọ́e, nnwónman'n-mọ́ kọ́sọ́ le bé sá mọ́ bẹ́ da nun ọ́. Nan *Mân Baa'n le man lika m'ọ́ da de yí ẹnwónmian ọ́.”

²¹ Yí menian'n-mọ́ anun kún kọ́sọ́ kọ́ se yí kẹ́: “Yé Mún, man mún atún maan n gọ́ n zíe mún sí kvalaaka nán m'an a.”

²² Ọ́ hanlín sọ́ a, Zozi nwan: “Si mún sọ́ nán yaci ewue mma maan bẹ́ síe bé mọ́ b'a wu'n-mọ́.”

*Zozi 'ba gua anwónman kpili kún así
(Maakí 4.35-41, Luku 8.22-25)*

²³ Ẹ́hí anzin, Zozi nún yí menian'n-mọ́ fọ́lì ẹ́lẹ́e nún anun. ²⁴ Kaan cẹ́, anwónman kpili kún nún asutue kọ́ tu kọ́ sí bé. Mgbaha'n kọ́ bọ́ nzue kọ́ gua ẹ́lẹ́e nún anun dede ọ́ ka m'ọ́ nwan ọ́. Nan ọ́ 'ba yọ́ sọ́'n, anún Zozi la ẹ́lẹ́e nún anun ọ́ le dafí. ²⁵ Yí menian'n-mọ́ kọ́ họ́ kọ́ tinnge yí. Bé nwan: “Yé mún, de yé nán yẹ́ le wu!” ²⁶ Zozi nwan: “Nzuke ati yê ẹ́mọ́ sulo sọ́a'n? Ẹ́mọ́ le man dedi ọ́?” M'ọ́ hanlín sọ́ yuelí'n, ọ́ kọ́ jasọ́ ọ́ kọ́ jọ́jọ́ aminle sọ́ ọ́ kọ́ hele anwónman'n nún asue'n. Ẹ́bẹ́le ala, anwónman kọ́ gua así, asue kọ́sọ́ kọ́ gua así. Yí kwalaa kọ́ yọ́ diin.

²⁷ Ẹ́jọ́lẹ́'n sinlín bé kwalaa bé nwón. Bé nwan: “Sọ́anlan benin y'ọ́ le ẹ́hí? Ọ́ jọ́jọ́ keke anwónman nún asue bọ́bọ́ a, bẹ́ man yí anyínnzọ́!”

*Zozi 'ba fọ́an menian nnyuan anun wawẹ́ ẹ́tẹ́'n-mọ́
(Maakí 5.1-20, Luku 8.26-39)*

²⁸ Mọ́ Zozi kpẹ́lì asue'n ọ́ hólì juli yí nzin ẹ́lọ́'n, Gadala mân nún anun, mmelenzua nnyuan fí asielíe nún asọ́ bẹ́ kọ́ fite fite. Bẹ́ kọ́ a Zozi atún ẹ́kpa. Menian sọ́'n-mọ́, wawẹ́ ẹ́tẹ́ wọ́ bé nun. Bé

nwɔn esulo kpa, ɔ man sɔanlan fii ngwala man atin'n mɔ be wɔ sɔ nun asɔ sɔn. ²⁹ Mɔ be walɔ juli Zozi anyunnun ebele'n, be kɔ tetian nun. Bé nwan: “Nyanmian Awa, nzu ɔ? E se yé se? Asɔ a a ewa ke e 'ba tua yé ete nun anwɔn kale kwalaa nán ndee ebua cian nun a ju ɔ?”

³⁰ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin mgbolike fatule kpili kɔn wɔ mɔa kaan be le didi. ³¹ Wawe ete'n-mɔ kɔ sele Zozi, be kɔ han be kɔ hele yí ke: “Se e 'fvan yé a, man yé atin maan ye hɔ wɔlv mgbolike ehi-mɔ anun.”

³² Zozi nwan: “Emɔ hɔ!” Wawe ete'n-mɔ kɔ fite be kɔ hɔ kɔ wɔlv mgbolike'n-mɔ anun. Ebele ala, mgbolike fatule'n kwalaa fi bɔka nun asɔ be le enwanndie be kɔ hɔ kɔ gua asue nun anun be kɔ nɔan. ³³ Menian'n-mɔ mɔ be nian mgbolike'n-mɔ asɔ'n kɔ nwanndi be kɔ hɔ kulo, be kɔ han like'n mɔ ɔ'a yɔ mgbolike'n-mɔ, ɔ nɔn menian'n-mɔ mɔ wawe ete wɔ bé nun nun anwɔn ejɔle be kɔ hele menian'n-mɔ. ³⁴ Mɔ kulo nun asɔ menian'n-mɔ kwalaa tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ kpɔ Zozi. Mɔ be nwunlin yí'n, be kɔ sele yí ke ɔ fi bé mân nun anun ɔ jásv.

9

Zozi b'a man bubuluwafve kɔn anwɔn sa (Maaki 2.1-12, Luku 5.17-26)

¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ fɔ elɛɛ nun anun, ɔ kɔ kpe asue'n ɔ kɔ sa kɔ hɔ yí kulo nun asɔ. ² ɔ juli ebele a, be kɔ sva bubuluwafve kɔn nɔn yí ebe'e'n kwalaa be kɔ bele yí. Mɔ Zozi nwunlin ke menian sɔ'n-mɔ le dedi'n, ɔ kɔ se bubuluwafve'n ke: “Mín wa, gua wɔ ahɔnlɔn asɔ. Nyanmian a fa wɔ ete nun a hye wɔ.”

³ Anun *mala nun asu mgbain'n mmie-mo wo ebele. Be ko han yi be ti anun ke: "Svanlan ehi a jwo a tia Nyanmian."

⁴ Zozi nwunlin be ajonlin'n. Yi nwan: "Nzuke ati ye emo le ajonlin nvin sva-mo emo ati anun o?"

⁵ Se min se ke: 'B'a fa wo ete'n b'a hye wo' a, emo nnwun man nun. Nan se min se ke: 'Jasu nanndi', nan o yo so a, ⁶ anun emo a nwun yi ke *Man Baa'n le tunmin asie nun asu ewa, o fa ete ce." Ehi a, o se bubuluwafue'n ke: "Jasu, fa wo ebue'n ko wo awulo!"

⁷ Zozi hanlin so ala, svanlan'n ko jasv o ko ho yi awulo. ⁸ Mo meninsonman'n nwunlin yi so'n, esulo hanlin be. Be ko la Nyanmian asi, o sanlin ke o'a fa tunmin sva o'a man kulo menian'n-mo.

Zozi 'ba fele Matie

(Maaki 2.13-17, Luku 5.27-32)

⁹ Ehi anzin, Zozi fi ebele o ko ho. Mo o 'sin ko'n, o ko nwun ke bian kon ti lika mo be dide ajule'n. Bian so'n, be fele yi Matie. Zozi nwan: "Matie, si min so!" O hanlin so a, Matie ko jasv ko si yi so.

¹⁰ Elchon kon Matie ko fele Zozi alie. Mele m'o non yi menian'n-mo be gua tabili nun anwon be 'didi'n, be don mo be dide ajule'n, non menian mo be asitanlan'n ti man kpa'n ko a ko tetanlan tabili nun anwon bie. ¹¹ Nan mo *Falisifue'n-mo nwunlin yi so'n, be ko bisa Zozi menian'n-mo ke: "Nzuke ati ye emo amin'n non be mo be dide ajule, o non menian mo be asitanlan ti man kpa'n ye be le didi'n?"

¹² Mo Zozi tili ejole so'n, yi nwan: "Be mo be ndi man akpale'n ye be kpunde ayile eyolefue o, nan nan be mo be ti akpale nun o. ¹³ Ehele Ejole'n lika mo b'a hele yi ke Nyanmian nwan: *Min kulo ke menian'n-mo nwun anwunnvoe be afian o tala tee eyie*

nun anwɔn ninng'e'n mɔ be yɔ be man mɪn'n. Eɟɔle sɔ'n, emɔ hɔ súan nán be tí yí bu kpa.” Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, eɛe yí nwan: “Nán seseɖe'n-mɔ ati yê m mali ɔ, nan eɛɖe'n-mɔ ati ɔ.”

*Abuala nun anwɔn kosuan'n
(Maaki 2.18-22, Luku 5.33-39)*

¹⁴ Eɟɪ, Zɔan menian'n-mɔ walɪ tulɪ Zozi a, bé nwan: “Ye nun *Falisifɔe'n-mɔ ye di abuala titi. Nan nzuke ati yê wɔ menian di'e'n-mɔ nni man abuala'n bie'n?”

¹⁵ Mɔ be bisalɪ kosuan sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: “Mele mɔ atɔnvɔle bian'n nun yí manngɔn-mɔ gua atɔnvɔle nun abɔ'n, emɔ juɪnɪn ke menian sɔ'n-mɔ alva 'bɔ bé nwɔn? Cee, bé lva mmɔ man bé nwɔn. Nan cɪan mɔ be kɔ le atɔnvɔle bian'n fi bé sa nun'n, ebele nun anun yê be 'di abuala ɔ.”

¹⁶ “Sɔanlan fí nva man ndafuin fɔɖɔle nda man etanlan daba nun. Se ɔ yɔ yí sɔ a, ndafuin fɔɖɔle'n 'sua etanlan daba'n biekun. Sian anun yí bɔe nun a yɔ kpili a tala daba di'e'n. ¹⁷ Be nva man nzan fɔɖɔle be ngua man kpolo kotoku daba nun. Se be yɔ yí sɔ a, kpolo kotoku'n 'sua ɔ seɔi yê nzan'n kusɔ 'butu. Nan nzan fɔɖɔle'n, be gua yí kpolo kotoku fɔɖɔle nun. Yí di'e anɪn kpolo kotoku ɔ, nzan ɔ, be kɔala yí kwalaa fa sie.”

Zozi 'ba man balasua kɔn anwɔn sa

*eɛe ɔ 'ba hɪn talua kaan kɔn
(Maaki 5.21-43, Luku 8.40-56)*

¹⁸ Anɪn Zozi anwan wɔ sɔ ɔ te kan eɟɔle ɔ te kele bé. Zufɔ'n-mɔ kpain'n kɔn walɪ a, ɔ kɔ kɔtɔ Zozi anyunnun ebele, yí nwan: “Mɪn wa balasua nun a wu kikaala. Yí ti, bala nán fa wɔ sa fua yí nwɔn

maan ɔ hín.” 19 Bian'n hanlɔn sɔ a, Zozi nun yí menian'n-mɔ kɔ jasɔ bɛ kɔ si yí sɔ.

20 Mɔ bɛ 'kɔ'n, anɔn balasua kɔn wɔ menian'n-mɔ anɔn, ɔ li Zozi anzin. Moja a tu balasua sɔ'n dede afɔɛ bulu nɔn nnyuan. ɔ kɔ hyɔɔn kɔ kpunngɛ Zozi, ɔ kɔ han yí taladiɛ nɔn anwan'n. 21 ɔ sanlɔn kɛ yí kunnun elɔ, yí nwan: “Sɛ mɔn nyan yí taladiɛ'n bɔbɔ mɔn kan yí a, mɔn nwɔn 'sa.”

22 Zozi tɔli yí nyɔn yí nzin m'ɔ nwunlin bala'n, yí nwan: “Mɔn wa balasua, gua wɔ ahɔnlin asi, nán wɔ dedi nɔn a man wɔ nwɔn a sa.” Ebele ala, bala nɔn anwan kɔ sa.

23 Mɔ Zozi juli Zufɔ kpain nɔn awulo ebele m'ɔ nwunlin abile mma'n-mɔ nɔn awɔle mma'n-mɔ'n, yí nwan: 24 “Emɔ fi ɛwa bɛ fíte, nán batɔnman'n wuli man, ɔ lɛ dafi.” Zozi hanlɔn sɔ a, menian'n-mɔ kɔ tu kɔ gua bɛ kɔ silɔ yí. 25 Mɔ bɛ manlɔn menian'n-mɔ fiteli yueli'n, Zozi kɔ wɔlɔ sua nɔn anɔn elɔ, ɔ kɔ sɔ talua kaan nɔn asa, talua'n kɔ jasɔ. 26 Mɔ talua'n jasɔli'n, ejɔle sɔ'n hɔli dede ɔ juli mân sɔ'n lika kvalaatin.

Zozi 'ba man anyɔnsinlinwafɔɛ nnyuan anwan sa

27 Ehi, Zozi fi ebele hɔli, nan mɛle mɔ ɔ 'kpɛ nɔn sɔn'n, anyɔnsinlinwafɔɛ nnyuan kɔ si yí sɔ, bɛ le etɛtɛian. Bɛ nwan: “Belemgbin *Davidi awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

28 Mɔ Zozi juli yí awulo'n, anyɔnsinlinwafɔɛ'n-mɔ kɔ kpunngɛ yí nwɔn ebele, nán ɔ'a bisa bé kɛ: “Asɔ emɔ de di kɛ mɔn kvala mɔn man emɔ anwan sa ɔ?”

Mɔ Zozi bisali bé kosuan sɔ'n, bé nwan: “Yuo o! Yé Mɔn, ɛ kvala yí yɔ.”

29 Ehi a, Zozi kɔ fua bé nyɔn'n, yí nwan: “Emɔ dedi nɔn anwan, man ɔ yɔ sɔ mán emɔ!” 30 Ebele ala, bé

nyin'n-mə kə tike tike. Zozi kə jɔjɔ aminle sɔ kə hele bé, yí nwan: “Emə tíe yí kpa, nán bɛ man sɔanlan fíí anzɔ tɪ.” ³¹ Nan mə anyinsinlinwafɔɛ nnyuan sɔ'n fi ɛbɛɛ hɔlɪ'n, bɛ kə bɔ Zozi anwɔn ɛjɔɛ ɛbɛɛ m̄n sɔ nɪn anun lɪka kɔalaatin.

Zozi 'ba man amunlefɔɛ kɔn jɔjɔ

³² Anyinsinlinwafɔɛ'n-mə hɔlɪ ala, bɛ kə fa sɔanlan kɔn bɛ kə bɛɛ Zozi. Sɔanlan sɔ'n, wawɛ ɛtɛ wɔ yí nun, ɔ man ɔ ngɔala man jɔjɔ. ³³ Mɔ Zozi tuli wawɛ ɛtɛ'n, sɔanlan'n kə jɔjɔ. ɔ sinlin menian'n-mə anwɔn. Bé nwan: “Yɛ nwanlin man like sɔa bie lé Izalayɛ m̄n nɪn anun!”

³⁴ Nan mə *Falisifɔɛ'n-mə nwanlin yí sɔ'n, bé nwan: “Wawɛ ɛtɛ'n-mə kpain'n y'ɔ man yí tunmin m'ɔ fa tu wawɛ ɛtɛ'n-mə ɔ.”

*Zozi 'ba nwan meninsɔnman nɪn anwɔn anwun-
nvoe*

(Maakɪ 6.34, Luku 10.2)

³⁵ Zozi nanndɪɪ kulo mgbili'n-mə ɔ nɔn ngangan'n-mə asɔ, ɔ hehelɪ menian'n-mə ninnge Zufɔ'n-mə asɔnɪn sua'n-mə anun. ɔ bɔlɪ ɛjɔɛkpa'n m'ɔ tɔ de Anwanno Belemgbin M̄n'n ɔ hehelɪ bé. Bé mə ewue ngacile ngacile kɔalaa wɔ bé nwan'n, Zozi manlin bé nwan salɪ. ³⁶ Mɔ Zozi nwanlin meninsɔnman'n, bé nwan yɔlɪ yí anwunnvoe. ɔ sanlin kɛ b'a fɛ, ɛsɛ bé nwan a bubu bé. Bɛ tɪ kɛ mmɔa mə bɛ le man bɔa ɛnɪanfɔɛ ɔ. ³⁷ ɛhɪ a, ɔ kə han kə hele yí menian'n-mə kɛ: “Ebo'n tɪ kpili, nan kɔsɔ ajunmanfɔ'n-mə a nzɔn man. ³⁸ Yí tɪ, ɛmɔ sɛɛɛ ebo nɪn asɔ munlian'n maan ɔ gúa ajunmanfɔ dɔɔn yí ebo nɪn asɔ.”

10

Zozi mməfve bulu nɔn nnyuan'n (Maaki 3.13-19, Luku 6.12-16)

¹ Mə Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ fɛɛ yí menian bulu nɔn nnyuan'n, ɔ kɔ man bé tunmin mə be kɔala yí fa tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ. Ɛsɛ bé mə ewue ngacile ngacile kɔalaa wɔ bé nɔwɔn'n, be kɔala kɛ be man bé nɔwɔn sa. ² Ɛ 'nɔwun Zozi mməfve bulu nɔn nnyuan'n dunman: m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le Simɔn mə be fɛɛ yí Pɪɛli'n, ɔ nɔn yí nianman Andele, Zebede awa Zɔakɪ nɔn yí nianman Zɔan, ³ Filipɔ, Baatelemin, Toma, Matie m'ɔ dide ajule'n, Alife awa Zɔakɪ, Tade, ⁴ Simɔn m'ɔ kpɔnndɛ yí mɔn'n fanwɔndi'n yê Zudasɪ Isikalɪɔtɪ mə ɔ 'yɪ Zozi man yí mgbəfve'n-mɔ.

Zozi 'ba sɔan yí menian bulu nɔn nnyuan'n (Maaki 6.7-13, Luku 9.1-6)

⁵ Menian bulu nɔn nnyuan'n mə Zozi sɔanlɔn bé nɔn anɔn. Asannan nán ɔ'a sɔan bé'n, afɔtu m'ɔ tuli bé nɔn ahi, yí nwan: “Bé mə be ti man Zufɔ'n, nán be kɔ bé nɔwɔn, ɛsɛ nán be kɔ Samali kulo'n-mɔ asɔ. ⁶ Nan ɛmɔ hó Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. Afi be ti kɛ mmɔa mə b'a minlin ɔ. ⁷ Ɛmɔ 'kɔ a, ɛmɔ hán héle menian'n-mɔ kɛ Anwunno Belemgbin elie mɛɛ nɔn a kpunngɛ. ⁸ Ɛmɔ mán nɔwuluwafve'n-mɔ anwɔn sá, bé mə yê b'a wu'n, man be fi ewe nɔn be jásv, ɛmɔ tí kokobefve'n-mɔ anwɔn, be tú wawɛ ɛtɛ'n-mɔ. Nán be de bé like fíí, nan be yó be hyé bé, ɔ sanlɔn kɛ Nyanmɪan a fa tunmin sɔ nɔn a hye ɛmɔ. ⁹ Sɛ ɛmɔ 'kɔ a, nán be fa esika fíí be sa bé nɔwɔn. ¹⁰ Nán be fa bóɛ, nán be fa taladiɛ nnyuan, nán be fa mgbabɔa kún, ɛsɛ nán be fa kpɔman kún be sa bé

nwɔn. Ɔ sanlɛn ke sɔanlan m'ɔ di junman'n, ɔ se ke ɔ nyan yɛ nɔan nun alɛ m'ɔ fata ɔ.

¹¹ “Kulo biala mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ'n, se ɔ ti kpili o, se ɔ ti kaan o, emɔ bɛsa bɛsa, sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ sike emɔ'n, emɔ tɔnlan yɛ awulo ebele dede ɔ jɔ cɛan mɔ emɔ fi kulo sɔ nun asɔ be 'jasɔ'n. ¹² Awulo mɔ emɔ kɔ wɔlɔ nun'n, emɔ bɛsa bɛ ahɛn. ¹³ Se awulo sɔ nun anɔn menian'n-mɔ sɔ emɔ nun kanlanman an, emɔ mɔn emɔ alɔacɛɛ'n hɔ awulo sɔ nun anɔn. Nan se b'a nzɔ man emɔ nun an, emɔ alɔacɛɛ'n hɔ emɔ asa nun. ¹⁴ Se b'a nzɔ man emɔ nun b'a ndie man emɔ ejɔle nun an, emɔ bɔ bɛ mgbabɔa'n-mɔ abɔ nvutule'n be gɔa ebele be hɔ. ¹⁵ Mɔn kan yɛ ananhɔle mɔn kele emɔ ke ndɛɛ ebua cɛan nun anɔn, kulo sɔ nun asɔ menian'n-mɔ, yale mɔ be 'nwun yɛ'n, ɔ 'tala Sodɔmɔn nɔn Gomɔɔ kulo'n-mɔ asɔ menian'n-mɔ dɛ'n.

Ahɔlɔwa'n

(Maaki 13.9-13, Luku 21.12-19)

¹⁶ “Emɔ nɛan, mɔn sɔan emɔ ke mmɔa wɔ bedi'n-mɔ afian. Ehɔka ati, emɔ nɛan bɛ nwɔn ye ke owomɔ, ese emɔ yɔ melehvandi ke abubule'n-mɔ. ¹⁷ Emɔ nɛan bɛ nwɔn wɔ menian'n-mɔ dunman nun. Ɔ sanlɛn ke be 'ba fa emɔ be kɔ bɛ mɔ be di ejɔle nun aja sɔ. Be 'fin emɔ mgbele bɛ Nyanmɛan sua'n-mɔ anɔn. ¹⁸ Mɛn dunman nun, be 'ba fa emɔ be kɔ mɔn mgbain'n-mɔ nɔn mmelemgbin'n-mɔ aja sɔ maan emɔ di mɛn nwɔn adanzɛ be kele bɛ ɔ nɔn bɛ mɔ be ti man Zufɔ'n. ¹⁹ Se be nɔn emɔ kɔ bɛ mɔ be di ejɔle nun aja sɔ a, mɔ emɔ 'ba han'n, nɔn be susu yɛ nwɔn, ese nɔn be susu ke emɔ 'kpɛn kan ejɔle'n. Ɔ sanlɛn ke ejɔle m'ɔ di mɔ emɔ kan'n 'ba tɔ emɔ anɔan anɔn tɛmɔn sɔ'n. ²⁰ Ejɔle'n mɔ emɔ 'ba han'n, ɔ fi man emɔ

muonun, nan emə Asi'n Wawɛ'n yê ɔ 'fa ejɔle sɔ'n wula emə anvan ɔ.

²¹ “Menian mmie-mə 'ba yɪ bé nianman'n-mə man maan be kun bé. Siɛ mmie-mə kɔsu 'ba yɪ bé mma'n-mə man maan be kun bé. Mma mmie-mə kɔsu 'ba jasɔ bé si-mə akɔmin anun maan be kun bé.

²² Mɪn dunman nun, menian'n-mə kwalaa 'fa emə anwɔn ekpɔ. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ jinlan yɪ ja nun kpunndiin dede ɔ kɔ ju yɪ ayueliɛ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan yɪ ti. ²³ Kulo mə emə kɔ hɔ sɔ mə be le kele emə ahulɔwa'n, emə nwánndi be hó fɔfɔle asu. Mun kan yɪ ananhɔle min kele emə ke emə ngɔ yue man Izalayɛ kulo'n-mə kwalaa asu kpanza nán *Mân Baa nɪn a a.

²⁴ “Sɔanlan mə be le kele yɪ like'n, ɔ ndala man sɔanlan'n m'ɔ le kele yɪ'n. Akɔa'n kɔsu ndala man yɪ min'n. ²⁵ M'ɔ cian'n, y'ɔ le ke sɔanlan'n mə be le kele yɪ like'n, ɔ káci ke sɔanlan'n m'ɔ le kele yɪ like'n. Yê akɔa'n kɔsu, ɔ káci ke yɪ min'n. Se be le fele awulo kpain'n muonun *Belizebulu a, nán awulo nun anun menian'n-mə yê be ngɔ fele bé ke be kulo ɔ!

Sɔanlan m'ɔ se ke emə súlo yɪ'n

(Luku 12.2-7)

²⁶ “Emə nán be sulo kulo menian'n-mə. Afɪ yɪ kwalaa mə be kɔ fia be kɔ yɔ'n, be 'nwun yɪ. Yê ejɔle mə be kɔ li yɪ nɔialɛ nun'n kɔsu 'fite. ²⁷ Mɔ mun kan min kele emə kɔngɔɛ'n, emə hán yɪ eyua. Ejɔle mə be kɔ han be kɔ hele emə asulo nun'n, emə fú jɪnlan anwunno be hán. ²⁸ Emə nán be sulo menian'n-mə mə be kun anwɔnnaan'n kɔsu be ngɔala man wawɛ'n kun'n. Nan emə súlo Nyanmian mə kwalaa ke ɔ man anwɔnnaan'n nɔn wawɛ'n wu sɪn'n m'ɔ le man ayueliɛ nun anun'n. ²⁹ Asɔ be ndɔnun man

nnonman atulufia nganngan nnyuan gua dufule o? Nan kusɔ be nnyan man bé be ngun man bé mgban. Nunhan kɔn mɔ be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n, anin Nyanmian muonun a man yí nwɔn atin. ³⁰ Nan emɔ die, emɔ ati enyuan'n muonun, Nyanmian si yí nwan. ³¹ Nán man emɔ sulo like fíí. O sanlɔn ke emɔ anwɔn cian kpa tala atulufia dɔvɔn kpa.

*Bé mɔ be kan ke be nzi man Zozi'n
(Luku 12.8-9)*

³² “Ehika ati, sɔanlan m'ɔ kɔ han yí menian'n-mɔ anyunnun ke o ti mín die'n, mín kusɔ mɔn 'kan yí mín Si m'ɔ wɔ anwunno nin anyunnun ke sɔanlan sɔ'n ti mín die. ³³ Nan se sɔanlan kɔn kan yí menian'n-mɔ anyunnun ke o nzi man mín an, mín kusɔ mɔn 'kan yí mín Si m'ɔ wɔ anwunno nin anyunnun ke mɔn nzi man sɔanlan sɔ'n!

*Nán anzɔnunjo o, nan elɔe o
(Luku 12.51; 14.26-27)*

³⁴ “Nán man emɔ jɔnlɔn ke m mali mân nin anzɔnunjo eman. Nán anzɔnunjo yê n vali mali o, nan elɔe o. ³⁵ M mali baa'n non yí si bé afian eseciɛ. M mali nian'n non yí wa balasua nin afian eseciɛ. Eɛ kusɔ m mali ahelenian'n-mɔ afian eseciɛ. ³⁶ Awulo kɔn anun menian'n-mɔ 'kpɔ bé nwɔn.

³⁷ “Sɔanlan m'ɔ kulo yí si anaan yí nin tala mín'n, sɔanlan sɔ'n, anin o ti man mín die. Sɔanlan kusɔ m'ɔ kulo yí wa belenzua anaan yí wa balasua tala mín'n, sɔanlan sɔ'n kusɔ, anin o ti man mín die. ³⁸ Sɔanlan mɔ o'a nva man yí kulɔwa'n o'a ndu man yí kɔmɔn sɔ, o'a nzi man mín sɔ'n, sɔanlan sɔ'n, o ti man mín die. ³⁹ Sɔanlan m'ɔ kulo ke

ɔ kpɔnnɔde yí ngwan'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'minlin yí ngwan'n. Nan sɔanlan mɔ mín dunman nun ɔ kɔ minlin yí ngwan'n, ɔ 'nyan ngwan.

Ahatua'n
(Maaki 9.41)

⁴⁰ “Sɔanlan m'ɔ kɔ sɔ emɔ nun'n, anin mín yê ɔ'a sɔ mín nun ɔ. M'ɔ kɔ sɔ mín nun'n, anin sɔanlan'n m'ɔ sɔanlin mín'n nun yê ɔ'a sɔ ɔ. ⁴¹ Sɔanlan m'ɔ kɔ sɔ Nyanmian kpɔmanfɔe kɔn nun ke be sɔ bé nun'n, kpɔmanfɔe ahatua ye ɔ 'nyan yí ɔ. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ sɔ seseɔfɔe kɔn nun ke be sɔ be nun'n, seseɔfɔe ahatua yê ɔ 'nyan yí ɔ. ⁴² Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke: sɔanlan m'ɔ kɔ man mmatɔnman ehi-mɔ anin kɔn nzue fɔlɔlɔ mgban nganlannzan kɔn kɔ nɔn, ɔ sanlin ke ɔ ti mín sɔanlan'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan yí nwɔn ahatua.”

11

Bé mɔ Zɔan Batisi sɔanlin bé'n
(Luku 7.18-35)

¹ Mɔ Zozi yueli ejɔle sɔ'n-mɔ kan kele yí menian bulu nɔn nnyuan'n, ɔ kɔ hɔ kɔ hehele Nyanmian Anɔan Ejɔle nin ebele kulo kulo'n-mɔ asɔ.

² Temɔn sɔ'n, anin b'a tɔ Zɔan fiadi. M'ɔ tɔli junman'n mɔ Kilisi le di nin angan'n, ɔ kɔ sɔan yí menian'n mmie-mɔ yí nwɔn elɔ. ³ Be hɔli juli Zozi anwɔn elɔ a, bé nwan: “Yé Mɔn, sɔanlan'n mɔ Zɔan hanlin yí ejɔle ke ɔ 'ba'n y'ɔ le wɔ anaan sɔanlan sɔ'n te wɔ sian ɔ?”

⁴ Zozi kɔ bua bé ke: “Ehi mɔ emɔ a ti'n, ɔ nɔn mɔ emɔ a nwun yí'n, be hɔ bó nun amannɔe be héle Zɔan. ⁵ Anyɔnsinlinwafɔe'n-mɔ nwun asɔ. Bubuluwafɔe'n-mɔ nanndi. Kokobefɔe'n-mɔ anwɔn a

sa. Anzɔtiliwafuɛ'n-mɔ tɪ ejɔlɛ. Ewue mma'n-mɔ fi ewue nun b'a tinngɛ. Ejɔlekpa'n kɔsɔ, bɛ lɛ bɔ bɛ kele ehianfuɛ'n-mɔ. ⁶ Nyila hán sɔanlan m'ɔ kɔ tila yí dedi'n m'ɔ le yí mín nwɔn nɪn anun'n."

⁷ Mɔ Zɔan menian'n-mɔ salɪ hɔlɪ'n, Zozi kɔ han Zɔan anwɔn ejɔlɛ kɔ hele menian'n-mɔ. Yí nwan: "Nzuke yê emɔ hɔlɪ yí enɪan ewâ nɪn anun elɔ'n? Ndɛɛ mɔ anwɔnman'n lɛ fita yí ɔ? ⁸ Anaan nzu like dɪɛ yê emɔ hɔlɪ yí enɪan ɔ? Emɔ hɔlɪ nɪanlɪn sɔanlan m'ɔ wula taladɪ kanlanman ɔ? Nan bé mɔ bɛ wula taladɪ nganlanman nganlanman'n, bɛ gua mmelemgbɪn'n-mɔ awulo. ⁹ Anɪn nzu lɪlɪ yê emɔ hɔlɪ yí enɪan'n? Nyanmɪan kpɔmanfuɛ kɔn ɔ? Sakpa, mɪn kan mɪn kele emɔ kɛ ɔ tala Nyanmɪan kpɔmanfuɛ bɔbɔ. ¹⁰ Ɔ sanlɪn kɛ Zɔan yê Ehɛlɛ Ejɔlɛ'n kan yí ejɔlɛ kɛ Nyanmɪan nwan:

*Nɪan, mɪn sɔan sɔanlan kɔn wɔ nyunnun
maan ɔ di mɔa ɔ sesie wɔ atɪn'n.*

¹¹ "Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele emɔ kɛ mân ehɪ anun, bɛ wɔlɪ man sɔanlan bie m'ɔ tɪ kpɪlɪ tala Zɔan ɔ. Nan kɔsɔ sɔanlan m'ɔ tɪ kaan Anwunno Belemgbɪn Mân nɪn anun'n, ɔ tɪ kpɪlɪ tala Zɔan. ¹² Ɔ fi mɛlɛ mɔ Zɔan mantanlɪn Nyanmɪan Anɔan Ejɔlɛ nɪn ehan dede m'ɔ ju enɛ'n, Anwunno Belemgbɪn Mân'n lɛ tɛlɛ anwɔnsele sɔ kpa. Nan atɪ anun etɛ mma'n-mɔ a fa yí nwɔn ɛkpɔ kpa. ¹³ Nyanmɪan mgbɔmanfuɛ'n-mɔ kɔalaa nɔn Moyizɪ mala'n, bɛ hanlɪn Anwunno Belemgbɪn Mân nɪn anwɔn ejɔlɛ dede ɔ juli Zɔan mɛlɛ sɔ. ¹⁴ Emɔ lé li kɛ *Eli mɔ bɛ hanlɪn yí ewalɛ nɪn anwɔn ejɔlɛ'n y'ɔ le Zɔan. ¹⁵ Sɔanlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá sie!

¹⁶ "Nwan yê n vá ajulisɔ menian'n-mɔ n zú yí ɔ? Bɛ tɪ kɛ mmatɔnman nganngan-mɔ mɔ bɛ titɪ gua

nun asu be le tian be se bé manngon ehinlin-mo ke:

17 'Y'a bo abile dede emo a nzi man.

Y'a tu ejue y'a bo emo yale su,

kusu emo a nzisa man bé sa

b'a ngua man bé ti b'a nzun man.'

18 "Afi Zvan wali a, o'a nni man yi nvan nun ese o'a nnon man nzan. Menian'n-mo nwan: 'Wawe ete wo yi nun.' 19 *Man Baa'n wali a, o didi, o non nzan, ese menian'n-mo nwan: 'Be nian, svanlan ehi die, yi junman nun ala yo le alie elie non nzan nvan. Yi manngon yo le bé mo be dide ajule'n, o non etefe'n-mo'. Nan mo Nyanmian a yo'n kele ke o ti sese sakpa."

Zozi 'ba tu Galile man nun anun menian'n-mo anyunnun

(Luku 10.13-15)

20 Kulo'n-mo mo Zozi yoli asinbenwon ninnge doun su, mo ebele menian'n-mo a nnun man bé nwon b'a ngaci man bé abalabo'n, Zozi tuli bé nyunnun. 21 "Emo Kolazin amma, munnzue han emo! Emo Betisayida amma, munnzue han emo! Afi se o ti ke asinbenwon ninnge'n-mo mo n yoli yi emo afian'n, n yoli yi Tii non Sidon kulo'n-mo asu a, ahan nde-nde kpa ebele menian'n-mo wulali kotoku be bolu nzvan be heleli ke b'a nun bé nwon b'a kaci bé abalabo'n. 22 Ehika ati, min kan min kele emo ke ndee ebua cian nun anun, yale mo emo 'nwun yi'n, o tala Tii non Sidon menian'n-mo die'n. 23 Emo Kapennawomun amma, emo kusu jonlin ke emo 'kuku bé nwon su dede be non Nyanmian se o? Be 'kan emo asi dede emo ko sin mo le man ayuelie nun anun. Afi se o ti ke asinbenwon ninnge'n mo n yoli yi emo afian ebele'n, n yoli yi Sodomun an, ahan

ene non ene, kulo so'n te wo ebele. ²⁴ Ehi ka ati, mun kan mun kele emo ke ndee ebua cian nun anun, yale mo emo 'nwun yi'n, o 'tala Sodomon die'n."

*Si'e'n non Baa'n
(Luku 10.21-22)*

²⁵ Mele so nun anun, Zozi kukuli yi non so a, yi nwan: "Min Si, wo mo e ti anwunno non asie nun asu Minlian'n, mun 'da wo asi. O sanlu ke a fa ninng ehi-mo a fia ngelefo'e'n-mo, o non menian'n-mo mo be si ninng e doon'n, ye a yi a hele mmatonman'n-mo. ²⁶ Foon, min Si, mun 'da wo asi, o sanlu ke wo muonun e hulohi yi so.

²⁷ "Min Si a fa ninng e'n kwalaa a wula min sa nun. Se nan Si e nun an, swanlan fi' nzi man Baa'n. Ye se nan Baa'n non menian'n-mo mo Baa'n kulo ke o yi Si'e'n kele be a, swanlan fi' nzi man Si'e'n.

²⁸ "Emo mo be so ninng e nonnoe mo b'a fe'n, emo bala min nwon nan mun 'ba sike emo maan be de be enwonmian. ²⁹ Emo so min ngehele nun anun nan emo man n gekele be ninng e. O sanlu ke n di swanlan bete, min ti anun ti man ete, nan mun 'ba man emo de be enwonmian. ³⁰ Min ngehele'n mo mun kekele emo'n, o nyo man si, ninng e'n mo mun kekele emo'n, o ti fotilfo'".

12

*Zozi non enwonmian ele cian'n
(Maaki 2.23-28, Luku 6.1-5)*

¹ Ehi anzin, *enwonmian ele cian kun, Zozi non yi menian'n-mo ko kpe nun *bele ebo kun asu. Anin ehoe le kun yi menian'n-mo, nan b'a titi bele'n bie b'a li. ² Mo *Falisifo'e'n-mo nwunlin yi so'n, be ko han be ko hele Zozi ke: "Nian, like mo ye mala'n

tua yé ke nán ye yó yí enwɔnmian ele cian'n, wó menian'n-mə yó.”

³ Ehi a, Zozi nwan: “Mə ehəe hunlin *Davidi non yí menian'n-mə'n, like'n mə be yɔli mə b'a hɛɛ'n, emə kɪngali man yí lé ɔ? ⁴ Ɔ non yí menian'n-mə be wɔlɔli Nyanmian sua nin anun. Kpaɔn'n-mə mə b'a fa b'a man Nyanmian, mə yé mala'n kele ke sɔanlan fíi n'ɔ di bie ke Nyanmian *teeyifue'n-mə ala'n, be lili kpaɔn sɔ'n-mə. ⁵ Asu emə kɪngali man yí Moyizi mala nin anun lé ke teeyifue'n-mə mə be di junman enwɔnmian ele cian'n Nyanmian awulo nin anun'n, be tɔn mala'n, kɔsɔ be mmu man bé ke be yó ete ɔ? ⁶ Nan mun kan mun kele emə ke sɔanlan kɔn wə ewa, ɔ ti kpili tala Nyanmian awulo'n. ⁷ Nyanmian hanlin ke: *Mɪn kulo ke menian'n-mə nwun anwunnvoe bé afian ɔ tala tee eyie nin anwɔn ninnge'n mə be yó be man mɪn'n.* Se ɔ ti ke emə ti ejɔle ehi abɔ a, ahan emə mmua man menian'n-mə kpɔfondɛɛ. ⁸ Ɔ sanlin ke *Mân Baa'n y'ɔ sie enwɔnmian ele cian nin ɔ.”

Zozi 'ba man bian kɔn mə yí sa a jɔ nin anwɔn sa (Maaki 3.1-6, Luku 6.6-11)

⁹ Be hanlin ehi m'ɔ yueli'n, Zozi fi ebele yí nwan y'ɔ le bé asɔnin sua nin anun. ¹⁰ Anin bian kɔn wə asɔnin sua nin anun, yí sa kɔn a jɔ. Bé mə be wə ebele'n, be kɔ bisa Zozi ke: “Asu yé mala'n kele ke ye mán wuluwafɔe bie anwɔn sá *enwɔnmian ele cian nin ɔ?” Be le bisa yí sɔ be nian m'ɔ kɔ bua'n, nán b'a jinlan sɔ b'a se ke ɔ'a tɔn mala.

¹¹ Ehi a, Zozi nwan: “Se emə anun bie le yí bua kɔn nán se ɔ tɔ kunman nun enwɔnmian ele cian nin an, asu ɔ ngɔ ju man kunman nin anun ɔ ngɔ yi man yí ɔ? ¹² Sɔanlan anwɔn cian tala bua! Yí ti, yé

mala'n kele ke enwɔnmian ele cian'n, ye yó sɔanlan ye.”

¹³ Zozi kacili yí nyɩn wuluwafɔe nin anwɔn elɔ a, yí nwan: “Tɩngɛ wó sa nin anun.” Bian'n 'tɩngɛ yí sa nin anun an, asaa kɔ tɩngɛ fóún ke nunhan kɔn'n. ¹⁴ Mɔ Falisifɔe'n-mɔ nwunlin mɔ Zozi a yó'n, be kɔ hɔ yí ti ahuan, be le kpɔnnɛ atɩn mɔ be sɩn sɩ a, be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n.

Sɔanlan'n mɔ Nyanmian a fɛle yí'n

¹⁵ Mɔ Zozi tɩli ke be le kpɔnnɛ yí be kun yí'n, ɔ fi ebele lika sɔ'n ɔ jasɩli. Mɔ ɔ 'kɔ'n, menian dɔvɩn kpa sili yí sɩ. ɔ manlɩn nwuluwafɔe'n-mɔ kwalaa anwɔn salɩ. ¹⁶ Nan kɔsɩ ɔ totualɩ bɛ ke nán be kɔ bɔ yí nwɔn kpaye ke yí yê ɔ'a man b'a ti akpɔle ɔ. ¹⁷ ɔ man Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi ejɔle'n m'ɔ hanlɩn'n kpɩnɩn sɩ. ɔ hanlɩn ke Nyanmian nwan:

¹⁸ *Nian, mɩn akɔa'n mɔ m'an yi yí'n, mɩn kulo yi m'an fa mɩn lɔa'n kwalaa m'an wula yi nun.*

Mɩn 'fa mɩn Wawɛ'n mɩn wula yi nun,

ɔ 'kan mɩn ndɛɛ ebua nin anwɔn ejɔle

ɔ kele mân mân'n-mɔ.

¹⁹ *ɔ nɔn sɔanlan fí be ngɔ su man akpɔlɔwa lé,*

ɔ ngɔ tetian man lé, be ngɔ ti man yi ngan gua sɩ lé.

²⁰ *Ndɛɛ'n mɔ ɔ'a bili'n, ɔ mmu man nun,*

kanlannɛ mɔnnzɔn-mɔnnzɔn'n, ɔ nnuan man yi.

ɔ 'yɔ sɔ dede ɔ man ananhɔle'n di kunnunmun.

²¹ *Mân mân'n-mɔ kwalaa 'ba susu bɛ ti be gua yi sɩ.*

Zozi nɔn Belizebulu

(Maaki 3.22-30, Luku 11.14-23)

²² Ehi, be kɔ fa sɔanlan kɔn be kɔ bele Zozi. Sɔanlan sɔ'n, wawɛ ete wɔ yí nun, ɔ'a man yí nyɩn nɩn a sɩn ɛse ɔ a tɔ amunle. Zozi kɔ man sɔanlan sɔ'n

kɔ juɔ ɛsɛ ɔ kɔ nwun asi. ²³ Ejɔlɛ'n sinlin menian'n-mɔ kwalaa anwɔn, bɛ nwan: "Asu nán belemgbin *Davidi anɔnman nun an?"

²⁴ Nan mɔ *Falisifvɛ'n-mɔ tɔlɛ ejɔlɛ sɔ'n, bɛ nwan: "*Belizebulu m'ɔ ti mmɔnsanmɔn'n-mɔ kpain'n, yí yê ɔ'a man sɔanlan ɛhɪ tunmin m'ɔ fa fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ."

²⁵ Kemɔ anɔn Zozi sɪ ajɔnlɔn'n m'ɔ wɔ bɛ ti nun anɔn'n, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ ke: "Belemgbin mân kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpɛ bɛ nyɪn bɛ kɔn elɔɛ'n, mân sɔ'n bɔ. Kulo kɔn, anaan afliɛ kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpɛ bɛ nyɪn bɛ kɔn elɔɛ'n, kulo sɔ'n, anaan afliɛ sɔ nun abɔsɔ bɔ. ²⁶ Sɛ *Satan fɔan m'ɔ ti yí diɛ nun an, anɔn ɔ nɔn yí nwɔn lɛ kɔn, ɔ 'yɔ sɛ nán yí mân nun a hɔ yí nyunnun? ²⁷ Sɛ ɛmɔ jɔnlɔn kɛ Belizebulu yê ɔ man mín tunmin maan mɪn fa mɪn fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ a, anɔn ɛmɔ menian'n-mɔ diɛ, nwan yê ɔ man bɛ tunmin maan bɛ fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɔ? ɛmɔ menian'n-mɔ kele kɛ ɛmɔ di fɔɔ. ²⁸ Nan sɛ Nyanmɪan Wawɛ'n yê mɪn fa mɪn fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ a, anɔn ɔ kele kɛ Nyanmɪan Belemgbin elie mɛlɛ nun a tɔ ɛmɔ.

²⁹ "Sɔanlan mɔ yí nwɔn yɔ sɪ kpa'n, sɔanlan fíí ngɔala man kɛ ɔ kɔ wɔlɔ yí sua nun anɔn ɔ wua yí ninngɛ nun ɔ. Sannan ɔ 'di mɔa ɔ cɪcɪ yí kɔalaaka nán ɔ'a hɔala yí wua.

³⁰ "Sɔanlan m'ɔ ti man mín diɛ'n, anɔn ɔ kpɔ mín. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ nɔn mɪn ngohuan man ninngɛ'n-mɔ anɔan'n, sɔanlan sɔ'n, anɔn ɔ bɔ bɛ asanndiɛ.

³¹ Yí sɔ ati, mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ: ɛtɛ biala mɔ sɔanlan kɔ yɔ'n, ɔ nɔn ejɔlɛ ɛtɛ biala mɔ sɔanlan kɔ han'n, Nyanmɪan kɔala kɛ ɔ fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ han ejɔlɛ ɛtɛ kɔ tia Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, Nyanmɪan nva man yí

ete'n ɔ nje man yí lé. ³² Sɔanlan biala m'ɔ kɔ han ejɔle kɔ tia mân Baa'n, Nyanmian 'fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan sɔanlan biala m'ɔ kɔ han ejɔle ete ɔ kɔ tia Wawε Nwannzan-nwannzan'n, Nyanmian nva man yí ete'n ɔ nje man yí mεle ehi anun ɔ nɔn mεle'n m'ɔ le ba nɔn anun.”

*Ɔ le baka kɔn nɔn yí mma
(Luku 6.43-45)*

³³ “Baka kpa nɔn asɔ yê be ti mma kpa nɔn ɔ. Baka ete nɔn asɔ kɔsɔ yê be ti mma ete nɔn ɔ. Ɔ sanlɔn ke baka kɔn m'ɔ jin'n, se ɔ ti kpa ɔ, se ɔ ti ete ɔ, yí mma m'ɔ kɔ su'n yê be fa be nwun yí ɔ. ³⁴ Ati anun ete mma ke owo, ɔ 'yɔ se nán emɔ a han ejɔle kpa? Afi ejɔle m'ɔ wɔ ahɔnlɔn nɔn anun'n, y'ɔ fite bé nvan ɔ. ³⁵ Sɔanlan mɔ yí ti anun ti kpa'n, ejɔle m'ɔ ti kpa'n yê ɔ fi yí nvan fite ɔ. Sɔanlan kɔsɔ mɔ yí ti anun ti ete'n, ejɔle ete yê ɔ fi yí nvan fite ɔ. ³⁶ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke: Ndeε ebua cɔan nɔn anun, mgban-mgban ejɔle'n mɔ menian'n-mɔ hanlɔn'n, be 'nwun yí nwɔn ejɔle. ³⁷ Afi ejɔle m'ɔ fi wɔ nvan kɔ fite'n, yí nwɔn yê be 'nian be bua wɔ ndeε ɔ.”

*Menian'n-mɔ 'ba bisa Zozi asinbenwɔn like kɔn
(Maaki 8.11-12, Luku 11.29-32)*

³⁸ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, *mala nɔn asɔ mg-bain'n mmie-mɔ nɔn *Falisifɔe'n mmie-mɔ kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Kpain, ye kulo ke ε yɔ asinbenwɔn like kɔn maan ye nian.”

³⁹ Ehi a, Zozi nwan: “Ajulisɔ menian etefɔe ehi-mɔ mɔ be nzɔ man Nyanmian ananhɔle nɔn'n le kpɔnnde asinbenwɔn like be nian. Be nyɔ man asinbenwɔn like fíi kón be ngele man bé ke Nyanmian kpɔmanfɔe Zonasɔ die nɔn ala. ⁴⁰ Afi kemɔ Zonasɔ lili

cian nshan ejue kpili nun akunnun'n, yí sɔ kɔsɔ ala, *Mân Baa'n 'ba li cian nshan asie nun abu. ⁴¹ Ndeɛ ebua cian nun anun, Ninninvɔ amma'n-mɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. Ɔ sanlɔn ke mɔ Ninninvɔ kulo nun asɔ amma'n-mɔ tɔli Nyanmian Anvan Ejɔle'n mɔ Zonasɔ hanlɔn'n, be nunlin bé nwɔn be kacili bé abalabɔ'n. Nan sɔanlan kɔn wɔ ewa, ɔ ti kpili tala Zonasɔ. ⁴² Ndeɛ ebua cian nun anun, balasua'n m'ɔ ti Saba mân nun asɔ belemgbin'n, ɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. Ɔ sanlɔn ke yí m'ɔ fi mɔa'n, ɔ walɔ tielɔ Salomɔn bɛngɛɛfɔvɛ ejɔle'n m'ɔ kan'n. Nan kɔsɔ sɔanlan kɔn wɔ ewa, ɔ ti kpili tala Salomɔn.

*Wawɛ etɛ nun esa ewalɛ nun
(Luku 11.24-26)*

⁴³ “Mele mɔ wawɛ etɛ kɔn fi sɔanlan kɔn anun kɔ fite'n, ɔ kɔ kpɔnnde lika wɔwɔsɔ'n-mɔ ɔ tanlan de yí ɛnwɔnmian. ⁴⁴ Sɛ ɔ kpɔnnde nán ɔ'a nnyan man bie a, anɔn yí nwan: ‘Man n zá mín nzin n gó mín lika daba'n mɔ n vi n jasɔli'n.’ Sɛ ɔ sa ba nán ɔ nwun ke sua'n ti to, b'a kpɔkpɔan nun b'a sesie nun kanlanman kpa a, ⁴⁵ ɔ sa yí nzin ɔ kɔ kpɔnnde yí manngɔn nsɔ mɔ bé ti anun ti etɛ kpa be tala yí ɔ. Ɔ nɔn be ba a tanlan ebele. Sian die, sɔanlan sɔ'n, ɛsɛciɛ m'ɔ kɔ sɛci'n, ɔ tala daba'n. Ke ajulisɔ menian etɛfɔvɛ ɛhi-mɔ asitanlan'n 'yɔ yí nun ala anun.”

*Zozi anianman'n-mɔ nɔn yí nin
(Maaki 3.31-35, Luku 8.19-21)*

⁴⁶ Zozi anvan a ndɔ man, yí nianman'n-mɔ nɔn yí nin be kɔ a. Anun be jijin gua nun asɔ be 'kpɔnnde atɔn be kan ejɔle be kele yí. ⁴⁷ Sɔanlan kɔn kɔ han kɔ hele yí ke: “Nian, wɔ nin nɔn wɔ nianman'n-mɔ

jijin gua sɔ elɔ be 'kpɔnnɛ ke be kan ejɔle be kele wɔ́.”

⁴⁸ Zozi kɔ bua sɔanlan sɔ'n ke: “Mín nin'n y'ɔ le nwan, yê mún nianman'n-mɔ y'ɔ le nwan-mɔ?”

⁴⁹ Nan ɔ tɔngɛli yí sa yí menian'n-mɔ anwɔn an, yí nwan: “Emɔ nían, mín nin nɔn mín nianman'n-mɔ, bé yê be gugua ewa nɔn ɔ. ⁵⁰ ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ yɔ mín Si'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ nɔn akunnun like'n, sɔanlan sɔ'n ti mín nianman belenzua, ɔ ti mín nianman balasua, ɔ ti mín nin.”

13

Sɔanlan'n m'ɔ gua bele nɔn anwɔn anyɔndala'n (Maaki 4.1-9, Luku 8.4-8)

¹ Cian sɔ'n, Zozi fi yí awulo ebele ɔ kɔ hɔ asue nɔn anwɔn elɔ. ɔ kɔ tanlan asi, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanmian ninngɛ. ² Meninsɔnman kɔ a yí nɔwɔn ebele. ɔ kɔ kpati kɔ fɔ kɔ tanlan elɛɛ kɔn anɔn asue nɔn anyɔnsɔ yê meninsɔnman'n jijin asue nɔn anwɔn. ³ ɔ kɔ hehele bé ninngɛ dɔwɔn kpa anyɔndala nɔn, yí nwan: “Sɔanlan kɔn hɔli yí *bele mma egua. ⁴ Mɛle mɔ ɔ 'gua'n, bie kɔ gua atɔn nɔn anwɔn, nɔnman'n-mɔ kɔ a kɔ suso kɔ li. ⁵ Bie kɔsɔ kɔ gua nyɔbɔe nɔn asɔ. Ebele ngetie nɔn a nɔwɔn man. ɔ kɔ fifi ndɛ-ndɛ. ɔ sanlɔn ke ɔ'a ngɔ man asie bɔ. ⁶ Nan mɔ eyua'n fili'n, ɔ kɔ yala, afi ɔ'a nɔwɔn man ndian. ⁷ Bie kɔsɔ kɔ gua eminlan mmowe nɔn anɔn. ɔ kɔ fifi. Eminlan mmowe'n kɔ fɔ kɔ gua sɔ. ⁸ Nan bie kɔsɔ kɔ gua asie kpa nɔn asɔ, ɔ kɔ fifi. ɔ kɔ su mma. Bie kɔ su mma eya kɔn, bie mma abulasian, bie kɔsɔ mma abulasan.” ⁹ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Sɔanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá síe!”

*Zozi anyɨndala'n m'ɔ bu'n
(Maaki 4.10-12, Luku 8.9-10)*

¹⁰ Ehi, Zozi menian'n-mɔ kpunngeli yí a, bé nwan: “Nzuke ati yê ε 'kan ejɔle kele menian'n-mɔ a, ε bu yí anyɨndala nun ɔ?”

¹¹ Zozi kɔ bua bé ke: “Nyanmian Belemgbin Mân nun anun nɔialie ninng'e'n-mɔ, emɔ si yí nɔwɔn ejɔle. Nan bé die, be nzi man yí nɔwɔn ejɔle. ¹² ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'gua sɔ maan ɔ sɔn. Nan sɔanlan m'ɔ le man bie'n, kaan'n muonun m'ɔ le yí'n, be 'tɔa yí be de. ¹³ Ehi ka ati yê mɔn 'kan ejɔle mɔn kele bé a, mɔn bu yí anyɨndala nun ɔ. Afi bé nyin tua yí, kɔsɔ be nnwun man yí. Be ti, kɔsɔ be ndie man nán b'a ti yí bu. ¹⁴ ɔ man bé nɔwɔn ejɔle'n mɔ *Ezayi hanlin'n kpɨnlin sɔ. Nyanmian nanndɨlɨ Ezayi sɔ ɔ hanlin ke:

Emɔ 'ba tie yí kpa, kɔsɔ emɔ ngɔ ti man yí bu.

Emɔ 'ba nian yí kpa, kɔsɔ emɔ ngɔ nwun man yí.

¹⁵ ɔ sanlin ke menian sɔ'n-mɔ a sɔlv.

B'a totua bé nzv'n b'a momuan bé nyin'n.

Yí die, anin be nnwun man asɨ,

εε bé nzv'n ndi man ejɔle.

Be nza be mma man mɔn nɔwɔn

nán m'an man bé nɔwɔn a sa.

¹⁶ “Nan emɔ die, nyila hán emɔ. ɔ sanlin ke emɔ anyin'n nwun asɨ, εε emɔ anzv'n ti ejɔle. ¹⁷ Nan mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke: Nyanmian mgbɔmanfɔe dɔɔn kpa, nɔn Nyanmian menian dɔɔn kpa, be hulolɨ ke ahan be nwun mɔ emɔ le nian'n, nan kɔsɔ b'a nnwun man yí. Eεε be hulolɨ ke ahan be ti mɔ emɔ le tie'n, nan kɔsɔ b'a ndi man.”

*Zozi 'ba tu anyɨndala nun abv
(Maaki 4.13-20, Luku 8.11-15)*

18 Ehi, Zozi nwan: “Emo tie, svanlan'n m'ò gua *bele nin anwon anyinndala nin abu'n y'ò le ke: 19 Mele ma svanlan kon ko ti Anwunno Belemgbin Mân nin anwon ejole m'ò ndi man yi bu'n, anin svanlan so'n ti ke bele mma'n m'ò guali atin nin anvan'n. Ejole'n ma o'a ti'n, Abansanmon ba o yi fi yi ti anun. 20 Bele mma'n m'ò guali lika ma nyobue'n wo'n y'ò le svanlan ehi m'ò ti Anwunno Belemgbin Mân nin anwon ejole nin an, o le fe elie o ka ebele o so nun'n. 21 Svanlan so'n mman man ejole'n nzo man ndian yi nun. O de di mele kaan bie. Ejole so'n dunman nun, se be kele yi aholuwa anaan o nwun yale kaan ala a, anin yi eyue o. 22 M'ò guali eminlan mmowe nin anun'n y'ò le svanlan ehi m'ò ti Anwunno Belemgbin Mân nin anwon ejole'n, nan koso eyuadi nin anun ninng'e'n-ma anwon nzusue'n non anyinbulu anyanbenwon'n cici ejole so'n. O man o nzu man mma. 23 M'ò guali asie kpa nin asu'n y'ò le svanlan ehi m'ò ti Anwunno Belemgbin Mân nin anwon ejole nin an, o ti yi bu'n. O su mma. Bie su eya kon, bie su abulasian, bie koso su abulasan.”

Ndile ete nin anwon anyinndala'n

24 Ehi anzin, Zozi ko bu anyinndala kon biekun ko hele be. Yi nwan: “E 'nwun like ma Anwunno Belemgbin Mân'n soman yi'n: O soman svanlan kon ma o'a gua *bele yi ebo nin asu o. 25 Nan kongoe ma menian'n-ma kwalaa yueli dida'n, yi kpofue kon ko a ko lolua ndile ete bele nin anun, cuein ye o hali o. 26 Bele'n fifili dede ma o 'ju yi esue temon'n, ndile ete'n ko fa ebo'n.

27 “Svanlan'n m'ɔ le ebo nun ajunmanfɔ'n-mɔ walɪ tɔlɪ yɪ, bɛ nwan: ‘Yɛ Mɪn, bele yɛ ɛ lualɪ ɔ. Nan ndile ɛɛ'n mɔ ɔ'a fifi nun'n, ɔ fi nin?’

28 “Minlian'n nwan: ‘Kpɔfɔɛ bie yɛ ɔ'a li junman sɔ nun ɔ.’

“Ehi a, ajunmanfɔ'n-mɔ kɔ bisa yɪ kɛ: ‘E kulo kɛ yɛ hɔ tɪtu ndile ɛɛ nun ɔ?’

29 “Minlian'n nwan: ‘Cɛɛɛ, sɛ ɛmɔ tutu a, bɛ 'ba tutu bele'n bɛ bɔka sɔ. 30 Nan ɛmɔ mán ɔ há nun dede ɔ jú bele nin ɛtɛ tɛmɔn. Sɛ ɔ ju yɪ ɛtɛ tɛmɔn an, mɪn 'kan mɪn keke bɛ mɔ bɛ 'tɪ'n kɛ: ɛmɔ lí mɔa bɛ tɪtu ndile ɛɛ nun abɔ bɛ cíci yɪ bɔ́le bɔ́le bɛ tó nun sɪn bɛ yála yɪ. Sian'n, ɛmɔ tí bele'n bɛ hɔ wúla yɪ mɪn ɛsie nin anun.’ ”

Muntadi baa nin anwɔn anyɪndala'n
(Maaki 4.30-32, Luku 13.18-19)

31 Zozi kɔ bu anyɪndala biekun kɔ hele bɛ, yɪ nwan: “Anwunno Belemgbin Mán'n, ɔ tɪ kɛ muntadi baa mɔ svanlan a fa a hɔ a lua yɪ ebo sɔ ɔ. 32 Ninngɛ mma'n mɔ bɛ dua'n, yɪ y'ɔ tɪ bɛ nunhan kaan kpa nin ɔ. Nan kɔsɔ sɛ ɔ fifi a, ɔ nyin tala ninngɛ mma'n-mɔ kɔalaatin. ɔ kaci dukpa nnɔnman'n-mɔ ba bɛ nwɔn bɛ sâ yɪ sa mma'n-mɔ asɔ.”

Fali ayile nin anwɔn anyɪndala'n
(Luku 13.20-21)

33 Zozi kɔ bu anyɪndala kɔn biekun kɔ hele bɛ. Yɪ nwan: “Anwunno Belemgbin Mán'n tɪ kɛ balasua kɔn mɔ ɔ'a fa fali ayile ɔ'a fɔtɔ fali cilo abulaa nɔn nnun ɔ. ɔ wɔ ɛbɛɛ dede fali nin a tu.”

Like ati mɔ Zozi bu anyɪndala'n
(Maaki 4.33-34)

³⁴ Ejòlè ehí kwalaa mɔ ɔ 'kan kele menian'n-mɔ'n, ɔ bu yí anyɪndala nun. Sɛ ɔ'a mmun man anyɪndala a, ɔ ngan man ejòlè'n ɔ ngele man bé. ³⁵ Ehí m'ɔ yòlì'n manlɪn ejòlè'n mɔ Nyanmɪan kpɔmanfɔvɛ'n hanlɪn'n kpɪnlɪn sɔ. Nyanmɪan manlɪn kpɔmanfɔvɛ'n hanlɪn kɛ:

Mɪn 'bu anyɪndala nán m'an han ejòlè'n m'an hele bé. Sunmɪn kɛ bɛ bɔlɪ mân'n, nɪnngɛ m'ɔ wɔ nɪvɪalɛ nun'n, mɪn 'bɔ yí nɔwɔn ejòlɛ.

Zozi 'ba tu ndile ɛɛ nɪn anwɔn anyɪndala nɪn abɔ

³⁶ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelì'n, ɔ gualɪ menɪnsɔnman nɪn atɪn yê ɔ hɔlɪ awulo ɔ. Yí menian'n-mɔ kpunngelɪ yí a, bé nwan: “Tu ndile ɛɛ'n m'ɔ fifi ebo nɪn asɔ nɪn anwɔn anyɪndala nɪn abɔ kele yé.”

³⁷ Zozi nwan: “Sɔanlan'n m'ɔ le gua *bele mma kpa'n y'ɔ le *Mân Baa'n. ³⁸ Ebo'n y'ɔ le mân'n. Bele mma kpa'n y'ɔ le bé mɔ bé tɪ Anwunno Belemgbɪn Mân nɪn anun menian'n. Ndile ɛɛ'n, y'ɔ le bé mɔ bɛ tɪ Abɔnsanmɔn menian'n. ³⁹ Kpɔfɔvɛ'n mɔ ɔ'a lua ndile ɛɛ'n y'ɔ le Abɔnsanmɔn. Bele mma nɪn ɛɛɛ tɛmɔn'n y'ɔ le mân nɪn ayuelɛ nun, yê bé mɔ bɛ 'tɪ ebo'n y'ɔ le nyanmɪansɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ.

⁴⁰ “Kɛmɔ bɛ tutu ndile ɛɛ nɪan an, bɛ gua yí sɪn nɪn anun'n, sɛ mân nɪn ayuelɛ'n ju a, kɛ bɛ 'yɔ yí nɪn anɪn. ⁴¹ Mân Baa'n 'sɔan yí nyanmɪansɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ maan bɛ yɪ bé kwalaa mɔ bɛ man ehɪnlɪn-mɔ tɔ ɛɛ nɪn anun ɔ nɔn bé mɔ bɛ yɔ ɛɛ'n fɪ yí Belemgbɪn Mân nɪn anun. ⁴² Bɛ yɪ bé a, bɛ 'gua bé sɪn gɔhɪn nɪn anun. Ebelɛ yê bɛ 'sun bɛ kɔan bé je nɪn ɔ. ⁴³ Nan menian mɔ bé nyɪn sɔ Nyanmɪan'n, bɛ 'ta bé

Si Belemgbin Mân nîn anun ke sɛnzɛ m'ɔ lɛ ta ɔ. M'ɔ si fasie'n, ɔ fá sie!"

Anwɔndɛ'n m'ɔ fia nîn anwɔn anyɪndala'n

⁴⁴ Ehi, Zozi nwan: "Anwunno Belemgbin Mân'n tɪ ke esika kɔkɔle m'ɔ fia ebo kɔn asɔ. Sɔanlan m'ɔ kɔ fite sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ fa fia biekun. ɔ di fɛ, ɔ tɔnɪn yí nwɔn ninngɛ'n kɔalaatin ɔ to ebo sɔ'n.

Afile nîn anwɔn anyɪndala'n

⁴⁵ "Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɪ ke watafɔɛ kɔn m'ɔ lɛ kpɔndɛ afile nganlanman to ɔ. ⁴⁶ Mɛlɛ m'ɔ kɔ nwun kɔn m'ɔ tɪ kpa'n, ɔ kɔ tɔnɪn yí nwɔn ninngɛ'n kɔalaatin ɔ to afile sɔ'n.

Dada nîn anwɔn anyɪndala'n

⁴⁷ "Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɪ ke dada mɔ bɛ gua yí jenvie nîn anun ɔ. Ejue ngacile kɔalaa wɔlɔ nɪn. ⁴⁸ ɔ yɪ a, bɛ hyɔhyɔɪn gua fie bɛ tanlan asɪ bɛ kpa ejue'n-mɔ anun. Bɛ gua mgbakpa'n-mɔ ece nɪn yê ɛtɛ ɛtɛ'n-mɔ, bɛ ju bɛ gua. ⁴⁹ Mân nîn ayueliɛ nɪn ke ɔ 'ba yɔ yí nɪn anun. Nyanmɪansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ 'ba sie menin mgbakpa'n-mɔ ebue kɔn ⁵⁰ bɛ gua ɛtɛfɔɛ'n-mɔ sɪn gɔhɪn nɪn anun. Ebele yê bɛ 'sun bɛ kɔan bé je nɪn ɔ."

Anwɔndɛ nɔvɔfɔle'n-mɔ nɔn nnaba'n-mɔ

⁵¹ Zozi kɔ bisa yí menian'n-mɔ ke: "Asɔ ɛmɔ a tɪ ɛjɔle ehi-mɔ abɔ ɔ?"

Bé nwan: "Yuo o!"

⁵² Ehi a, Zozi nwan: "Ehika ati, mala nɪn asɔ kpain biala m'ɔ kɔ kaci Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun sɔanlan'n, anwɔndɛ'n m'ɔ nyan yí'n, ninngɛ nɔvɔfɔle wɔ nɪn yê nnaba kɔsɔ wɔ nɪn."

*Nazaleti amma'n-mə nne man Zozi be nni man
(Maaki 6.1-6, Luku 4.16-30)*

⁵³ Mə Zozi yueli anyinndala ehi-mə bubu'n, ə fi ebele ⁵⁴ ə kə hə kulo'n mə be talı yí nın asu. Ɔ kə wɔlv asonın sua nın anun ə kə hehele ebele menian'n-mə ninngɛ, ejɔlɛ'n kə sin bé kwalaa mə be wə ebele nın anwɔn kpa. Bé nwan: “Ɔ nyanlin ngelɛ ehi nın? Tunmin benin yê ə fa yə asinbenwɔn ninngɛ ehi-mə ə? ⁵⁵ Nán junnvɔe nın awa belenzua nın ə? Nán yí nın y'ɔ le Mali ə? Nán yí nianman mmelenzua'n-mə y'ɔ le Zvakı, Zozefv, Simɔn nɔn Zudı ə? ⁵⁶ Yí nianman mmalasua'n-mə kwalaa, be nɔn man yé yê ə gua ewa ə? Ɔ nɔn tunmin ehi kwalaa fi nın?” ⁵⁷ Ajɔnlın sɔ'n m'ɔ wə bé ti anun'n maan b'a nɔwun man ası b'a nne man Zozi b'a nni man. Ehi a, Zozi kə han kə hele bé ke: “Nyanmian kpɔmanfɔe kɔn, yí kulo nın asu nɔn yí afile nın anun menian'n-mə mmu man yí like.”

⁵⁸ Dedi'n mə ebele menian'n-mə le man yí nın ati, Zozi a nyə man asinbenwɔn ninngɛ dɔn.

14

*Zvan Batisi ewue'n
(Maaki 6.14-29, Luku 9.7-9)*

¹ Temɔn sɔ'n, anın belemgbın *Elɔdı Antıpası tı Galile mán nın asu belemgbın. M'ɔ tılı Zozi angan'n, ² ə kə han kə hele yí ngɔa'n-mə ke: “Zvan Batisi dein y'ɔ fi ewue nun ə'a tinngɛ nın ə! Ehi ka ati yê ə le tunmin ə yə asinbenwɔn ninngɛ ə.”

³ Belemgbın Elɔdı hanlın sɔ, ə sanlın ke yí nianman belenzua'n mə be fele yí Filipv nın ayı'n m'ɔ li Elodiadi'n dunman nun, ə kə man be kə hyı Zvan, be kə cıci yí ese be kə tɔ yí fiadı. ⁴ Afı Zvan kə han

kɔ hele belemgbin Elɔdi ke: “Nannan, Nyanman mala'n mman man wɔ atɔn ke ε fá Elodiadi já.”
⁵ Ejɔle'n mɔ Zvan hanlɔn nɔn anwɔn, belemgbin Elɔdi kulo ke ɔ man be kun yí. Nan kɔsu ɔ sulo Zufu'n-mɔ. Afɔ bé kwalaa, be bu Zvan ke Nyanman kpɔmanfue.

⁶ Nan ɔ wɔ ebeye dede mɔ belemgbin Elɔdi awɔle cɔan nɔn anwɔn feti'n mɔ be di yí afue nɔan'n juli'n, Elodiadi awa balasua'n kɔ si abile menian'n-mɔ anyunnun ebeye. Ɔ kɔ yɔ belemgbin Elɔdi enyɔnmɔn sɔnman ⁷ dede ɔ kɔ han ndâ ke like biala m'ɔ kulo'n, se ɔ bisa a, ɔ 'fa man yí. ⁸ Talua'n kɔ li yí nin anɔan ejɔle nɔn asu. Ɔ kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔdi ke: “Baba, fa Zvan ati'n tɔ apawa nɔn man mɔn kɔkaala!” ⁹ Mɔ belemgbin Elɔdi tɔli yí sɔ'n, yí lɔa kɔ bɔ yí nɔwɔn. Nan kɔsu ndâ'n m'ɔ hanlɔn yí mgbain'n-mɔ anyunnun ebeye nɔn ati, ɔ kɔ man atɔn ke be fá Zvan ati'n be béle talua'n. ¹⁰ Ehi, ɔ kɔ sɔan sɔanlan ke ɔ hó fiadi sua nɔn anɔn ɔ kpé Zvan ati'n. ¹¹ Sɔanlan'n kɔ hɔ kɔ kpé Zvan ati'n ɔ kɔ tɔ yí apawa nɔn kɔ bele talua'n. Talua'n kɔsu kɔ hɔ kɔ fa kɔ man yí nin. ¹² Mɔ Zvan menian'n-mɔ tɔli yí sɔ'n, be wali falɔ yí fuin'n be hɔli sieli yí. Mɔ be sieli yí yueli'n, be hɔli bɔli nɔn amannɛ be heleli Zozi.

Zozi 'ba man menian akpu nnun alɛ di

(Maaki 6.30-44, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)

¹³ Mɔ Zozi tɔli amannɛ sɔ'n, ɔ fɔli elee kɔn anɔn ɔ hɔli lika kɔn. Lika sɔ'n, sɔanlan fíi nɔwɔn man ebeye. Nan mɔ menian'n-mɔ tɔli yí sɔ'n, be fi kulo kulo'n-mɔ asu be kɔ fa asue nɔn anɔan atɔn'n be kɔ si Zozi su. ¹⁴ Mɔ Zozi fi elee nɔn anɔn 'ju'n, ɔ 'tɔ yí nyɔn an, menian ngɔnmɔn. Bé nɔwɔn kɔ yɔ yí anwunnvoe, ese ɔ kɔ man nwuluwafue'n-mɔ anwɔn kɔ sa.

15 Mɔ alíe'n yɔli nɔsuba'n, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí. Bé nwan: “Alíe a yue yɔ ɛɛɛ ɛwa lika'n tɪ yí nwɔn. Yí tɪ, man bé atɪn maan bɛ hó kulo'n-mɔ asɔ bɛ hó tó like bɛ lí.”

16 Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Ɔ tɪ man cɪnnjɪn kɛ bɛ hó. Nan ɛmɔ muonun mán bé like bɛ lí.”

17 Yí menian'n-mɔ nwan: “Kpaɔn nnun ala ɔ nɔn ejue nnyuan yê yɛ le yí ɛwa ɔ.”

18 Zozi nwan: “Ɛmɔ fá bɛ béle mín.”

19 M'ɔ hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔ man meninsɔnman nɪn atɪn kɛ bɛ tétanlan ndile nɪn asɔ. Ɛhɪ anzin, ɔ kɔ fa kpaɔn nnun'n nɔn ejue nnyuan'n ɔ kɔ tɔ yí nyɪn anwunno ɔ kɔ la Nyanmɪan asɪ. M'ɔ lalɪ Nyanmɪan asɪ yueli'n, ɔ kɔ bubu kpaɔn'n-mɔ anun ɔ kɔ fa kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí menian'n-mɔ kɔsɔ kɔ hye kɔ man meninsɔnman'n. 20 Bé nun kɔn biala kɔ li dede yí kɔ kɔ yi. Kpaɔn'n m'ɔ halɪ'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ sɪsa. Ɔ yi ece mma bulu nɔn nnyuan. 21 Bé mɔ bɛ lili like'n tɪ kɔ yɔ akpu nnun, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

Zozi 'ba nanndɪ asue nɪn anyɪnsɔ
(Maakɪ 6.45-52, Zvan 6.15-21)

22 Ɛhɪ, menian'n-mɔ yueli like di ebɛle ala a, Zozi kɔ man yí menian'n-mɔ kɔ fɔ ɛɛɛ nɪn anun. Ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ bɛ kpé asue'n bɛ lí mɔva ebue kɔn ɛlɔ nán ɔ 'gua meninsɔnman nɪn atɪn. 23 M'ɔ gualɪ bé atɪn yueli'n, ɔ kɔ fɔ bɔka kɔn asɔ, ɔ kɔ hɔ asɔnɪn ɛyɔle ahanmɪan. Mɔ alíe sanlɪn'n, yí ngɔnmɪn cein yê anɪn ɔ wɔ ebɛle ɔ. 24 Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Zozi menian'n-mɔ ɛɛɛ'n la bunman sɔ. Asutue'n bɔ mgbaha ɔ tu sɪ ɛɛɛ'n.

25 Mɔ ɔ 'kɔ alɪbahɪan'n, Zozi nanndɪ asue nɪn anyɪnsɔ ɔ lɛ kpu yí menian'n-mɔ. 26 Mɔ bɛ nwunlɪn

ke ɔ nanndi asue nun anyinsu'n, esulo ko han be. Be nwan: “Enwonmin aho! Enwonmin aho!” Kemoo anin be sulo nin ati, be le tetian.

27 Nan be 'tetian nin ala, Zozi nwan: “Emo so be ahonlin nan min ɔ. Nan be sulo!”

28 Ehi a, Pielu nwan: “Ye Min, se wo sakpa a, man n nanndi asue nun anyinsu m gbo wo.”

29 Mo Pielu hanlin so'n, Zozi nwan: “Bala!” Pielu fi elee nin anun ɔ ko ju, ɔ le kpu Zozi. 30 Nan m'oo nwunlin ke asutue'n ti kpili'n, esulo ko han yi. Ese kemoo anin ɔ le non'n, ɔ ko tian. Yi nwan: “Ye Min, de min!”

31 Ebele ala, Zozi ko tu yi sa ɔ ko so yi nun ye yi nwan: “Pielu, wo dedi'n ti kaan o! O yo se mo a nnyan man dedi'n?”

32 Mo Zozi hanlin so yuel'n, ɔ non Pielu be ko fu elee nin anun ye asutue'n guali asi ɔ. 33 Be bu nga'n mo be gua elee nin anun'n ko a ko kutu kutu Zozi anyunnun ebele. Be nwan: “Foon, Nyanman Awa'n yo le wo!”

*Zozi 'ba ho Zenezaleti etin nin aso
(Maaki 6.53-56)*

34 Be kpelu asue'n nan b'a si asi Zenezaleti etin nin asu. 35 Ebele menian'n-mo nwunlin Zozi nzole. Be holi lika kvalaatin be ko ho ko bo kpaye ke Zozi a ju ebele. Be ko sua nwuluwafue'n-mo kvalaatin be ko bele yi. 36 Be ko sele Zozi ke ɔ man be atin maan be han yi taladi nin anvan nin ala. Be kvalaa mo be hanlin yi taladi nin anvan'n, be nwon salu kpa bokoo.

15

Daba menian'n-mə mala'n
(Maaki 7.1-13)

¹ Temvɔn sɔ'n, *Falisifvɛ nɔn *mala nɔn asv mg-bain mmie-mə fi Zoluzalemvɔn bɛ kɔ a kɔ tv Zozi ebɛɛ, bɛ nwan: ²“Yɛ nan-mə mala'n keke yɛ kɛ sɛ yɛ 'di like a, yɛ nɔwunnzin yɛ sa nɔn anun. Nan nzuke ati yɛ wɔ menian die'n-mə nni man ejɔɛ sɔ nɔn asv ɔ? Sɛ bɛ 'di like a, bɛ nnwunnzin man bɛ sa'n-mə anun.”

³Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Nán emɔ lili, nzuke ati yɛ emɔ di bɛ muonun bɛ mala'n-mə asv be yaci Nyanmian die nɔn ɔ? ⁴Afi Nyanmian a han kɛ: *Man wɔ nyin sɔ wɔ si nɔn wɔ nin*. Eɛ yɛ nwan: *Svanlan m'ɔ kɔ han ejɔɛ ɛɛ kɔ tia yɛ si anaan yɛ nin'n, svanlan sɔ'n, ɔ sɛ kɛ bɛ kun yɛ*. ⁵Nan emɔ die, emɔ kan keke menian'n-mə kɛ, sɛ svanlan kɔn se yɛ si anaan yɛ nin ke: 'Like'n m'ɔ di mɔ mɔn fa mɔn bɔka wɔ'n, mɔn fa mɔn man Nyanmian', anɔn svanlan sɔ'n, ɔ nzi man yɛ si anaan yɛ nin ejɔɛ nɔn kɔn. ⁶Kɛ emɔ yɔ mɔ emɔ bɔ Nyanmian Anvan Ejɔɛ nɔn abɔsv nán emɔ muonun a li bɛ ngehele nɔn asv nɔn anun. ⁷Apoo mma, *Ezayi ejɔɛ'n m'ɔ hanlin wɔ emɔ anwɔn'n, yɛ ehan sv ɔ. Nyanmian nanndili Ezayi sv ɔ hanlin kɛ:

⁸*Menian ehi-mə, bɛ le bɛ nvan tuin mgban*
yɛ bɛ yɛ mɔn ayɛ ɔ,

nan bɛ ahɔnlin'n nnɔn man mɔn sv.

⁹*Bɛ asɔn'n mɔ bɛ yɔ'n ti mgban.*

ɔ sanlin kɛ kulo menian mala yɛ bɛ kekele ɔ,
nan nán mɔn die'n-mə ɔ.”

Like m'ɔ gua svanlan anwɔn efian'n
(Maaki 7.14-23)

10 Ehi anzin, Zozi kɔ fele meninsɔnman'n, yí nwan: “Emɔ yɔ anzɔe be tíe ejɔle ehi kpa. 11 Nán like mɔ sɔanlan di'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ, nan ejɔle m'ɔ fi yí nwan kɔ fite'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ.”

12 Ehi, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí, bé nwan: “Asɔ ε sɪ kε ejɔle'n mɔ a han nun a wɔlɔ Falisifɔe'n-mɔ ɔ?”

13 Be hanlɔn sɔ a, Zozi nwan: “Baka biala mɔ nán mín Sɪ'n m'ɔ wɔ anwunno'n yê ɔ luall'n, baka sɔ'n, be 'tu yí be tɔ. 14 Nán be te bé sɔ, nan be tɪ kε anyɪnsinlinwafɔe-mɔ! Se anyɪnsinlinwafɔe kɔn di yí manngɔn anyɪnsinlinwafɔe taataa a, bé munnyuan be 'gua kunman nun.”

15 Pɪelɪ kukulɪ yí nwan sɔ a, yí nwan: “Tu anyɪndala ehi abɔ kele yé.”

16 Zozi nwan: “Emɔ kɔsɔ ngɔala ndɪ man ejɔle bɔ ɔ? 17 Emɔ nzɪ man kε like mɔ sɔanlan kɔ li'n, ɔ kɔ yí kunnun, ɔ wɔ ebele dede εε ɔ fite ɔ? 18 Nan ejɔle m'ɔ fi sɔanlan anwan kɔ fite'n fi yí ahɔnlɔn nun anun. Yí y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ. 19 ɔ sanlɔn kε ajɔnlɔn ete m'ɔ man be di awue, be tɔn ajaa, be bɔ danga, be wua, be di adanzɪyua ɔ nun menian anwɔn ejɔle ete ehan, ninngɛ sɔ'n fi bé ahɔnlɔn nun. 20 Ehi y'ɔ gua sɔanlan anwɔn efian ɔ. Nan se sɔanlan 'di like nan ɔ'a nnwunnzin man yí sa nun an, ɔ ngua man yí nwɔn efian.”

*Eyefɔe balasua kɔn de Zozi di.
(Maakɪ 7.24-30)*

21 Ehi anzin, Zozi fi ebele yí nwan y'ɔ le kulo'n-mɔ mɔ be fele bé Tii non Sidɔn etin diε nun asɔ. 22 Mɔ Zozi juli ebele'n, Kanaân balasua kɔn m'ɔ tɪ mân sɔ nun anun'n, ɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele, ɔ kɔ tɪan nun. Yí nwan: “Yé Mɪn, belemgbɪn *Davidi Awa, nwun

mín nwòn anwunnvoe! Wawε ετε bie wə mín wa talua nún anun. Ɔ kele yí yale sònman.”

²³ Balasua sə'n hanlín sə a, Zozi ngə bua man εjəle kpəle kún. Yí menian'n-mə kə hyvín kə kpunngε yí, bé nwan: “Ɔ le εtían ə si yé sv. Yí ti, bua yí bie maan ə hó.”

²⁴ Mə be hanlín sə'n, Zozi nwan: “Izalayε amma'n-mə mə be ti ke mməa mə b'a minlin'n, bé ti yé m malí ə.”

²⁵ Nan m'ə hanlín sə'n, balasua'n kə a kə kvtv yí nyunnun εbele, yí nwan: “Yé Mún, nwun mín nwòn anwunnvoe, de mín!”

²⁶ Zozi kə han kə hele yí ke: “Ɔ ti man kpa ke be fa mmatv̀nman'n-mə alie'n be man njəa mma'n-mə di ə.”

²⁷ Mə Zozi hanlín sə'n, balasua'n nwan: “Ɔ ti ananhəle, yé Mún. Nan kvsv njəa mma'n-mə sísə alie nún abv mgbv̀kpvlv̀ka'n m'ə kə gua bé mín'n-mə təbílí nún abv'n be di.”

²⁸ Əhí a, Zozi kə bua yí ke: “Balasua, wó dedi'n tí kpili! Mə ε le kv̀v̀nnde'n, ə yó sə man wó.” Mεle sə nún ala, yé yí wa balasua nún anwòn salí ə.

Zozi 'ba man nwuluwafv̀e dəv̀n anwòn sa

²⁹ Zozi fi εlə ə kə sa kə a Galile asue nún anvan. Ɔ kə fv̀ kə tanlan bv̀ka kòn asv̀. ³⁰ Meninsv̀nman kə a yí nwòn εbele. Be 'ba a, be nvn bé mə be tia be tə sv̀, anyv̀nsinlinwafv̀e, amunlefv̀e, bubuluwafv̀e ə nvn nwuluwafv̀e dəv̀n kpa. Be falí bé be walí Zozi aja sv̀ nán ə'a man bé kv̀alaa bé nwòn a sa. ³¹ Mə menian'n-mə nwunlin ke amunlefv̀e'n-mə le jvjə, bubuluwafv̀e'n-mə le nanndí, bé mə be tia be tə sv̀'n, be le nanndí kpa, anyv̀nsinlinwafv̀e'n-mə anyv̀n'n-mə a tike tike'n, ə sinlin bé nwòn, be kə yí Izalayε Nyanmian nún ayε.

*Zozi 'ba man menian akpu nnan ahi di
(Maaki 8.1-10)*

³² Zozi fɛlɛli yí menian'n-mɔ, yí nwan: “Meninsɔnman ɛhi-mɔ nɔn ye wɔ ɛwa yí cian nsan ahi. Bɛ le man like fíi kón mɔ bɛ di ɔ. Bé nwɔn yɔ mín koun. Mín ngulo man kɛ mín yaci bé m man bɛ fa bé kunnun bɛ kɔ. Sɛ mín yɔ yí sɔ a, bɛ 'gɔlɔ atunnun.”

³³ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: “Ebo ɛhi anun, ninhan yê ye 'nyan like m'ɔ sa menian nwala ɛhi di ɔ?”

³⁴ Zozi kɔ bisa bé kɛ: “Ɛmɔ le kpaɔn nyɛ?”

Bé nwan: “Yɛ le kpaɔn nsɔ, nɔn ejue nganngan bie.”

³⁵ Ɛhi a, Zozi kɔ man meninsɔnman'n kɔ tetanlan asi. ³⁶ Mɔ bɛ tetanlanlɔn asi yueli'n, ɔ kɔ fa kpaɔn nsɔ'n nɔn ejue'n-mɔ ɔ kɔ la Nyanmian asi. Ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ kɛ bɛ hyé bɛ mán bé. ³⁷ Bé kwalaa bɛ kɔ li dede bé kɔ kɔ yi. Yí menian'n-mɔ kɔ sɔsa yí bɔ'n m'ɔ hali'n, ɔ ti ece mma nsɔ. ³⁸ Bé mɔ bɛ lili'n, bɛ ti menian akpu nnan, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

³⁹ M'ɔ gualɔ meninsɔnman nɔn atɔn yueli'n, ɔ fɔli ɛlɛɛ nɔn anun, ɔ hɔli Magadan mán nɔn anun.

16

*Zozi nɔn Zonasɔ
(Maaki 8.11-13, Luku 12.54-56)*

¹ Ɛhi, *Falisifɔɛ'n-mɔ nɔn *Sadusifɔɛ'n-mɔ kɔ kpu Zozi, afi bɛ kulo kɛ bɛ sɔ yí bɛ nɔn. Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yí kɛ ɔ yɔ asinbenwɔn like kɔn maan bɛ nwún kɛ yí tunmin'n m'ɔ le yí'n fi Nyanmian ɛlɔ.

² Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: “Nɔsɔba mɔ nyanmɪan nɪn anyunnun kɔ bɔlɔ'n, anɪn ɛmɔ nwan eyua'n 'ba fi ɛhɪnman. ³ Ngelemɔ kɔsɔ mɔ nyanmɪan nɪn anyunnun kɔ lu'n, anɪn ɛmɔ nwan esue'n 'ba tɔ. ɛmɔ sɪ nyanmɪan nɪn anyunnun ninnge'n-mɔ nzɔɛ, nan kɔsɔ ɛmɔ nzɪ man mɛɛ'n mɔ yɛ wɔ nun'n nzɔɛ. ⁴ Ajulisɔ menian ati anun ɛtɛ mɔ bɛ nnanndɪ man fɔ́ún wɔ Nyanmɪan anyunnun'n, bɛ lɛ kpɔndɛ asinbɛnwɔn like bɛ nɪan. Sɛ nán asinbɛnwɔn like'n mɔ Nyanmɪan yɔlɪ manlɪn Zonasɪ nɪn an, bɛ nyɔ man nzɔɛ kún bɛ ngele man bɛ. Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ yacili bɛ ɛbɛɛ ɔ hɔlɪ.”

*Falisifvɛ'n-mɔ nɔn Sadiusifvɛ'n-mɔ fali ayile'n
(Maakɪ 8.14-21)*

⁵ Mɔ Zozi menian'n-mɔ 'kpɛ asue'n bɛ kɔ yɪ nzin ɛlɔ'n, bɛ lɔa kɔ fi b'a nva man kpaɔn. ⁶ Zozi kɔ se bɛ kɛ: “ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn kpa wɔ *Falisifvɛ'n-mɔ nɔn *Sadiusifvɛ'n-mɔ fali ayile nɪn anwɔn.”

⁷ Mɔ menian'n-mɔ tɪlɪ yɪ sɔ'n, bɛ kɔ han yɪ bɛ afian ɛlɔ kɛ: “Kpaɔn'n mɔ y'a nva man'n, yɪ ti y'ɔ man ɔ lɛ kan sɔ ɔ.”

⁸ ɛjɔɛ'n kɔ tɔ Zozi anzo nun, yɪ nwan: “Nzuke ati yê ɛmɔ lɛ kan kɛ kemɔ y'a nva man kpaɔn'n, yɪ ti yê ɔ lɛ kan sɔ ɔ? ɛmɔ dedi'n tɪ kaan o! ⁹ ɛmɔ tɪlɪ man ɛjɔɛ nɪn abɔ ɔ? ɛmɔ ngacɪ man kpaɔn nnun'n mɔ n valɪ m manlɪn menian akpɪ nnun'n lili nɪn ɔ? ɛsɛ m'ɔ halɪ yɪ bɔ'n, ece nyɛ yê ɛmɔ sɪsalɪ ɔ? ¹⁰ ɛsɛ kpaɔn nsɔ'n kɔsɔ mɔ n valɪ m manlɪn menian akpɪ nnan'n lili'n, m'ɔ halɪ yɪ bɔ'n, ece nyɛ yê ɛmɔ sɪsalɪ ɔ? ¹¹ ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ ndɪ man yɪ bɔ kɛ nán kpaɔn anwɔn ɛjɔɛ yê mɪun kan mɪun kele ɛmɔ'n? Nan mɪn nwan: ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn kpa wɔ *Falisifvɛ'n-mɔ

nɔn *Sadusifvɛ'n-mɔ fali ayile nɔn anwɔn.” ¹² M'ɔ yɔli sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ tɪ yí bɔ kɛ nán ayile'n mɔ bɛ fa bɛ fɔtɔ fali nɔn anwɔn ɛjɔlɛ y'ɔ lɛ kan ɔ. Nan Falisifvɛ'n-mɔ nɔn Sadusifvɛ'n-mɔ like'n mɔ bɛ kekele nɔn anwɔn ɛjɔlɛ yê anɔn ɔ lɛ kan ɔ.

Pielɪ 'ba han kɛ Zozi y'ɔ tɪ Izalayɛ Ngvandɛfɛ nɔn ɔ (Maakɪ 8.27-30, Luku 9.18-21)

¹³ Eɬɪ anzin, Zozi hɔli Sezale etin diɛ nɔn asɔ Filipɔ mán nɔn anɔn ɛlɔ. M'ɔ nɔn yí menian'n-mɔ juli ɛlɔ'n, ɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Menian'n-mɔ nwan sɔanlan benin y'ɔ le *Mán Baa'n?”

¹⁴ Kosuan sɔ'n mɔ Zozi bisali nɔn anwɔn, bɛ nwan: “Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wó, mmie-mɔ nwan *Eli y'ɔ le wó, mmie-mɔ nwan Zolomin y'ɔ le wó anaan Nyanmɪan mgbɔmanfvɛ'n-mɔ, bɛ bie y'ɔ le wó.”

¹⁵ Zozi nwan: “Nan ɛmɔ lɪli, ɛmɔ jɔnlɪn kɛ nwan sɔanlan diɛ y'ɔ le mín?”

¹⁶ Simɔn Pielɪ nwan: “Kilisi'n, Izalayɛ Ngvandɛfɛ'n y'ɔ le wó. E tɪ Tiasifvɛ Nyanmɪan nɔn Awa.”

¹⁷ Eɬɪ a, Zozi nwan: “Zonasɪ awa Simɔn, nyila hán wó. ɔ sanlɪn kɛ nán kulo sɔanlan yê ɔ'a man a nwun yí sɔ ɔ. Nan mín Sɪ m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ'n yê ɔ'a man a nwun yí ɔ. ¹⁸ Mín kɔsɔ mɪn kan mɪn kele wó kɛ ɛ li Pielɪ (yí bɔ y'ɔ le kɛ ɛbɔɛ). ɛbɔɛ sɔ nɔn asɔ yê mɪn 'si mín Asɔnɪn nɔn ɔ. Ewue muonun tunmin'n m'ɔ le yí'n ngɔala man like fíi yɔ yí nyunnun. ¹⁹ Mɪn 'fa Anwunno Belemgbin Mán nɔn anɔan sannvɛ'n mɪn wula wó sa nɔn. Sɔanlan biala mɔ asɪɛ nɔn asɔ ɛwa ɛ kɔ tike anɔan'n kɔ man yí'n, anɔn b'a tike b'a man yí anwunno ɛlɔ. Yê sɔanlan biala kɔsɔ mɔ asɪɛ nɔn asɔ ɛwa a ndike man anɔan nɔn a

mman man yí'n, anɩn b'a ndike b'a mman man yí anwunno εɔ.”²⁰ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yueli'n, ɔ totuali yí menian'n-mɔ kɛ nán bɛ kan bɛ kele sɔanlan kɛ Kilisi'n, Izalayɛ Ngɔvandefɔɛ'n y'ɔ le yí.

Zozi 'ba han yí ewue'n nɔn yí etinngɛ nɩn anwɔn ejɔɔɛ

(Maakɩ 8.31-9.1, Luku 9.22-27)

²¹ Ɔ fi cɩan sɔ'n m'ɔ kɔ'n, Zozi kɔ bɔ yí bu, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: “Ɔ sɛ kɛ n gó Zoluzalɛmɔn. N gó n nwún yalɛ Zufɔ mgbain'n-mɔ, ɔ nɔn Nyanmɩan *tɛɛyɩfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn *mala nɩn asɔ mgbain'n-mɔ asa nɩn. Bɛ 'ba hun mín, nan yí cɩan nsan nɩn asɔ, n vi ewue nɩn mɩn 'tinngɛ.”

²² Ehi, Pɩɛli kɔ fa yí kɔ hɔ ahanmɩan, ɔ kɔ tu yí nyunnun. Yí nwan: “Yé Mɩn, Nyanmɩan kpála gúal! Like fíí ngɔ tɔ man wɔ.”

²³ Mɔ Pɩɛli hanlɩn sɔ'n, Zozi kɔ kpɛ yí nyɩn ɔ kɔ se yí kɛ: “Satan, fi mín nɔwɔn ɛwa kɔ mɔa. Ɛ 'totua mín atɩn, afɩ nán Nyanmɩan ajɔnlɩn yê ɛ le yí ɔ, nan kulo menian'n-mɔ ajɔnlɩn yê ɛ le yí ɔ.”

Like mɔ bɛ yɔ a, bɛ kɔala Zozi sɔ si'n

²⁴ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: “Sɔanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ si mín sɔ'n, n'ɔ susu yí sɔanlan baka nɩn anwɔn. Ɔ fá yí kulɔwa'n ɔ tú yí kɔmɩn sɔ, nán ɔ sí mín sɔ. ²⁵ Ɔ sanlɩn kɛ sɔanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ kpɔnndɛ yí ngɔan'n, ɔ 'minlin yí ngɔan sɔ'n. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ si mín sɔ dede ɔ kɔ wu mín dunman nɩn'n, sɔanlan sɔ'n 'nyan ngɔan. ²⁶ Sɛ sɔanlan kɔn nyan asɩɛ asɔ ɛwa ninngɛ'n kɔalaa nan sɛ ɔ minlin yí ngɔan nɩn an, anɩn nzu nvasɔɛ dɩɛ yê ɔ 'nyan yí sɔ ɔ? Nzu like dɩɛ yê sɔanlan kɔn kɔala kɛ ɔ yɔ ɔ de yí ngɔan ɔ? ²⁷ *Mân Baa'n fi yí

Si anunminnyanmun nun anun ɔ nun nyanmiansu mmɔfɔɛ'n-mɔ 'ba a. Se ɔ ba a, ɔ 'nian sɔanlan kun biala junman'n m'ɔ lili nun anwon ɔ tua yí kale. 28 Mun kan yí ananhɔle min kele emɔ ke: bé mɔ b'a yia ɛwa'n, mmie-mɔ ngɔ wu man, be 'ba nwun Mân Baa'n ke ɔ le ba ɔ di belemgin.”

17

Zozi anwon ɛkacie'n (Maaki 9.2-13, Luku 9.28-36)

1 Ehi anzin cian nsian, Zozi kɔ fa Pielɪ, Zvakɪ nun yí nianman Zvan. ɔ nun bé menian nsan nun ala be kɔ ti bé nwun buka kannanganlaun kun asu. 2 Ebele, Zozi kɔ kaci bé nyinsu. Yí nyin nun anun kɔ ta ke senze, yí taladiɛ'n m'ɔ wula'n kɔ yɔ fufue hyiɛin hyiɛin kpa ke kanlanniɛ. 3 Zozi menian nsan'n 'nian an, anin Moyizɪ nun Eli nun Zozi be le juɔ.

4 Mɔ Pielɪ nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Yé Min, ɔ ti kpa ke ye wɔ ɛwa. Se ɛ kulo a, min 'bɔ *tantɪ nsan. Wɔ diɛ kun, Moyizɪ diɛ kun yê Eli kusɔ diɛ kun.”

5 Anin Pielɪ anvan wɔ su ɔ te juɔ, bɔlé'n ti ke kanlanniɛ, ɔ kɔ a kɔ hala bé su. Bɔlé nun anun, anie kun kɔ te, yí nwan: “Sɔanlan ehi ti mín ehulo Baa. M'an fa mín lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun. Emɔ tie yí!”

6 Mɔ yí menian'n-mɔ tɪlɪ anie sɔ'n, esulo kpili kpa kɔ han bé dede be kɔ butu butu bé nyin asi. 7 Zozi kɔ a kɔ kpusu kpusu bé, yí nwan: “Nán be sulo, be jásu.” 8 Be 'kuku bé ti su a, sɔanlan fíi nnɔn man ebele ke Zozi angunmin ala.

9 Mɔ be fi buka nun asu be 'ju'n, Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: “Like mɔ emɔ a nwun yí'n, nán be kan be kele

soanlan fíí dede ɔ 'ju cian mə Mân Baa'n fi ewue nun ɔ kɔ tinng'e'n."

¹⁰ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: "Ɔ yɔ sɛ mə *mala nun asu mgbain'n-mɔ kan kɛ Eli yê ɔ 'di mɔa ba'n?"

¹¹ Zozi nwan: "Ɔ tɪ sɔ, Eli 'di mɔa ba ɔ sesie ninng'e'n kɔalaa kpɛ kpɛ. ¹² Nan kusɔ mun kan mun kele emɔ kɛ Eli a a dada angɔnmun. Menian'n-mɔ a nnwun man yí nzɔlɛ, bɛ yɔli yí kɛ bé kunnun kulo. Mân Baa'n muonun, kɛ bɛ 'ba hele yí yalɛ nun anin." ¹³ Yí menian'n-mɔ tɪli yí bu kɛ Zɔan Batisi yê anin ɔ lɛ kan yí nwɔn ejɔlɛ nun ɔ.

*Zozi 'ba tu kpafɛlɛ kɔn anwɔn wawɛ etɛ'n
(Maaki 9.14-29, Luku 9.37-43a)*

¹⁴ Mɔ bɛ walɪ dede bɛ juli meninsɔnman nun anwɔn ebele'n, bian kɔn kɔ a kɔ kɔtu Zozi anyun-nun, yí nwan: ¹⁵ "Yé Mín, nwun mín wa belenzua nun anwɔn anwunnvoe. Ɔ kpɛ, ɔ lɛ nwun yalɛ sɔnman, ɔ tɔ sîn nun, bie kusɔ a, ɔ tɔ asue nun. ¹⁶ M'an fa yí m'an bele wɔ menian'n-mɔ, nan b'a ngɔala man like fíí yɔ man yí."

¹⁷ Zozi nwan: "Ati anun etɛ mma mə bɛ nne man Nyanmian bɛ nni man, mun nɔn emɔ ye tánlan ɛwa dede ɔ hó jú mele benin nán emɔ a nyan dedi? N díla mín ahɔnlun n zú emɔ dede ɔ jú mele benin? Bɛ fá batɔnman'n bɛ béle mín ɛwa." ¹⁸ Bɛ kɔ fa batɔnman'n bɛ kɔ bele Zozi. Ɔ kɔ jujɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele wawɛ etɛ'n. Ɔ fi yí nun kɔ fite. Ebele ala, batɔnman nun anwɔn kɔ sa.

¹⁹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ fa bé ti bɛ kɔ bɔ yí nwɔn, bé nwan: "Nzuke ati yê y'a ngɔala man wawɛ etɛ ehu tu'n?"

²⁰ Zozi nwan: “Emo a ngwala man yí tu, o sanlun ke emo dedi'n ti kaan sunman. Mun kan yí ananhale mun kele emo ke se emo le dedi mo yí kpili ju ke muntadi baa a, emo se buka ehi ke: ‘Buka, fi ewa tu ko elo’ a, o ‘tu ko. Like fii nnun man ebele mo emo ngo hvala man yí yo o. [²¹ Nan m'o ti ke wawe ete ehi sva'n, mmotve eyole nun abuala ye be fa be tu yí o.”]

Zozi 'ba bo yí ewue o nun yí etinngge nun asv biekun (Maaki 9.30-32, Luku 9.43b-45)

²² Ehi, anun bé kwalaa be wo Galile mân nun anun elo. Elehun kun Zozi ko fa ko to bé nyunnun ke: “Be 'ba yi *Mân Baa'n be man menian'n-mo ²³ maan be kun yí. Se o wu a, yí cian nsan nun asv, o fi ewue nun o 'tinngge.” Yí ejole so'n manlun yí menian'n-mo anwon bubuli bé kpa.

Asonun sua nun anwon ajule'n

²⁴ Mo be juli Kapreenawomun'n, bé mo be dide asonun sua nun anwon ajule'n ko a ko to Piel, bé nwan: “Emo amin'n muonun, o ndua man asonun sua nun anwon ajule'n bie o?”

²⁵ Piel nwan: “O tua bie.”

Mo Piel buali bé yueli'n, o ko wolo sua nun anun. O nun mo o 'wolo sua nun anun'n, Zozi ko li moa ko bisa yí ke: “Simun, o ti se wo elo? Mân ehi anun, nwan-mo yo di ke be tua ajule be man mmelemgbin'n-mo o? Bé mo be le bé kulo nun naan, nyofve'n-mo o?”

²⁶ Piel nwan: “Nyofve'n-mo ye be tua o.”

Ehi a, Zozi nwan: “Bé mo be le bé kulo'n, be ndua man bie. ²⁷ Nan koso kemō ye ngulo man ke ye do bé ngasi'n, yí ti ko asue nun anvan elo ko to kuba. Ejue mo e ko li moa ko hyi yí'n, tele yí nwan nun anun. E 'ba

nwun ke esika wɔ nun, ɔ sa mɪn nun wɔ yɛ ajule'n tua. Fa kɔ tua.”

18

Svanlan m'ɔ ti kpili tala bé kwalaa'n

(Maaki 9.33-37, Luku 9.46-48)

¹ Mele sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ wali yɪ nwɔn ebele, be kɔ bisa yɪ ke: “Yɛ Mɪn, Anwunno Belemgbin Mân nun anun, nwan svanlan die y'ɔ ti kpili tala bé kwalaa ɔ?”

² Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zozi kɔ fele batɔnman kaan kɔn, ɔ kɔ fa yɪ kɔ sie bé afian ebele. ³ Yê yɪ nwan: “Mɪn kan yɪ ananhɔle mɪn kele emɔ ke se emɔ a ngaci man emɔ abalabɔ'n, b'a nyɔ man ke mmatɔnman nganngan an, emɔ ngɔ man Anwunno Belemgbin Mân nun anun elɔ bie. ⁴ Svanlan m'ɔ kɔ bebele yɪ nwɔn asɪ dede ɔ kɔ kaci ke batɔnman ehi'n, yɪ y'ɔ ti kpili Anwunno Belemgbin Mân nun anun elɔ ɔ. ⁵ Mɪn dunman nun, svanlan m'ɔ kɔ le batɔnman kɔn m'ɔ ti ke ehi'n, anɪn mɪn muonun yê ɔ'a le mɪn ɔ.

Ete eyɔle'n

(Maaki 9.42-48, Luku 17.1-2)

⁶ “Mmatɔnman ehi-mɔ mɔ be de mɪn be di'n, svanlan m'ɔ kɔ man bé nun kɔn kɔ tɔ ete nin anun'n, svanlan sɔ'n, ɔ di ke be fa ebue kpili kpa be mɪnnda yɪ kɔmɪn be ju yɪ be tɔ jenvie nin anun. ⁷ Mân nun a fa munnzue ke nun yê ninngɛ m'ɔ man svanlan tɔ ete nin anun'n wɔ ɔ. Ninngɛ sɔ'n-mɔ wɔ ebele daa. Nan munnzue hán svanlan ehi m'ɔ man ehɪnlɪn-mɔ tɔ ninngɛ ete sɔ'n-mɔ anun'n. ⁸ Yɪ ti, se wɔ sa kɔn anaan wɔ ja kɔn y'ɔ man ε tɔ ete nin anun an, anɪn ko tɔ mɔa. Afi se ɔ ka wɔ sa kɔn anaan wɔ ja kɔn

nán ε nyan ngɔan nun an, ɔ ti kpa tala ke ε kɔ fa wó sa nnyuan'n, anaan wó ja nnyuan nun ε kɔ hɔ sɛn'n m'ɔ nnun man lé nun anun'n. ⁹ Σε wó nyɛn kɔn y'ɔ man ε tɔ εte nun anun an, anɛn tu tɔ mɔa. Afɛ se ɔ ka wó nyɛn kɔn nán ε nyan ngɔan nun an, ɔ ti kpa tala ke ε kɔ fa wó nyɛn nnyuan nun ε kɔ hɔ sɛn'n m'ɔ nnun man lé nun anun'n.

*Bɔa'n mɔ ɔ'a minlin nun anwɔn anyɛnndala'n
(Luku 15.3-7)*

¹⁰ “Ɛmɔ síe bé nwɔn ye nán b'a ndɔtɔ man mmatɔnman ehi-mɔ anun bie anyunnun ngeɛɛ. Afɛ mun kan mun kele ɛmɔ ke nyanmiansɔ elɔ, bé mmɔfɔɛ'n-mɔ jijin mín Si m'ɔ wɔ anwunno nun anyunnun ebeɛ cian daa. [¹¹ Ɔ sanlin ke, Mân Baa'n walɛ ke ɔ 'ba kpɔnnde bé mɔ b'a minlin'n nán ɔ de bé ngɔan.] ¹² Σε sɔanlan kɔn le yí mmɔa eya, nán se nunhan kɔn minlin an, asɔ ɔ nyaci man abulahɔanlan nun ngɔanlan nun ebeɛ, ɔ ngɔ mgbɔnnde man kɔn'n mɔ ɔ'a minlin nun ɔ? ¹³ Mun kan mun kele ɛmɔ ke se ɔ nwun yí a, yí nwɔn fɛ'n m'ɔ kɔ li'n, ɔ tala mmɔa abulahɔanlan nun ngɔanlan'n mɔ b'a mminlin man'n. ¹⁴ Ɛmɔ Asi'n m'ɔ wɔ anwunno'n, ke ɔ ti yí nun ala anɛn. Ɔ ngulo man ke mmatɔnman ehi-mɔ bie minlin.

*Wó nianman kɔn yɔ wó εte a, atɛn m'ɔ fata ke ε bu
sɔ'n*

¹⁵ “Se wó nianman bie yɔ wó εte a, kɔ tu yí, feɛ yí ahanmian kan kele yí. Se ɔ nwun yí ananhɔɛ a, anɛn wó sa a han wó nianman'n. ¹⁶ Σε ε kan nán ɔ'a nde man wó sɔ a, feɛ sɔanlan kɔn anaan menian nnyuan ɛmɔ hɔ sésie ejɔɛ'n maan be lí nun adanzɛ. Ɔ sanlin ke menian nnyuan anaan menian nsan anɔan ejɔɛ'n yê be bu yí ananhɔɛ ɔ. ¹⁷ Nan se

bε kan nán ɔ'a ndie man an, bɔ asɔnɔn mma'n-mɔ amannɛ. Sε bé kɔsɔ bε kan nán ɔ'a ndie man an, bu yí kε ɔ ti sɔanlan m'ɔ nzi man Nyanman mɔ yí ti ti εte kε Zufɔ m'ɔ dide ajule man Lɔmɔn amma'n-m'ɔ'n.

¹⁸“Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ kε, sɔanlan biala mɔ asɛ nun asɔ ewa ɔ kɔ li yí εte nun ananhɔle, m'ɔ kɔ yaci kɔ gua, mɔ emɔ kɔ sɔ yí nun'n, anɔn b'a sɔ yí nun anwunno εɔ. Yê sɔanlan biala kɔsɔ mɔ asɛ nun asɔ ewa ɔ'a nni man yí εte nun ananhɔle, mɔ ɔ'a nyaci ɔ'a ngua man, mɔ emɔ a nzɔ man yí nun'n, anɔn b'a nzɔ man yí nun anwunno εɔ.

¹⁹“Ese mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ kε, asɛ nun asɔ ewa, se menian nnyuan anɔan se bé nwɔn bε bisa like biala wɔ bé mmɔtɔe nun anɔn an, mín Si m'ɔ wɔ anwunno εɔ'n 'fa man bé. ²⁰Ɔ sanlin kε lika biala mɔ menian nnyuan anaan nsan kɔ yia wɔ mín dunman nun'n, n wɔ bé afian ebele.”

Akɔa'n mɔ ɔ'a nva man yí manngɔn nun anwɔn sa

ɔ'a nje man yí nun anwɔn anyɔndala'n

²¹ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, Pɛli kɔ hyɔn kɔ mantan yí ɔ kɔ bisa yí kε: “Yé Mun, se mín nianman bie di mín nwɔn εjɔle εte a, anɔn n yáci yí nwɔn sa n jé yí fâ nyε? N yáci yí nwɔn sa n jé yí dede fâ nsɔ ɔ?”

²² Zozi nwan: “Cεce, m'an nze man wɔ kε ε fá yí nwɔn sa ε hyé yí fâ nsɔ, nan fa yí nwɔn sa ce yí fâ abulasɔ nɔn nsɔ.

²³ “Ehi ati, ε 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yí'n. Belemgbin kɔn nwan ɔ 'dide yí esika'n kwalaa mɔ yí ngɔa'n-mɔ tua yí'n. ²⁴ Kε ɔ bɔli yí bɔ mɔ ɔ 'titi mgbɔndan'n, bε nɔn yí ngɔa'n-mɔ anɔn kɔn kɔ a, ɔ tua yí kotoku akpu kɔ yɔ nyε.

²⁵ Akɔa sɔ'n le man like fíi m'ɔ fa tua kalε nun ɔ. Yí

mun'n kɔ man atɪn kɛ bɛ tɔnɪn yɪ nɔn yɪ yɪ, nɔn yɪ mma'n-mɔ nɔn bɛ nwɔn ninngɛ'n kɔalaatin bɛ fɔ bɛ tɔa kalɛ'n.

²⁶ “Mɔ yɪ mun'n hanlɪn sɔ'n, akɔa'n kɔ tu kɔ tɔ yɪ ja nun ɔ kɔ bɔtɔ yɪ nwɔn ɔ kɔ hele yɪ kɛ: ‘Mɪn mɪn, si abɔtalɛ, nɔn wɔ esika'n, m 'ba tua yɪ kɔalaa mɪn man wɔ.’” ²⁷ Akɔa'n hanlɪn ɛhɪ a, yɪ mun'n kɔ nwun yɪ nwɔn anwunnvoe, ɔ kɔ fa kalɛ'n ɔ kɔ hye yɪ ɔ kɔ yaci yɪ maan ɔ kɔ hɔ.

²⁸ “Akɔa'n fi ebele ɔ kɔ fite. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nɔn yɪ manngɔn kɔn m'ɔ nɔn yɪ di junman lika kɔn'n kɔ yia. Yɪ manngɔn sɔ'n tua yɪ esika kaan bie. ɔ kɔ sɔ yɪ konvin ɔ kɔ mian. Yɪ nwan: ‘Tua mɪn esika'n man mɪn!’”

²⁹ “Yɪ manngɔn'n kɔ tu kɔ tɔ yɪ ja nun ɔ kɔ bɔtɔ yɪ nwɔn ɔ kɔ hele yɪ kɛ: ‘Anianman, si abɔtalɛ, nɔn wɔ esika'n, mɪn 'ba tua mɪn man wɔ.’”

³⁰ “ɔ hanlɪn ɛhɪ a, akɔa'n ngɔ tie man, ɔ kɔ man bɛ kɔ hyɪ yɪ manngɔn'n bɛ kɔ tɔ yɪ fiadi dede ɔ kɔ ju cɪan mɔ ɔ kɔ tua yɪ kalɛ'n. ³¹ Mɔ ngɔa ɛhɪnɪn-mɔ nwunlɪn yɪ nyɔlɛ sɔ'n, bɛ nwɔn kɔ bubu bɛ, bɛ kɔ hɔ kɔ han kɔ hele bɛ mɪn'n.”

³² “Nan mɔ mɪnliɪn'n tɪlɪ ɛjɔlɛ sɔ'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ fɛle akɔa sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: ‘Akɔa ati anun ɛtɛ! M'an fa wɔ kalɛ'n kɔalaa m'an hye wɔ. ɔ sanlɪn kɛ a bɔtɔ wɔ nwɔn a hele mɪn. ³³ Kɛ n nwunlɪn wɔ nwɔn anwunnvoe'n, wɔ kɔsɔ ɔ di kɛ ɛ nwun wɔ manngɔn nɪn anwɔn anwunnvoe.’” ³⁴ Belemgbɪn'n kɔ fɛ ɛya kpa, ɔ kɔ tɔ akɔa'n kɔsɔ fiadi dede ɔ kɔ ju cɪan m'ɔ kɔ tua yɪ kalɛ'n.”

³⁵ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Sɛ sɔanlan di ɛmɔ anwɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ nɔn ɛmɔ a nyɪ man bɛ kunnun b'a nyaci man yɪ nwɔn sa b'a nje man yɪ a, mɪn Si'n”

kusu m'ɔ wɔ anwunno'n nyaci man emɔ anwɔn sa
ɔ nje man emɔ.”

19

Eyila nin anwɔn ejɔle'n (Maaki 10.1-12)

¹ Mɔ Zozi yueli yí ejɔle sɔ'n-mɔ kan'n, ɔ fi Galile mân nin anun ebɛle ɔ kɔ hɔ Zude mân nin anun, asue Zuludin nin anzin elɔ ebue kɔn.

² Meninsunman sili yí sɔ. Bɛ 'ba a, bɛ nun nwu-luwafɔɛ. Zozi manlin bé nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn salɔ.

³ Anun *Falisifɔɛ mmie-mɔ wɔ meninsunman nin anun. Bɛ kɔ kpunge Zozi anwɔn ebɛle. Kemɔ bɛ kulo kɛ bɛ sua yí ngaa nin ati, bɛ kɔ bisa yí kɛ: “Kpain, asɔ yé mala'n man atin kɛ belenzua kɔn kɔala kɛ ɔ sin atin ngacile biala asɔ ɔ yila yí yɔ ɔ?”

⁴ Bɛ bisali sɔ a, Zozi nwan: “Asɔ emɔ kɔnngali man yí Ehɛle Ejɔle nin anun lé kɛ abubɔ nin anun, Bɔfɔɛ'n bɔli belenzua nun balasua. ⁵ M'ɔ bɔli bé yueli'n, yí nwan: *Ehika ati, belenzua'n fi yí si nun yí nin abɔ anwɔn 'ba jasɔ. ɔ 'fa yí nwɔn bɔ yí yɔ, nán bé munnyuan'n bɛ yɔ sɔanlan munmuan kɔn.* ⁶ Yí sɔ ehɔ, anin bɛ ti man menian nnyuan kɔn, nan b'a yɔ sɔanlan munmuan kɔn. Like mɔ Nyanmian kɔ han kɔ bɔ nun'n, kulo sɔanlan n'ɔ ti nun.”

⁷ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, Falisifɔɛ'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: “Anun ɔ yɔ sɛ mɔ Moyizi manlin atin kɛ belenzua hɛle eyila kalata ɔ mán yí yɔ nán ɔ yila yí'n?”

⁸ Zozi nwan: “Moyizi manlin atin kɛ emɔ yíla bé yɔ-mɔ. ɔ sanlin kɛ emɔ ati anun ti etɛ. Nan abubɔ nin anun'n, anin ɔ ti man sɔ. ⁹ Mun kan min kele emɔ kɛ

svanlan mɔ yí yí a mmɔ man bian m'ɔ kɔ yila yí ɔ kɔ ja balasua fɔfɔlɛ'n, svanlan sɔ'n, anɔn ɔ'a tɔn ajaa.”

¹⁰ Mɔ Zozi menian'n-mɔ tɔlɛ ejɔlɛ sɔ'n, bé nwan: “Sɛ eyila nɔn anwɔn ejɔlɛ'n tɔ sua a, anɔn ɔ tɔ kpa kɛ bɛ nja man bé nwɔn.”

¹¹ Mɔ bɛ hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Nán menian'n-mɔ kɔalaa yê bɛ tɔ ejɔlɛ sɔ nɔn abɔ ɔ. Nan bé mɔ Nyanmian a man bé yí nwɔn tunmin'n yê bɛ kɔala bɛ tɔ yí bɔ ɔ. ¹² Ninngɛ dɔn wɔ ebɛlɛ, ɔ jji melenzua'n mmie-mɔ, ɔ man bɛ ngɔala man bala ja. Mmie-mɔ wɔ ebɛlɛ, bɛ 'wɔ bé a, anɔn bé nwɔn tɔ man kpa. Mmie-mɔ kɔsɔ wɔ ebɛlɛ, bɛ sa bé. Mmie-mɔ kɔsɔ wɔ ebɛlɛ, Anwunno Belemgbin Mân'n dunman nɔn, bɛ nja man bala. Svanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá síe!”

(Maaki 10.13-16, Luku 18.15-17)

¹³ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, menian mmie-mɔ falɔ mmatɔnman nganngan bɛ beɛlɛlɛ yí kɛ ɔ fá yí sa ɔ fúa bé nwɔn nán ɔ yéyila bé sɔ. Nan mɔ yí menian'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bɛ jujɔlɛ bé.

¹⁴ Eɔi a, Zozi nwan: “Nán bɛ totua mmatɔnman'n-mɔ atɔn, bɛ yáci bé maan bɛ bála mín nwɔn. ɔ sanlɔn kɛ Anwunno Belemgbin Mân'n, bé mɔ bɛ tɔ kɛ mmatɔnman eɔi-mɔ'n y'ɔ tɔ bé dɛ ɔ.” ¹⁵ Zozi falɔ yí sa'n-mɔ fualɛ bé nwɔn yueli, yí nzin y'ɔ fi ebɛlɛ ɔ hɔlɛ ɔ.

Kpafɛlɛ esikafɛ nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

(Maaki 10.17-31, Luku 18.18-30)

¹⁶ Eɔi, svanlan kɔn walɔ tɔlɛ Zozi, yí nwan: “Ngehelefɛ, nzu like dɛ kpa yê n yó nán m'an nyan ngvan m'ɔ le man ayuelɛ nɔn ɔ?”

17 M'ò hanlín sò'n, Zozi kò bisa yí kẹ: “Nzuke ati yê ε le bisa mín like m'ò tí kpa nín anwòn ejòle ò? Nyanmian angònmin cein y'ò tí kpa ò. Se ε kulo kẹ ε nyan ngvan m'ò le man ayuelie nín an, anin di mala'n-mò asu.”

18 Kpafele'n kò bisa Zozi kẹ: “Anin mala benin-mò?”

Èhí a, Zozi kò bua yí kẹ: “*N'ε kun svanlan, n'ε tvn ajaa, n'ε wua, n'ε di ato ε tv wó mangvò bie abv, 19 man wó nyin só wó sí nòn wó nin, afi kulo wó mangvò kε wó muonun wó nwon.*”

20 Mò Zozi hanlín sò'n, kpafele'n nwan: “M'an lí mala èhí-mò kwalaa asu. Nan nzuke like diε biekun y'ò se kẹ n y'ò ò?”

21 Zozi nwan: “Se ε kulo kẹ ε yue kpa yò bókòò a, anin kò tònín wó ninng'e'n kwalaa mò ε le yí'n. Esika'n mò ε kò nyan yí'n, fa man ehianfòe'n-mò, nán ε 'ba nyan anwòndie dòvò anwunno elò. Se ε yò yí sò yue a, bala nán sí mín su.”

22 Kpafele sò'n kòsò a nyan yí nwòn kpa. Nan m'ò tìlì ejòle'n mò Zozi hanlín helelì yí'n, yí lba bòlì yí nwòn ò kò hò.

23 Èhí, Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò kẹ: “Mun kan yí ananhòle mún kele emò kẹ svanlan m'ò kò nyan yí nwòn'n, Anwunno Belemgbin Mân nín anin elò ewòlòe yò sí kpa man yí. 24 Èse mún kan mún kele emò biekun kẹ: ò yò sí man naan kpilì'n mò bé fèlè yí svamo'n kẹ ò wólò dólòwa bòe nun. Nan ò yò sí kpa man esikafòe kún kẹ ò wólò Nyanmian Belemgbin Mân nín anin.”

25 Mò yí menian'n-mò tìlì ejòle sò'n, ò sinlín bé nwòn kpa. Bé nwan: “Se ò tí sò a, anin nwan

swanlan dɛ yê ɔ kɔala Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun kɔ ɔ?”

²⁶ Zozi nianlɪn bɛ dede a, yɪ nwan: “Ɔ yɔ sɪ man menian'n-mɔ, nan ɔ nyɔ sɪ mman man Nyanmian.”

²⁷ Eɪ, Pɛɪɪ kɔ jasɔ, yɪ nwan: “Yɛ mɔ y'a yaci yɛ ninngɛ'n kɔalaatin mɔ yɛ sɪ wɔ sɔ'n, anɪn yɛ kɔsɔ yɛ dɛ tɪ sɛ?”

²⁸ Zozi nwan: “Mun kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ mɛɛ mɔ *Mân Baa'n 'ba tanlan yɪ anun-minnyanmɔn belemgbin bia nɪn asɔ mân fɔfɔɛ nɪn anun'n, ɛmɔ menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ ɛmɔ sɪ mɪn sɔ'n, ɛmɔ 'ba tanlan belemgbin bia sɔ bɛ bua Izalayɛ nvilie bulu nɔn nnyuan'n ndɛɛ.

²⁹ Eɛɛ swanlan biala mɔ mɪn ti, ɔ kɔ yaci yɪ awulo, yɪ nianman mmelenzua anaan mmalasua, yɪ sɪ anaan yɪ nin, yɪ mma, anaan yɪ ebo, ɔ 'nyan yɪ nwɔn sɔ fâ ɛya, ɛɛɛ ɔ 'nyan nyanmiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayueliɛ'n. ³⁰ Nan kɔsɔ, bɛ mɔ kɪkaala bɛ li mɔa'n, bɛ dɔɔn bɛ 'ba ha sian. Yê bɛ dɔɔn kɔsɔ mɔ bɛ halɪ sian'n, bɛ 'ba li mɔa.

20

Kpafɔ'n-mɔ ahatua nɪn anwɔn anyɪndala'n

¹ “E 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yɪ'n: Eɛɛɔn kɔn mɪnɪan kɔn kɔ jasɔ ngɛɛmɔ tutun kpa, ɔ 'kɔ a kpɔnndɛ menian maan bɛ di junman yɪ divɪn ebo nɪn asɔ. ² Bɛ m'ɔ nwunlin bɛ'n, ɔ nɔn bɛ kɔ li cɪan kɔn junman nɪn anwɔn gua. Y'ɔ nɔn bɛ hɔɪ yɪ divɪn ebo nɪn asɔ ɔ.

³ “Ngɛɛmɔ dɔɛ ngɔanlan ɔ kɔ fite gua nɪn asɔ ɛɔ biekun. Ɔ 'nɪan an, menian mmiekun-mɔ gugua gua nɪn asɔ, bɛ le man junman bɛ nni man. ⁴ Ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: ‘E mɔ kɔsɔ hɔ lí junman mɪn ebo

nɪn asu nán yí nwɔn ahatus m'ɔ se fata'n, mín 'fa mɪn man emɔ.'

⁵ “Ɔ hanlɪn an, menian'n-mɔ kɔ tie be kɔ hɔ junman nɪn elie yí ebo nɪn asu. Senzejɪnlan nɔn nɔsɔba dɔe nsan, bian'n kɔ fite biekun, ɔ kɔ nwun menian mmiekun-mɔ nán ɔ'a fa bé. ⁶ Mɔ be 'kɔ a bɔ nɔsɔba dɔe nnun'n, ɔ kɔ nwun mmiekun-mɔ gua nɪn asu, nán ɔ'a bisa bé ke: ‘Nzuke ati yê emɔ gua ewa mgban sɔa mɔ emɔ nni man junman fí'n?’

⁷ “Bé nwan: ‘Sɔanlan manlɪn man yé junman ti ɔ.’

“Bian'n nwan: ‘O, anɪn emɔ hɔ lí junman mín divɪn ebo nɪn asu.’

⁸ “Nɔsɔba mɔ be kpɔnzɔlɪ'n, ɔ kɔ fele kpain'n m'ɔ nɪan yí junman nɪn asu'n, yí nwan: ‘Fefele kpafɔ'n-mɔ kwalaaɪn nán tua bé esika'n man bé. E 'tua, di mɔa bɔ yí bu bé mɔ n valɪ bé nɔsɔba nun'n dede nán ɔ'a tɔ bé mɔ n valɪ bé ngelemɔ nun'n.’

⁹ “Be kɔ fefele bé mɔ be falɪ bé dɔe nnun'n, be kɔ tua bé cɪan kɔn junman esika'n be kɔ man bé. ¹⁰ Mɔ bé mɔ be lili mɔa be falɪ bé'n 'de bé esika die'n, be junlɪn ke ɔ 'ba hɔ yí nyunnun tala dɔe nnun mma'n-mɔ die'n. Ɔ'a nyɔ man sɔ, nan cɪan kɔn junman esika nɪn ala yê be tualɪ manlɪn bé ɔ. ¹¹ Be 'de bé esika nɪn an, anɪn be le jɔjɔ bian'n bé konvɪn abɔ. ¹² Bé nwan: ‘Kpafɔ ehi-mɔ mɔ b'a li junman dɔhyɔvɪ kɔnmgba'n, esika'n mɔ a tua bé'n nɔn yé die'n se, yé mɔ ye jin eyua heleman ehi anɪn y'a li junman dede alɪe nɪn a fa a san'n!’

¹³ “Mɔ be jɔjɔlɪ sɔ'n nán bian nɪn a tua a se bé nunhan kɔn ke: ‘Mín manngɔn, m'an nnaka man wɔ o. Nán cɪan kɔn junman gua'n mɔ yé nɔan selɪ yí nwɔn'n yê m'an tua m'an man wɔ nɪn ɔ? ¹⁴ Fa wɔ esika'n nán kɔ. Cɪan kɔn junman esika'n mɔ mɪn fa

mun man wó'n, yí kɔnmgba'n yê mun 'fa mun man bé mɔ n vali bé dɛ nnun nɔn ɔ. ¹⁵ Mɔn esika ɔ, kɛ mun kulo kɛ mun yɔ yí'n yê mun yɔ ɔ. Anaan kemɔ m'an yɔ sian mma'n-mɔ kpa'n, ɔ yɔ wó ɛya ɔ?"

¹⁶ Ɛhi, Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Bé mɔ bɛ li sian'n, bɛ 'di mva yê bé mɔ bɛ li mva'n, bɛ 'di sian.”

*Zozi 'ba bɔyíewue'n nɔn yí etinngɛ nɔn asɔ biekun
(Maaki 10.32-34, Luku 18.31-34)*

¹⁷ Ɛhi anzin, mɔ Zozi 'kɔ Zoluzalemɔn'n, atun-nun, ɔ kɔ fɛlɛ yí menian bulu nɔn nnyuan nɔn ahanmian, ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: ¹⁸ “Ɛmɔ tíɛ, yɛ lɛ kɔ Zoluzalemɔn. Sɛ yɛ ju ɛlɔ a, bɛ 'ba yí *Mân Baa'n bɛ man Nyanmian *tɛɛyifɔɛ mgbain'n-mɔ, ɔ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ maan bɛ kun yí. ¹⁹ Bɛ 'fa yí bɛ man bé mɔ bɛ tɔ man Zufɔ'n maan bɛ gɔlɔ yí nɔwɔn, bɛ fin yí mgbele bɛ bɔbɔ yí kɔlɔwa nɔn asɔ. Ɔ wu a, yí cian nsan nɔn asɔ, ɔ 'tinngɛ.”

*Zvaki nɔn Zvan anin'n 'ba sɛlɛ Zozi like
(Maaki 10.35-45)*

²⁰ Ɛhi, Zebede amma'n-mɔ anin nɔn bé walɔ Zozi anwɔn ɛbelɛ. Ɔ kɔ kɔtɔ yí nyunnun ɔ kɔ sɛlɛ yí kɛ ɔ yó like kɔn mán yí.

²¹ Zozi kɔ bisa yí kɛ: “Nzukɛ yê ɛ kulo kɛ n yó m mán wó ɔ?”

Balasua'n nwan: “Mɔn mma nnyuan ɛhi-mɔ mɔ bɛ wɔ ɛwa'n, cian mɔ ɛ kɔ kaci belemgbin'n, man kɔn tánlan wó sa fama sɔ, man kɔn'n kɔsɔ tánlan wó sa bɛ sɔ.”

²² Mɔ balasua'n hanlɔn ɛhi'n, Zozi nwan: “Like'n mɔ ɛmɔ lɛ kɔnndɛ'n, ɛmɔ nzi man. Asɔ kangɔ'n mɔ mun 'ba nɔn nun'n, ɛmɔ kɔ hɔala nun nɔn ɔ?”

Bé nwan: “Yuo, yɛ kɔ hɔala nun nɔn.”

23 Zozi nwan: “Ɔ ti ananhɔle ke emɔ 'ba non mín kangɔ nun anun, nan kɔsɔ m'ɔ ti mín fama sɔ, anaan mín bê sɔ etanlan'n, nán mín yê mín fa menian'n-mɔ mɔn sie ebɛle ɔ. Nan bé mɔ mín Sɪ a sesie a man bé'n yê ɔ 'fa bé sie ebɛle ɔ.”

24 Mɔ yí menian bulu ehɪnɪn-mɔ tɪlɪ ejɔle sɔ'n, be fɛɪ anianman nnyuan nun anwɔn eya. 25 Ehɪ, Zozi kɔ fɛle bé kualaatin ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ sɪ ke mân nun anun mmelemgbin'n-mɔ, ɔ non bé mgbain'n-mɔ, be kele bé menian'n-mɔ yale be sisi bé. 26 Nan emɔ afian ewa dɪe, ɔ ti man sɔ. Emɔ afian, m'ɔ kulo ke ɔ kaci kpain'n, ɔ káci emɔ akɔa. 27 Emɔ nunhan m'ɔ kulo ke ɔ di emɔ anyunnun'n, ɔ yó emɔ kanga. 28 Ehɪ ati, *Mân Baa'n, ɔ'a mma man ke ɔ 'ba maan be sɔ yí, nan yí muonun ɔ walɪ menian'n-mɔ esóe nán ɔ'a fá yí ngvan'n ɔ'a le menian dɔɔn ati.”

*Zozi 'ba man anyinsinlinwafɔe nnyuan nwun asɪ
(Maakɪ 10.46-52, Luku 18.35-43)*

29 Mɔ be fi Zeliko kulo nun anun be 'fite'n, menian dɔɔn kpa sili bé sɔ. 30 Anɪn anyinsinlinwafɔe nnyuan gua atɪn nun anɔan ebɛle. Mɔ be tɪlɪ ke Zozi le sɪn'n, be kɔ tɪan nun, bé nwan: “Yé Mɪn, belemgbin *Davidi Awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

31 Menian'n-mɔ kɔ totua bé ke be múan bé nwan. Be 'totua bé a, anɪn beɛle mɔ be le tɪan nun kpa, bé nwan: “Yé Mɪn, belemgbin Davidi Awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

32 Zozi kɔ jinlan ɔ kɔ fɛle bé, ɔ kɔ bisa bé ke: “Nzu yê emɔ kulo ke n yó m mán emɔ ɔ?”

33 Bé nwan: “Yé Mɪn, yɔ maan ye nwún asɪ.”

34 Bé nwɔn kɔ yɔ Zozi koun. Ɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fua bé nɪn'n. Ebɛle ala, be kɔ nwun asɪ yê be sili yí sɔ ɔ.

21

*Zozi 'ba wɔlv Zoluzalemɔn kulo nun anun
(Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40, Zvan 12.12-19)*

¹ Zozi nun yí menian'n-mɔ, be kɔ a dede be kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Betifaze nun asv. Kulo sɔ'n mantan Zoluzalemɔn. Be kɔ bɔ nun *Olivv bɔka nun asv. Ebele, Zozi kɔ svan yí menian'n-mɔ anun nnyuan, ² yí nwan: “Emɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ emɔ anyunnun elɔ nun asv. Mɔ emɔ 'fite kulo nun asv ebele ala'n, emɔ 'ba nwun ke afunlunmun bilie kɔn nun yí wa minnda ebele. Emɔ nyánnji bé be béle mín. ³ Se svanlan bie bisa emɔ ejɔle a, emɔ hán ke: ‘Yé Mɔn a hian yí nwɔn.’ Emɔ kan sɔ a, be 'ba yaci emɔ maan be fa bé be ba.”

⁴ Ǿ man ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe'n hanlɔn'n kpɔnlɔn sv:

⁵ *Nyanmian nwan: Kan kele Sɔvn amma'n-mɔ, emɔ nían, emɔ belemgbin'n tɔ afunlunmun sv.*

*Yí ahɔnlɔn la asɔ ɔ le ba emɔ anwɔn elɔ
ɔ tɔ afunlunmun baa kɔn asv.*

⁶ Mɔ Zozi manlɔn bé ngalie sɔ'n yueli'n, yê yí menian nnyuan'n hɔli ɔ. Like'n mɔ Zozi heleli bé ke be yɔ'n, be yɔli. ⁷ Be kɔ fa afunlunmun'n nɔn yí wa'n be kɔ a. Be kɔ yiyi bé taladie'n-mɔ be kɔ gua bé sv, yê Zozi fɔli tanlanlɔn afunlunmun baa nun asv ɔ.

⁸ Menian dɔvn kpa kɔ yiyi bé taladie'n be kɔ sɔse yí atin nun anun. Mmie-mɔ kɔsv kɔ kpɔkpe aye male be kɔ sɔse yí atin nun anun. ⁹ Bé mɔ be li bé nyunnun'n ɔ nɔn bé mɔ be li Zozi anzin'n kɔ bɔ kɔ sulo. Bé nwan: “Hozanna!

Nyila hán belemgbin *Davidi Awa'n!

Nyila hán svanlan ehɔ m'ɔ le ba wɔ yé Mɔn dunman nun'n!

Hozanna!

Nyila hán Nannan Nyanmian m'ò wò anwunno anwunno elò'n!"

¹⁰ Mò Zozi 'wòlv Zoluzalemòn kulo nún anun'n, kulo bòndín'n kò kpusu. Menian'n-mò kò bisa ke: "Nwan sòanlan dié ò?"

¹¹ Meninsònman'n nwan: "Nyanmian kpòmanfòe Zozi m'ò fi Galile kulo'n mò be fèlè yí Nazaretì nún asò nún ò."

Zozi 'ba fòan bé mò be lè di gua

Nyanmian awulo nún anun'n

(Maakì 11.15-19, Luku 19.45-48, Zòan 2.13-22)

¹² Zozi kò wòlv Nyanmian awulo nún anun, ò kò fòan bé kòalaa mò be lè di gua nún'n. Ò kò han bé mò be kaci esika'n tòbùlì'n-mò kò gua. Be mò be lè tònùn mòlòsònman'n, ò kò han bé bia'n-mò kò gua. ¹³ M'ò hanlín bé ninngè'n-mò gualì yuelì'n, yí nwan: "Nyanmian Anòan Èjòlè'n lè kele ke: *Be 'ba fèlè mín sua'n mmòtòe sua*. Nan emò dié, emò a fa a kaci *awue sua!*"

¹⁴ Anyinsinlinwafòe, ò nòn bé mò be tia be tò sò'n mmie-mò kò a Nyanmian awulo nún anun, Zozi anwòn èbèlè. Zozi kò man bé nwòn kò sa.

¹⁵ Nan mò Nyanmian *tèeyifòe'n-mò, ò nòn *mala nún asò mgbain'n-mò nwunlin asinbenwòn ninngè'n mò Zozi yòlì'n, ò nòn mmatònnman'n-mò mò anùn be lè tian Nyanmian awulo nún anun bé kan ke: "Anunminnyanmòn hán belemgbin *Davidi Awa'n!", Zozi anwòn kò yò bé èya.

¹⁶ Èhì, be kò bisa Zozi ke: "Asò è tì èjòlè'n mò be lè kan'n?"

Zozi nwan: “Yuo o. Eहेले Eजले nwan: *A fa aye eyie nin a wula mmatvnmnan'n-mə non adəman'n-mə anvan.* Eजले sɔ'n-mə, asv emə kunnɡalı man yí lé ɔ?”

¹⁷ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ yaci bé ebele ɔ fi kulo nin anun ɔ kɔ fite ɔ kɔ hɔ kɔ la Betanin kulo nin asv.

*Zozi 'ba bə figi baka kɔn sasan
(Maaki 11.12-14,20-24)*

¹⁸ Alíe hinlin mə Zozi 'sa ba Zoluzalemɔn'n, ehəe kɔ hun yí. ¹⁹ ɔ kɔ nwun *figi baka kɔn atin nin anvan, ɔ kɔ hɔ yí bɔ. ɔ juli ebele a, nyâ ngɔnmɔn, ɔ ngɔ nyan baa sv. Ehi, ɔ kɔ se figi baka'n ke: “ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, ε nzu man baa fí kón lé.” Ebele ala, figi baka'n kɔ yue yui bəkəə.

²⁰ Mə yí menian'n-mə nwunlin yí sɔ'n, ɔ sinlin bé nwɔn. Be kɔ bisa Zozi ke: “Nan ɔ yɔ se mə figi baka nin a yue yui kikaala'n?”

²¹ Zozi nwan: “Mun kan yí ananhəle min kele emə ke se emə le dedi mə emə dedi'n jin yí ja nun'n, mə m'an yɔ figi baka ehi'n, emə 'ba hvala yí yɔ, ese bəbɔ se emə se bɔka ehi ke: ‘Tu wó bɔ ewa, tutu kɔ tɔ jenvie nin anun' an, ɔ 'kɔ. ²² Se emə le dedi a, like biala mə emə kɔ bisa yí mmɔtɔe nin anun'n, emə asa 'kan yí.”

*Zozi tunmin'n m'ɔ le yí'n
(Maaki 11.27-33, Luku 20.1-8)*

²³ Zozi kɔ wɔlv Nyanmian awulo nin anun, ɔ kɔ hehele menian'n-mə Nyanmian Anvan Eजले'n. Nyanmian *teeyivɛ mgbain'n-mə non Zufv mgbain'n-mə kpɔli Zozi, bé nwan: “Tunmin benin yê ε le yí ε yɔ ninnge sɔa-mə ɔ? Nwan sɔanlan dɛ y'ɔ manlin wó yí nwɔn atin ɔ?”

²⁴ Zozi nwan: “Mun 'bisa emə kosuan kun. Se emə tu yí nwan an, mún kusu mun 'kele emə swanlan'n m'ə man mún tunmin maan mun yə ninngə swa-mə'n.

²⁵ Nyanmian y'ə swanlin Zvan ke ə sónun menian'n-mə ə, anaan kulo menian'n-mə yê be swanlin yí ə?”

Mə Zozi bisalı bé kosuan sə'n, akpɔɔwa tɔli bé afian elə. Bé nwan: “Se ye kan ke Nyanmian yê ə swanlin yí a, ə 'ba bisa yé ke: ‘Nan nzuke ati yê emə a nne man yí b'a nni man'n?’ ²⁶ Nan se ye kan ke: ‘Menian'n-mə yê be swanlan yí' a, meninsɔnman'n 'fe yé nwɔn eya. Afɪ bé kwalaa be de be di ke Zvan ti Nyanmian kpɔmanfɔe.”

²⁷ Ehi a, be kə bua Zozi ke: “Ye nzi man.”

Zozi kusu nwan: “Se emə nzi man an, mún kusu mun ngan man swanlan'n m'ə man mún tunmin maan mun yə ninngə sə'n-mə'n mun ngele man emə.”

Mmatɔnman nnyuan nin anwɔn anyinnɔdala'n

²⁸ Eɛe Zozi nwan: “Emə tíe. Anin bian kun le yí mma nnyuan. Cian kun, ə kə han kə hele nunhan kpain'n ke: ‘Mín wa, ene, kə divin ebo nin asu elə kə li junman.’

²⁹ “Batɔnman'n tua se yí sɪ ke: ‘Mun ngə man.’ ɔ ti ebele dede yí nzin hyeli, ə kə jasɔ ə kə hə ebo nin asu.

³⁰ “Sɪe'n kə han ejɔle kɔnmgba sə'n ə kə hele yí wa kutua'n. ɔ hanlin an, yí wa'n nwan: ‘Baba, m'an ti, mun 'kə.’ Baa'n ngə hə man ebo nin asu.

³¹ “Anin mmatɔnman nnyuan'n, benin y'ə yɔli yí sɪ ehulo like ə?”

Bé nwan: “Nunhan kpain nin ə.”

Ehi, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhəle mun kele emə ke, bé mə be dide ajule'n, ə nɔn tutu'n-mə, be 'di mva emə anyunnun Nyanmian Belemgbin Mân

nun anun elɔ. ³² Ɔ sanlɪn ke Zɔvan wali, ɔ heleli emɔ atɪn kpa'n, nan emɔ a nva man sɔ. Nan bɛ mɔ be dide ajule'n, ɔ non tutu'n-mɔ, bɛ diɛ, be leli yɪ be lili. Emɔ a nwun ke menian sɔ'n-mɔ kɔvalaa a le yɪ a li. Nan emɔ diɛ, emɔ a nnun man bɛ nwɔn b'a ngaci man bɛ abalabɔ'n, b'a nne man yɪ b'a nni man.”

Divɪn ebo nun anwɔn anyɪndala'n
(Maaki 12.1-12, Luku 20.9-19)

³³ “Emɔ tɛ anyɪndala kɔn biekun. Anɪn bian kɔn le yɪ divɪn ebo. Ɔ kɔ le yɪ nwɔn. Ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yɪ nzan'n gua nun ɔ. Ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sɔ. Sua sɔ'n tɪ kannganlaun. Be fu sɔ be sisa ebo'n. M'ɔ yueli'n, ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafu-mɔ asa nun. Yɛ ɔ hɔli yɪ atɪn ɔ. ³⁴ Ɔ wɔ ebele dede mɔ divɪn nun etiɛ'n tɛmɔn juli'n, bian'n kɔ sɔan yɪ ngɔa'n-mɔ ke be hɔ kpafu'n-mɔ anwɔn elɔ, be hɔ lɛ yɪ diɛ'n be bɛle yɪ.

³⁵ “Kpafu'n-mɔ kɔ hyɪ bian'n ngɔa'n-mɔ be kɔ bu kɔn, be kɔ hun kɔn, be kɔ tutu nunhan kɔn kɔsɔ ebɔe be kɔ hun yɪ. ³⁶ Eɛɛ bian'n kɔ sɔan yɪ ngɔa'n mmiekun-mɔ dɔun be talali alimɔa diɛ'n-mɔ. Eɛɛ kpafu-mɔ kɔ yɔ bɛ ke be yɔli ehunlɪn-mɔ'n. ³⁷ Sian diɛ, bian'n kɔ sɔan yɪ muonun yɪ wa'n bɛ nwɔn elɔ. Yɪ nwan: ‘Kemɔ ɔ tɪ mɪn kunnun baa'n, mɪn de mɪn di ke be 'ba man yɪ anyɪnnzɔ.’

³⁸ “Nan mɛle mɔ be nwunlin bian nun awa'n, bɛ nwan: ‘Be nɪan, bian ehɪ m'ɔ le ba'n, cɪan bie dede yɪ dein yɛ ɔ 'di ajâ'n ɔ fa ebo nun ɔ. Yɪ ti, be mán ye hún yɪ ye fá ebo'n.’ ³⁹ Ehɪ a, be kɔ hyɪ bian nun awa'n be non yɪ kɔ hɔ ebo nun anɔan elɔ be kɔ hun yɪ.

⁴⁰ “Nan sɛ bian'n m'ɔ le ebo'n ba a, kpafu sɔ'n-mɔ, nzu yɛ emɔ de di ke ɔ 'yɔ bɛ ɔ?’”

41 Bé nwan: “Ɔ nnwun man bé nwɔn anwun-nvoe, ɔ 'kun kpafɔ ati anun ete sɔ'n-mɔ ɔ fa yí ebo'n wula menian nɔvɔle asa nun. Temɔn'n ju nán be 'tí ebo nún an, anún be yí yí díe be bele yí.”

42 Zozi nwan: “Ehele Ejɔle nún anun ejɔle kpɔle ehi, asv emɔ kɔngalí man yí lé ɔ?

Ebve'n mɔ bé mɔ be le si sua nún a ju a tv'n,

yí yê ɔ'a kaci ayialie nún asv ebve cinnjín kpa nún ɔ.

Like mɔ yé Mún a yɔ nún anún.

Ɔ tí enyinnmian like wɔ yé nyinsv!”

43 Zozi kɔ han kɔ tv sv ke: “Ehi ati, mún kan mún kele emɔ ke Nyanmian Belemgbín Mân'n, be 'tva emɔ be de be man menian mɔ b'a nun bé nwɔn mɔ be bɔ bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyún'n. [44 Svanlan biala m'ɔ kɔ tɔ ebve sɔ nún asv'n, yí nun 'títí. Svanlan kɔsv mɔ ebve sɔ'n kɔ tɔ yí sv'n, ɔ 'nunkun yí.”]

45 Mɔ Zozi buli anyúndala sɔ'n, Nyanmian *teeyívbɛ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifvbɛ'n-mɔ nwunlin ke bé nwɔn ejɔle yê Zozi le kan ɔ. 46 Ehi ati, be kpɔndelí atún mɔ be 'sún sv be cí yí. Nan kɔsv, menínsɔnman'n dunman nun, be sulo, be kɔ yaci be kɔ hɔ. Ɔ sanlín ke menian'n-mɔ bu Zozi ke Nyanmian kpɔmanfvɛ.

22

Atɔnvɔle alie nún anwɔn anyúndala'n

(Luku 14.15-24)

1 Zozi buli anyúndala mmiekun-mɔ dɔvɔn ɔ hehelí bé. Yí nwan: 2 “Anwunno Belemgbín Mân'n tí ke belemgbín kɔn m'ɔ le man yí wa belenzua kɔn fa yí yí atɔnvɔle ɔ. 3 Ɔ kɔ svan yí ngva'n-mɔ ke be hó féle bé m'ɔ tvlí yí sa félelí bé'n ke b'a sesie alie nún a yue. Be hɔlí félelí bé a, menian sɔ'n-mɔ fíí ngɔ a man.

4 “Ɔ kɔ sɔan yí ngɔa'n mmiekun-mɔ, yí nɔan la bé nɔan nun, yí nwan: ‘Emɔ sé bé kɛ: M'an hun mín nnalɛ'n-mɔ nɔn naan'n-mɔ mɔ b'a lɔ kpa'n. M'an sesie alɛ nɔn a yue. Yí ti, emɔ bála atɔnvɔle nɔn abɔ.’

5 “Bɛ hɔli feleli bé a, menian sɔ'n-mɔ ngɔ kpinlin belemgbin anwɔn. Ehi jasɔ a, ɔ le kɔ yí ebolo, ehi jasɔ a, ɔ le kɔ a tɔnun yí ninngɛ. ⁶ Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ sɔ ngɔa'n-mɔ bɛ kɔ hele bé yalɛ dede bɛ kɔ hun bé. ⁷ Mɔ belemgbin'n tili ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ fe eya. Ɔ kɔ sɔan yí nzalafɔ'n-mɔ kɛ bɛ hó hún kodiawu sɔ'n-mɔ esɛ bɛ yála bé kulo'n.

8 “Mɔ ehi tili yí nwɔn'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí ngɔa'n-mɔ kɛ: ‘Atɔnvɔle alɛ nɔn a bin. Nan bé mɔ n veleli bé'n, bé fí b'a mma man. ⁹ Yí ti, emɔ hó gua nɔn asɔ elɔ, sɔanlan biala mɔ emɔ kɔ nwun yí'n, emɔ féle yí.’ ¹⁰ Ngɔa'n-mɔ kɔ hɔ gua nɔn asɔ. Bé kwalaa mɔ bɛ nɔn bé yialí'n, ati anun ete o, ati anun kpa o, bɛ kɔ fele bé dede atɔnvɔle sua'n kɔ yi tekɛɛ.

11 “Belemgbin'n kɔ wɔlɔ sua nɔn anun, ɔ kɔ nenian bé mɔ bɛ gugua tɔbɔli nɔn anwɔn bɛ le didi'n. Ɔ 'nɔan an, anɔn sɔanlan kɔn ti ebele. Sɔanlan sɔ'n wula man atɔnvɔle taladɛ'n bie. ¹² Belemgbin'n kɔ bisa yí kɛ: ‘Mín manngɔn, e yɔli sɛ mɔ e wɔlvɔli ewa, kɔsɔ afi e wula man atɔnvɔle taladɛ'n bie'n?’ Bian'n ngɔ hvala man ejɔle fí kan.

13 “Ehi, belemgbin'n kɔ han kɔ hele yí ngɔa'n-mɔ kɛ: ‘Emɔ cíci yí ja'n nɔn yí sa'n-mɔ bɛ tú yí awosin nɔn anun elɔ gua nɔn asɔ. Elɔ yê ɔ 'sun esɛ ɔ 'kɔan yí je nɔn ɔ.’ ”

14 Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “B'a fele menian dɔn, nan kɔsɔ kaan bie yê bɛ 'fa bé ɔ.”

*Sezaa ajule'n**(Maaki 12.13-17, Luku 20.20-26)*

¹⁵ Ehi, *Falisifobe'n-mo holi yiali be kpɔnddeli kosuan mo se be bisa Zozi a, o kɔala ke o fun o to be ngaa nin anun'n. ¹⁶ Be ko sɔan be menian'n mmie-mo, o non belemgbin *Elodi menian die'n mmie-mo Zozi anwon elo, ke be ho bisa yi ke: "Kpain, ye si ke wo die e kan ananhole. Like mo Nyanmian kulo ke sɔanlan yo'n, e kele yi ananhole. Ajonlin mo menian'n-mo ko fa'n, e nzulo man yi nzin. Afi e nnian man sɔanlan nyunnun e mmua man yi ndee. ¹⁷ Yi ti, wo die m'o wo wo ti anun'n, kan maan ye ti. Asu ye mala'n kele ke ye tua ajule anaan nan ye tua ye man belemgbin Sezaa o?"

¹⁸ Nan mo Zozi nwunlin be ajonlin ete'n, o ko bisa be ke: "Apoo mma, nzuke ati ye emo le so min nian o? ¹⁹ Esika'n mo emo fa tua Sezaa ajule'n, emo fa bie be man n nian." Be ko fa kon be ko bele yi. ²⁰ Be non yi wali a, yi nwan: "Nwan nvoninnin o non nwan dunman die ye o wo so o?"

²¹ Be nwan: "Belemgbin Sezaa o."

Ehi a, Zozi nwan: "Like m'o ti Sezaa die'n, emo fa man Sezaa ye m'o ti Nyanmian koso die'n, emo fa man Nyanmian."

²² Zozi mmua so'n mo be tili'n sinlin be nwon. Be yacili yi bele ye be holi o.

*Ewuetinngɛ nin anwon kosuan'n**(Maaki 12.18-27, Luku 20.27-40)*

²³ Cian konmgba so'n, *Sadusifobe'n-mo mo be nwan ewuetinngɛ non man bele'n, be mmie-mo ko a Zozi anwon bele. Be ko bisa yi kosuan ke: ²⁴ "Kpain, e 'nwun ejole mo Moyizi a han'n: 'Se belenzua kon ja bala nan o non yi b'a nwo man baa

fíi dede nán belenzua'n wu a, yí nianman'n di ke ɔ ja bala'n, nán ɔ nɔn yí wɔ baa be man yí nianman'n mɔ ɔ'a wu'n.' ²⁵ Ehi, anin anianman nsɔ wɔ yé afian ewa. Nunhan kpain'n jalɔ balasua kɔn, ɔ nɔn yí a nwɔ man baa fíi dede ɔ kɔ wu. Yí nzin baa'n kɔ ja balasua sɔ'n. ²⁶ Yí kusɔ ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fíi dede ɔ kɔ wu, yí nzin baa dɛ'n kɔ fa bala'n. ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fíi dede yí kusɔ ɔ kɔ wu. Be le yí sɔ dede bé menian nsɔ'n kwalaa be kɔ ja balasua kɔnmgba'n dede ɔ kɔ yia. Bé fíi be nɔn yí a nwɔ man baa dede bé kwalaa bé kɔ yue wu. ²⁷ Yí nzin, balasua'n kusɔ kɔ wu. ²⁸ Ewuetinngɛ cian'n, bé menian nsɔ'n, nunhan benin yê balasua'n ti yí dɛ ɔ? Afi bé kwalaa b'a ja yí bie.”

²⁹ Bé kosuan sɔ nin anwɔn, Zozi kɔ bua bé ke: “Emɔ a fɔn, ɔ sanlin ke emɔ nzi man Ehele Ejɔle'n nɔn Nyanmian tunmin'n. ³⁰ Afi ewuetinngɛ cian'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmalasua kɔn, mmalasua'n-mɔ kusɔ ngɔ ja man mmelenzua kɔn. Nan bé kwalaa be 'kaci ke nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ. ³¹ Ewuetinngɛ nin anwɔn ejɔle'n mɔ Nyanmian Kpili hanlin heleli emɔ'n, emɔ kɔnngali man yí lé ɔ? ɔ hanlin ke: ³² *Abalahamɔn nɔn Izaki nɔn Zvakɔbɔ, bé Nyanmian'n y'ɔ le mín.* Ngvan mma'n-mɔ, bé Nyanmian'n y'ɔ le yí, nan ɔ ti man ewue mma Nyanmian.”

³³ Mɔ meninsɔnman'n tili Zozi ngehele sɔ'n, ɔ sinlin bé nwɔn.

*Mala'n m'ɔ ti kpili tala bé kwalaa'n
(Maaki 12.28-34, Luku 10.25-28)*

³⁴ Mɔ *Falisifɔe'n-mɔ tili ke Zozi a huala *Sadusifɔe'n-mɔ'n, be kɔ yia ebele. ³⁵ Bé nunhan kɔn ti *mala nin asɔ kpain. ɔ kulo ke ɔ sɔ Zozi nian.

Ɔ kɔ bisa yí kɛ: ³⁶ “Kpain, mala'n nunhan benin y'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa ɔ?”

³⁷ Zozi kɔ bua yí kɛ: “*Fa wɔ ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ekala'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa kulo wɔ Mɪn Nyanmɪan.* ³⁸ Mala m'ɔ li mɔa m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa nun anɪn. ³⁹ M'ɔ tian yí nnyuan, m'ɔ nɔn alimɔa diɛ'n tɪ kɔn'n, y'ɔ le eɪɪ: *Ɔ di kɛ ɛ kulo wɔ manngɔn kɛ wɔ muonun wɔ nɔwɔn.* ⁴⁰ Mala nnyuan eɪɪ asɔ yê Moyizɪ nɔn Nyanmɪan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ ngehele'n kwalaa jin ɔ.”

*Kilisi'n nɔn belemgbɪn Davidi
(Maakɪ 12.35-37, Luku 20.41-44)*

⁴¹ Anɪn *Falɪsɪfɔɛ'n-mɔ ati a yia. Zozi kɔ bisa bé kosuan kɛ: ⁴² “Emɔ jɔnlɪn kɛ nwan y'ɔ le *Kilisi'n? Ɔ tɪ nwan awa?”

Bɛ kɔ bua yí kɛ: “Ɔ tɪ belemgbɪn *Davidi awa.”

⁴³ Zozi nwan: “Nan anɪn ɔ yɔ sɛ mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n manlɪn Davidi feleɪ yí ‘mɪn Mɪn'n'? Afɪ Davidi nwan:

⁴⁴ *Yê Mɪn a han a hele mɪn Mɪn kɛ:*

Tanlan mɪn fama sɔ,

nán mɪn 'ba fa wɔ mgbɔfɔɛ'n-mɔ mɪn gua wɔ ja abɔ.

⁴⁵ Sɛ Davidi fele yí ‘mɪn Mɪn’ an, anɪn ɔ yɔ sɛ mɔ ɛsɛ Kilisi'n tɪ Davidi awa'n?” ⁴⁶ Sɔanlan fíí a ngɔala man ejɔle kpɔle kɔn bua. Ɔ fɪ ebele, sɔanlan fíí a ngɔala man Zozi kosuan fíí kɔn bisa.

23

Zozi 'ba han mala nun asɔ mgbain'n-mɔ

*nɔn Falɪsɪfɔɛ'n-mɔ abalabɔ ɛɛ nun anwɔn ejɔle
(Maakɪ 12.38-39, Luku 11.43,46; 20.45-46)*

¹ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n nɔn yí menian'n-mɔ ke: ² “*Mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɔe'n-mɔ yê be tu *Moyizɔ mala nɔn abɔ be kele menian'n-mɔ ɔ. ³ Emɔ mán bé nyɔn só bé. Like biala mɔ be kɔ hele ke emɔ yó'n, emɔ yó. Nan kɔsɔ nán be nɔn bé nyɔle die nɔn asɔ be yɔ bie. ɔ sanlɔn ke mala'n mɔ bé muonun be kele'n, be nni man sɔ. ⁴ Be cɔcɔ ninnge nɔnnɔe be sɔa menian'n-mɔ, nan kɔsɔ bé muonun be nva man bé sa betia kɔn be mmɔka man bé. ⁵ Be yɔ bé ninnge die'n-mɔ kwalaa maan menian'n-mɔ nwun bé nzɔle. Be yiyi Ehele Ejɔle nɔn anun ejɔle'n dɔn be bɔ yí ke sebe ndetele ndetele be bɔbɔ bé nwɔnman nɔn asɔ anaan bé sa. Be yɔ bé taladie'n-mɔ anvan mgbese-mgbese'n-mɔ ndɔndɔn kpa. ⁶ Se menian'n-mɔ yia nán be 'di like a, bé die, menian mgbili mgbili'n-mɔ lika'n yê be kpɔndɔ be tanlan ɔ. Nyanmian sua nɔn anun bia'n-mɔ m'ɔ jijin bé nyunnun'n, sɔ yê be kulo ke be tanlan ɔ. ⁷ Be kulo ke se menian'n-mɔ yia bagua nɔn nán se be 'bisa bé ahɔn an, be kótv, ese be féle bé 'mɔnlian'.

⁸ “Emɔ die, nán be man sɔanlan fíí fele emɔ 'Mɔnlian'. ɔ sanlɔn ke emɔ kwalaa tɔ anianman, ese emɔ kwalaa Amɔn'n tɔ baa kɔnmgba. ⁹ Asɔe nɔn asɔ ewa, nán be fele sɔanlan fíí 'Sɔe'. ɔ sanlɔn ke Sɔe kɔnmgba cein'n mɔ emɔ le yí'n, y'ɔ le nunhan'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n. ¹⁰ Nán be man sɔanlan fíí fele emɔ 'Kpain'. ɔ sanlɔn ke emɔ Kpain'n tɔ baa kɔnmgba cein, y'ɔ le Kilisi. ¹¹ Sɔanlan m'ɔ tɔ kpili wɔ emɔ afian'n, ɔ di ke ɔ yɔ emɔ akva. ¹² Sɔanlan m'ɔ kɔ man yí nwɔn sɔ'n, be 'kan yí asi, nan m'ɔ kɔ han yí nwɔn asi'n, be 'man yí sɔ.

Zozi 'ba bɔ mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ

*nɔn Falisifɔe'n-mɔ sasan**(Maaki 12.40, Luku 11.39-42,44,47-52; 20.47)*

¹³ “Ɛmɔ *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Ɛmɔ *Fal-
isifɔe'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ
ngulo man ke Ɛmɔ kɔ Anwunno Belemgbin Mân
nɔn anun, nan kɔsɔ menian mɔ be kulo ke be kɔ
nun'n, Ɛmɔ totua bé atɔn.

[¹⁴ “Ɛmɔ mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Ɛmɔ
Falisifɔe'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ
tua kunlannɔɔe mmalasua'n-mɔ be de bé ninnge'n
kɔalaatin nán Ɛmɔ a kpɛ bé nyɔn b'a yɔ asɔnɔn
ndɔnndɔn maan menian'n-mɔ nwun ke Ɛmɔ ti kpa.
Ɛmɔ nyɔɔie sɔ nɔn anwɔn kale mɔ Nyanmian 'ba tua
Ɛmɔ'n, ɔ ti man nzemɔnde.]

¹⁵ “Ɛmɔ mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Ɛmɔ Fal-
isifɔe'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ. Ɛmɔ
nanndɔ asɔe'n lika kɔalaatin nɔn jenvie nɔn anyɔnsɔ
be kpɔnnde sɔanlan maan ɔ kaci yí nwɔn ke Zufɔ'n-
mɔ. Ɛmɔ nyan yí yue a, Ɛmɔ man ɔ kaci sɔn'n m'ɔ
nnun man lé nɔn anun sɔanlan fâ nnyuan tala Ɛmɔ.

¹⁶ “Anyɔnsinlinwafɔe mɔ be kekele menian atɔn,
munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ nwan: ‘Sɛ sɔanlan
kɔn kan asɔnɔn sua nɔn ati a, anɔn ɔ'a nyɔ man
like fíí. Nan sɛ ɔ kan esika kɔkɔle'n m'ɔ wɔ
nun nɔn ati a, beɛ mɔ anɔn ɔ'a han ndâ ɔ.’

¹⁷ Ngɔasɔafɔe anyɔnsinlinwafɔe! Esika kɔkɔle'n
nɔn Nyanmian sua'n m'ɔ man esika kɔkɔle'n yɔ
nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ ti cɔnnjɔn kpa ɔ?

¹⁸ Ɛsɛ Ɛmɔ nwan: ‘Sɛ sɔanlan kɔn kan *tɛɛyɛ mɔcia
nɔn ati a, anɔn ɔ'a nyɔ man like fíí. Nan sɛ ɔ kan
afɔle'n m'ɔ wɔ tɛɛyɛ mɔcia nɔn asɔ nɔn an, beɛ mɔ
anɔn ɔ'a han ndâ ɔ.’ ¹⁹ Anyɔnsinlinwafɔe! Tɛɛyɛ
mɔcia'n nɔn sɔ ninnge'n mɔ tɛɛyɛ mɔcia'n man ɔ yɔ

nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ tɪ cɪnnjɪn kpa ɔ?
²⁰ Sɔanlan m'ɔ kɔ han tɛɛyɪɛ mʊɔɔɪa'n, anɪn ɔ'a han
 yɪ nʊn sʊ nɪnnge'n kʊalaatin. ²¹ Sɔanlan m'ɔ kɔ han
 Nyanmɪan sua'n, anɪn ɔ'a han yɪ nʊn sɔanlan'n m'ɔ
 wɔ nʊn nɪn ati. ²² Sɔanlan m'ɔ kɔ han Nyanmɪan
 belemgbɪn bia'n m'ɔ wɔ nyanmɪansʊ'n, anɪn ɔ'a
 han Nyanmɪan m'ɔ tɪ sʊ nɪn ati ɔ'a bʊka sʊ.

²³ “Ɛmɔ mala nɪn asʊ mgbain'n-mɔ nʊn Ɛmɔ
 Falisifʊɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ!
 Mmaka mma kɛ manti, anɛtɪ nʊn kunnɪn'n, Ɛmɔ
 bu nʊn bulu, bɛ tu kʊn bɛ man Nyanmɪan.
 Nan kʊsʊ mán sɛsɛ ebue'n, anwunnvoe enwuan'n
 nʊn ananhɔɛ elie'n m'ɔ tɪ mala nɪn anwʊn like
 cɪnnjɪn'n, Ɛmɔ bubu bɛ nyɪn bɛ gua sʊ. Like m'ɔ sɛ
 kɛ Ɛmɔ yɔ nɪn anɪn. Ɛsɛ ɔ nni man kɛ Ɛmɔ bubu bɛ
 nyɪn bɛ gua yɪ bʊ nga nɪn asʊ. ²⁴ Anyɪnsɪnlinwafʊɛ
 mɔ bɛ kekele menian atɪn! Ɛmɔ sɪan nzue nɪn asʊ
 bɛ yɪ nʊn kakʊba kaan'n mɔ la nʊn'n, nan kʊsʊ Ɛmɔ
 mɪn naan kpɪlɪ'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ sʊamo'n! Ɛmɔ mɪan
 bɛ nyɪn bɛ dɪ bɛ mala nganngan'n-mɔ kʊalaatin asʊ,
 nan kʊsʊ Ɛmɔ nni Nyanmɪan dɪɛ'n-mɔ asʊ.

²⁵ “Ɛmɔ mala nɪn asʊ mgbain'n-mɔ nʊn Ɛmɔ Fal-
 isifʊɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ
 nʊwunnzɪn kangɔ'n nʊn talie nɪn anzin'n, nan
 kʊsʊ yɪ kunnun tɪ awue nʊn ati anɪn ɛɛ nɪnnge
 ngʊnmɪn. ²⁶ Falisifʊɛ anyɪnsɪnlinwafʊɛ, dɪ mʊa
 nʊwunnzɪn kangɔ'n nʊn talie nɪn akunnun nán a
 nʊwunnzɪn yɪ nzin'n kʊsʊ.

²⁷ “Ɛmɔ mala nɪn asʊ mgbain'n-mɔ nʊn Ɛmɔ Fal-
 isifʊɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ
 soman tomo mɔ b'a han yɪ ayile fufue kanlanman
 ɔ. Nan kʊsʊ yɪ kʊ nɪn anɪn tɪ mmowe ngʊnmɪn nʊn
 nɪnnge kpɔlɔlɔwa ngacile kʊalaatin. ²⁸ Kɛ Ɛmɔ kʊsʊ

tí yí nun anun. Menian'n-mə nwun emə a, be bu emə meninkpa. Nan kusv apoo mma y'ə le emə, ajonlin ete ete ngvnmun wə emə ati anun.

29 “Emə *mala nun asv mgbain'n-mə, nun emə *Falisifv'e'n-mə, apoo mma, munnzue hán emə! Nyanmian mgbəmanfv'e'n-mə mə be kə wu'n, emə tv bé tomo kanlanman kpa. 30 Emə nwan: ‘Se ə tí ke yé nan-mə bele sv anun ye wə ebele a, ahan yé nun bé, yé bv a nyə man kón y'a ngun man Nyanmian mgbəmanfv'e'n-mə.’ 31 Emə muonun di emə anwvvn adanzie ke bé mə be hunlin Nyanmian mgbəmanfv'e'n-mə, bé bvsv menian y'ə le emə. 32 Se ə tí sə a, anun like mə emə anan-mə bəli yí bv'n, emə gúa yí bv!

33 “Ati ete mma ke owo! Ǿ yə se mə emə jonlin ke emə ati ngə ha man sɪn'n m'ə le man ayuelie nun anun ə? 34 Ehika ati, emə tíe. Mɪn 'ba svan Nyanmian mgbəmanfv'e'n-mə, bengələfv'e'n-mə, nun mala nun asv mgbain-mə emə anwvvn elə. Emə 'ba hun mmie-mə, be bvbə mmie-mə kvləwa sv, be fin mmie-mə mgbele Zufv'n-mə asənin sua'n-mə anun, be kele bé ahvləwa kulo'n-mə asv. 35 Ǿ bə yí bv səsəfvə Abəl ehuan'n mə be hunlin yí nun asv dede ə kə ju Balasi awa Zakali mə be lili yí awue Nyanmian sua'n nun tɛɛyie mvcia nun afian'n, bé mə b'a nyə man ete fíi mə be hunlin bé'n, bé awue elie nun anwvvn jəwələ'n kvəlaa kpolo emə ati. 36 Mɪn kan yí ananhələ mɪn kele emə ke menian sə'n-mə kvəlaatin mə be lili bé awue be hunlin bé'n, bé ewue nun anwvvn jəwələ'n 'kpolo ajulisv menian ehɪ-mə ati.”

Zozi 'ba yí awólə gua Zoluzələmən amma'n-mə

anwɔn

(Luku 13.34-35)

³⁷ Ehi, Zozi nwan: “Zoluzalemɔn, Zoluzalemɔn, wó mɔ ε kun Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ ε totɔ ebɔε ε kun bé mɔ Nyanmian kɔ sɔan bé wó nwɔn'n, n gulohi yí sɔnman ke mɔn kokuan wó mma'n-mɔ anɔan mɔn nwɔn ke akɔ eta kokuan yí mma'n-mɔ anɔan yí ndeba'n-mɔ abɔ'n, nan kusɔ emɔ a ndie man! ³⁸ Emɔ nían, emɔ awulo'n le ba ha to kpa bɔkɔɔ. ³⁹ Afi mɔn kan mɔn kele emɔ ke emɔ ngɔ nwun man mɔn nwɔn kún lé dede ɔ 'ju cian mɔ emɔ 'se ke: ‘Nyila hán sɔanlan'n m'ɔ le ba wɔ yé Mɔn dunman nun'n.’ ”

24

Nyanmian awulo nɔn ebubue nɔn anwɔn ejɔle'n
(Maaki 13.1-2, Luku 21.5-6)

¹ Zozi fi Nyanmian awulo nɔn anɔn ɔ kɔ fite. M'ɔ 'kɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ kpunngɔ yí ke ɔ tú yí nyɔn ɔ nían Nyanmian awulo nɔn anɔn sua'n-mɔ. ² Ehi, Zozi nwan: “Ehi kwalaa mɔ emɔ nwun yí ewa'n, mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke be 'ba bubu yí be gua. Ebɔε baa kɔn ngɔ tanlan man yí manngɔn asɔ.”

Munnzue nɔn ahɔlɔwa'n
(Maaki 13.3-13, Luku 21.7-19)

³ Zozi kɔ hɔ kɔ tanlan asɔ *Olivɔ bɔka nɔn asɔ. Yí menian'n-mɔ kɔ a yí nwɔn ebɔle, nán b'a bisa yí ke: “Anɔn cian benin yê nyɔbɔε sɔ'n-mɔ 'kan gua asɔ ɔ? Wó ewale cian nɔn anwɔn nzɔle'n y'ɔ le benin? Mân'n kusɔ ayuelie cian'n y'ɔ le benin? Kan kele yé.”

4 Zozi nwan: “Emo nían bé nwon kpa nán swanlan fíi a nnaka man emo. 5 O sanlun ke menian doun kpa, be 'ba nanndi min dunman nun asu nán bé nun kun biala 'ba se ke: “*Kilisi'n, Belemgbin Ngbandefue'n, y'o le min.’ Be 'laka menian doun. 6 Emo 'ba ti ke menian'n-mo le kan eloe ejole emo anwon ebete ala, ese be 'ba han be kele emo ke mmie-mo le kun mwa elo. Nán be man bé kunnun titi bé, o sanlun ke o se ke o yó so, kusv anun nán mân nun ayuelie nun anun. 7 Mân kun 'ba jasv o nun mân kun be kun eloe. Belemgbin mân kun 'ba jasv o nun belemgbin mân kun be kun eloe. Ehoe 'ba kpın eyuadi'n lika mmie-mo, ese asie'n 'ba kpusu wo lika ngacile doun. 8 Ehuika kwalaa, o ti ke balasua m'o ko fu awole sv yale'n m'o di mwa o nwun yi'n.

9 “Ehu, menian'n-mo 'ba yi emo man maan be kele emo ahulowa ese be 'kun emo. Min dunman nun, menian'n-mo kwalaa 'ba kpo emo. 10 Nan mele so'n, menian doun kpa 'ba yaci bé dedi'n mo be le yi'n be tv. Be 'laka bé nwon ese be 'kpo bé nwon. 11 Ato mgbomanfue doun 'ba fite fite be laka menian doun. 12 Ete eyole'n 'ba fa mân'n lika kwalaaatin dede o man menian doun kpa mo be le ehulo'n, be 'yaci bé ehulo'n be tv. 13 Nan swanlan m'o ko tila yi ahonlun dede o ko ju yi ayuelie'n, swanlan so'n 'nyan yi ti. 14 Anwunno Belemgbin Mân nun anwon Ejolekpa ehu, be 'bo yi asie'n lika kwalaaatin be man mân nun anun menian'n-mo kwalaa di yi nwon adanzie, kwalaa nán mân nun ayuelie cian nun a ju.

*Like ete kpili'n m'o bo alva'n
(Maaki 13.14-23, Luku 21.20-24)*

15 “Emò 'ba nwun like ετε kpili'n m'ò bə alva mō Nyanmian kpɔmanfɔe Daniε hanlin yí nwun ejòlè'n kε bε 'ba sie yí lika nwannzan-nwannzan nun anun. (Svanlan m'ò lε kɪnnga Daniε ejòlè sò'n, ɔ kɪnnga nán ɔ ti yí bɔ kpa.) 16 Yí ti, bε mō bε wə Zude mân nun anun'n, bε nwánndi bε h́ mmòka'n-mò asɔ. 17 Svanlan m'ò kə fɔ yí sua nun ati sò'n, n'ò ju kə yí sua nun anun, ɔ fa like. 18 Svanlan m'ò kə h́ ebolo'n, n'ò sa ba fa taladiε. 19 Mεlε sɔ nun anun, mmalasua'n-mò mō bε lε nwɔnnzε'n, ɔ nɔn bε mō bε lε nɔan mma'n, bε yakò! 20 Emò sélε Nyanmian kpa nán emò enwanndie cian nun a nyia man fɔsiε nun, anaan enwɔnmian ele cian. 21 Ɔ sanlin kε yalε'n mō ɔ 'ba a tɛmɔn sɔ nun anun'n, yí esulo mō ɔ 'ba yɔ'n, kε bε bɔli mân'n dede m'ò ju εnε'n, yí nwun sɔ yalε walɪ man lé, yê yí nwun sɔ yalε ngɔ a man kón lé. 22 Sε Nyanmian muonun a mgbε man tɛmɔn sɔ nun asɔ a, svanlan fíi nnyan man yí ti. Nan yí menian'n-mò mō ɔ'a kpa bε ɔ'a yɔ yí diε'n-mò dunman nun, ɔ'a kpe cian sò'n-mò asɔ. 23 Mεlε sɔ nun anun, sε svanlan biε se emò kε: ‘Emò nían, Kilisi'n wə ewa!’ anaan ‘Ɔ wə elɔ!’ a, nán bε de bε di. 24 Ɔ sanlin kε ato Kilisi-mò ɔ nɔn ato mgbɔmanfɔe-mò 'ba fite fite, bε 'ba yɔ asinbenwɔn ninnge mgbili mgbili ɔ nɔn nzɔlε bε laka menian. Sε bɔbɔ bε kwalala menian'n-mò mō Nyanmian a kpa bε a yɔ yí diε'n-mò laka a, bε 'laka bε. 25 Ejòlè nun ah! M'an kannzɔ emò! 26 Sε bε kan bε keke emò kε: ‘Emò nían, ɔ wə ewâ nun anun elɔ’ a, nán bε kə elɔ. Sε kusɔ bε kan bε keke emò kε: ‘Bε nían, ɔ fia ewa’ a, nán bε de bε di. 27 Kε nyanmian'n kpe mian sɛnzε afitelie ɔ kə tɔ sɛnzε atɔliε'n, Mân Baa'n kusɔ ewalε'n 'ba yɔ sɔ. 28 Lika mō fuin'n la'n, ebele yê ekpɔtε'n-mò yia ɔ.

Mân Baa nın ewale'n
(Maaki 13.24-27, Luku 21.25-28)

²⁹ “Yale mele'n sın ala, senze'n 'ba lu tuun. Sala'n ngə ta man kón. Nzalama'n-mə fi anwunno be 'ba tutu be gua asi. Nyanmiansu elə ninngə mgbili'n-mə kwalaa 'ba kpusu. ³⁰ Ebele nın anun, Mân Baa nın ewale nzəle'n 'ba fite nyanmian nın anyunnun. Asie nın asu nvilie'n-mə kwalaa 'ba sun be yi awóle, be 'ba nwun Mân Baa'n ke ə wə bələ nın anun ə fi anwunno ə le ba wə tunmin kpili kpa ə nvn anunminnyanmɔn nın. ³¹ Mə kənəti kpili'n kə te'n, Mân Baa'n 'ba sɔan yi mməfue'n-mə mə be wə anwunno elə nın asie'n lika kwalaaatin. Ə 'man be kokuan menian'n-mə mə ə'a kpa bé ə'a yə yí die'n-mə anvan.

Figi baka nın anwɔn anyındala'n
(Maaki 13.28-31, Luku 21.29-33)

³² “Emə nıan *figi baka'n ke ə kpın tı yí'n nán emə tí yí bu. Mele mə emə kə nwun ke asa mma a fifi yí nɔwɔn mə yí nyâ'n le wula'n, anın emə sı ke ə ka kaan su. ³³ Emə kusɔ, mele mə emə kə nwun ehi kwalaa'n, anın emə sı ke Mân Baa nın ewale nın a ju a yue ə'a mantan emə kəkɔ. ³⁴ Mun kan yí ananhəle mın kele emə ke ajulisɔ menian ehi-mə ngə yue man wu nán ninngə sɔ'n-mə temɔn a ju. ³⁵ Anwunno nvn asi 'ba kpe nın sın, nan mın Nvan Ejəle'n die, ə mgbə man nın lé.

Emə tánlan be sɔsa
(Maaki 13.32-37, Luku 17.26-30,34-36)

³⁶ “M'ə tɔ de cıan'n, anaan dəe'n, sɔanlan fí nzi man. Anwunno elə mməfue'n-mə o, Mân Baa nın o, bé fí be nzi man. Nan Sıe nın angɔnmın y'ə sı ə. ³⁷ Nowe bele sɔ, ejəle'n m'ə walı'n, yí kɔnmgba nın

ala yê ɔ 'ba a Mân Baa nun ewale nun ɔ. ³⁸ Nowe beɛ sɔ, asannan nán esue kpili'n m'ɔ nwanlɪn mân nun a tɔ'n, anun menian'n-mɔ le didi, be le nun nzan, be le ja bé nwɔn, be le fa bé mma mmalasua'n-mɔ atɔnɔɛ, dede ɔ juli mɛɛ mɔ Nowe fɔli meli nun anun'n. ³⁹ Be gua ebeɛ, ejɔɛ fíi a nvali bé nwɔn, dede esue kpili'n kɔ tɔ, bé kwalaa be kɔ nwan. Mân Baa'n kɔsɔ ewale nun, ke ejɔɛ'n 'ba yɔ yí nun ala anun. ⁴⁰ Mɛɛ sɔ nun anun, mmelenzua nnyuan mɔ be kɔ hɔ ebolo be le di junman lika kɔn'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn. ⁴¹ Mmalasua nnyuan mɔ be le futu *beɛ be yi yí fali'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn.

⁴² “Yí sɔ ati, emɔ tánlan be sísa, ɔ sanlɪn ke, emɔ nzɪ man cɪan'n mɔ bé Mɪn 'ba ɔ. ⁴³ Emɔ nwún yí ke awulo kpain'n, sɛ ɔ sɪ dɔɛ'n mɔ alíe san an, awofɔɛ'n ba ɔ wua yí a, ahan ɔ 'tanlan asɪ ɔ sísa, ɔ nyaci man yí maan ɔ nwɔɔɔ man yí sua nun anun. ⁴⁴ Ehi ati, emɔ kɔsɔ, emɔ bɔbɔa bé nwɔn, ɔ sanlɪn ke, Mân Baa'n 'ba a dɔɛ mɔ emɔ nzusu man nun asɔ.

Akua kpa'n yê akua ete'n
(Luku 12.41-48)

⁴⁵ “Akua ngeɛfɔɛ ananhɔɛfɔɛ'n, y'ɔ le nwan? Y'ɔ le akua'n mɔ yí mɪn a fa junman a wula yí sa nun ke ɔ nían yí ngɔa ehɪnlɪnka-mɔ asɔ, ɔ mán bé alíe mɛɛ mɔ dɔɛ'n kɔ ju'n. ⁴⁶ Nyila hán akua sɔ'n mɔ yí mɪn 'sa ba a, ɔ 'ba tɔ yí junman nun asɔ'n! ⁴⁷ Mɪn kan yí ananhɔɛ mɪn keɛ emɔ ke, akua sɔ'n, yí mɪn'n 'fa yí ninngɛ'n kwalaaɪn wula yí sa nun. ⁴⁸ Nan sɛ akua sɔ'n tɪ sɔanlan ete a, ɔ 'kan yí tɪ anun ke: ‘Mɪn mɪn nnyan walɪ man.’ ⁴⁹ ɔ 'tɪ tɔ yí manngɔn'n-mɔ mɔ ɔ nɔn be di junman nun anwɔn ɔ bili bé, ɔ nɔn kɔnɔnmɪnzan'n-mɔ be 'didi eɛ be 'nɔn nzan. ⁵⁰ Cɪan m'ɔ nɔnɪnɪn man yí nwɔn ɔ nɔn dɔɛ m'ɔ

nzusu man'n, yê yí mún'n 'ba a ɔ. ⁵¹ ɔ 'kele akva sɔ'n yale kpa, ɔ 'yɔ yi ke be yɔ apoo mma-mɔ'n. Ebele nun anun, ɔ 'ba sun ese ɔ 'kvan yí je'n.

25

Ndalie bulu nun anwɔn anyɔndala'n

¹ “Ehi, Anwunno Belemgbin Mân nun anwɔn ejɔle'n, ɔ soman ndalie bulu mɔ b'a fa bé nganlannɛ'n-mɔ b'a tetila, be le kɔ a kpa atɔnvɔle bian kɔn atɔn. ² Bé nunhan nnun ti ngvasiafɔe yê nnun kɔsu ti bengɛlefɔe. ³ Ngvasiafɔe'n-mɔ kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ, be ngɔ fa man ngo be ngɔ sa man bé nwɔn. ⁴ Nan bengɛlefɔe nnun nun an, be kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ ɔ nun ngo esê nun be kɔ sa bé nwɔn. ⁵ Atɔnvɔle bian'n kɔ hye kpa, ɔ mma man. Nafɛle kɔ hun ndalie bulu'n be kɔ lafi lafi.

⁶ “Mɔ alíe'n buli nun'n, be 'tie a, anɔn sɔanlan bie le tian, yí nwan: ‘E 'nwun atɔnvɔle bian'n! Be fíte be hó kpá yí atɔn!’

⁷ “Ebele ala, ndalie bulu'n kɔ jasɔ jasɔ, be yɔ bé nganlannɛ'n-mɔ kpa. ⁸ Ngvasiafɔe'n-mɔ kɔ se bengɛlefɔe'n-mɔ ke: ‘Emɔ mán yé bé ngo'n kaan, nán yé nganlannɛ'n-mɔ le nun.’

⁹ “Bengɛlefɔe'n-mɔ kɔ bua bé ke: ‘Cɛcɛ, emɔ ngɔ nyan man yí, ɔ sanlɔn ke, ɔ nza man yé nun emɔ. Emɔ hó bé mɔ be tɔnɔn yí'n-mɔ elɔ, be hó tó bé die.’

¹⁰ “Ke be hɔli ngo atoe nun ala, atɔnvɔle bian'n kɔ a. Bengɛlefɔe nnun'n, mɔ b'a sesie bé nwɔn a yue'n, be nun yí kɔ wɔlɔ lika mɔ be le fa atɔnvɔle'n, nán b'a tɔ anɔan nun anun.

¹¹ “ɔ hyeli kaan, mmalasua ehɔnlɔn-mɔ kɔ a, be le tian, bé nwan: ‘Yemɔnlɔn, yemɔnlɔn, tike anɔan'n!’

12 “Atɔnvɔle bian'n nwan: ‘Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke mun nzi man emɔ.’ ”

13 Ehi, Zozi kɔ han kɔ tu su ke: “Yí sɔ ati, emɔ sísa, ɔ sanlin ke emɔ nzi man cian'n, anaan dɔe'n.”

Ngva nsan nin anwɔn anyɔndala'n
(Luku 19.12-27)

14 “Anwunno Belemgbin Mân'n soman bian kɔn m'ɔ le ba tu atin. ɔ kɔ fefele yí ngva'n-mɔ ɔ kɔ fa yí esika'n kɔ wowula bé sa nun. 15 ɔ kɔ man kɔn esika kɔkɔle mma eya nnun, ɔ'a man kɔn kɔsu eya nnyuan, ɔ'a man kɔn biekun kɔsu eya kɔn. Bé nun kɔn biala anwɔnsele'n m'ɔ fa di yí junman'n, yí nwɔn esika yê ɔ falɔ manlin yí, yê ɔ hɔli ɔ. 16 Akva'n mɔ yí mun'n manlin yí esika kɔkɔle mma eya nnun'n, ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan su nvasue eya nnun. 17 Nunhan'n mɔ be manlin yí eya nnyuan'n, yí kɔsu ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan su nvasue eya nnyuan. 18 Nunhan'n mɔ be manlin yí eya kɔn'n, ɔ kɔ hɔ kɔ fun kunman ɔ kɔ fa yí mun esika'n kɔ fia.

19 “Be wɔ ebele dede ɔ hyeli kpa, bé mun'n kɔ a, ɔ kɔ fefele bé ke esika'n m'ɔ falɔ manlin bé'n, be bála a bu yí mgbɔndan. 20 Akva'n mɔ be manlin yí esika kɔkɔle mma eya nnun'n kɔ fa eya nnun biekun kɔ a, yí nwan: ‘Mín mun, e manlin mín esika kɔkɔle mma eya nnun. Nian, m'an nyan su eya nnun biekun, e 'nwun yí.’

21 “Yí mun'n nwan: ‘Akva kpa, mo! E ti ananhɔlefɔe kpa. Like kaan ehi mɔ m'an fa m'an man wɔ'n, a yɔ yí kpa. Yí ti, mun 'fa ninngɛ dɔɔn mun wula wɔ sa nun. Bala tanlan mín nwɔn ewa maan ye lí fe.’

22 “Akua'n mɔ be manlɔn yí esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n kɔsɔ kɔ a, yí nwan: ‘Mín mɔn, esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n mɔ ε falɔ manlɔn mín'n, m'an nyan sɔ eya nnyuan biekun, ε 'nwun yí.’

23 “Yí mɔn'n nwan: ‘Akua kpa, mɔ! Ε ti ananhɔlefɔe kpa. Like kaan ehi mɔ m'an fa m'an man wɔ'n, a yɔ yí kpa. Yí ti, mɔn 'fa ninngɛ dɔvɔn mɔn wula wɔ sa nun. Bala tanlan mín nwɔn ewa maan ye lí fe.’

24 “Yí nzin, akua'n mɔ be manlɔn yí esika kɔkɔle mma eya kɔn'n kɔsɔ kɔ a yí dɛ. Yí nwan: ‘Mín mɔn, mɔn si ke ε ti sɔanlan mɔ wɔ ejɔle yɔ si kpa. Ε man ngɔa'n-mɔ di junman mgban nán wɔ lili a nyan sɔ nvasɔe'n. 25 Esulo hanlɔn mín, n gɔ n vunlin wɔ esika'n n wulali asɛ bɔ. Ε 'nwun wɔ esika'n, de wɔ like.’

26 “Yí mɔn'n nwan: ‘Akua ati anun eɛe efɔanfɔe, ε si ke mɔn man emɔ di junman mgban mɔn nyan sɔ nvasɔe'n. 27 Ahan ε falɔ mɔn esika'n manlɔn bankɔ mma'n-mɔ sieli. Yí dɛ n vi elɔ mɔn ba a, anɔn mɔn yí mín esika'n nɔn yí ngua nun'n. 28 Yí ti, emɔ tɔa yí be lé esika kɔkɔle mma eya kɔn'n m'ɔ wɔ yí sa nun'n, be fá be mán akua'n m'ɔ le akpu kɔn'n. 29 ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'man yí dɔvɔn biekun. Nan sɔanlan kɔsɔ m'ɔ le man fí'n, be 'tɔa yí be de kaan'n m'ɔ le'n. 30 Nán akua mgban ehi, be jú yí be tɔ awosin nɔn anun elɔ. Ebele ye ê ɔ 'sun eɛe ɔ 'kɔan yí je nɔn ɔ.’

Kulo menian'n-mɔ kwalaa ndeε ebua'n

31 “Mele mɔ *Mân Baa'n ba a anunminnyanmɔn nɔn anun'n ɔ nɔn nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ kwalaaɔn'n, ɔ 'tanlan yí anunminnyanmɔn

belemgbin bia nun asu. ³² Aste nun asu menian'n-mə kwalaa 'ba yia yí nyunnun ebele. Ɔ 'kpa bé nun ke bva enianfue'n kpa yí mmva'n ɔ sie bé ngonmin ese ɔ sie yí esile'n-mə kusu angonmin'n. ³³ Ɔ 'fa mmva'n-mə sie yí sa fama su, ɔ 'fa esile'n-mə kusu sie yí sa bê su.

³⁴ “Ehi anzin, belemgbin'n 'ba se bé mə be wə yí sa fama su'n ke: ‘Emə mə mín Si a yeyila bé'n, emə bála a fa Anwunno Belemgbin Mân'n. Nyanman a fa a sie emə ajâ. Ɔ sesieli manlin emə sunmin ke ɔ bəli mân'n. ³⁵ Ɔ sanlin ke mele mə anin ehəe le kun mín'n, emə manlin mín like n nili. Mə nzuhoe 'kun mín'n, emə manlin mín nzue n nonlin. Mə m mali eyefue emə kulo nun asu'n, emə sikeli mín. ³⁶ Mə anin mín nwon gua su'n, emə manlin mín taladie n wulali, mə anin min ndi man akpəle'n, emə wali be nianlin mín busu. Mə anin n na fiadi'n, emə wali nianlin mín bu su.’

³⁷ “Ehi, sese fue'n-mə 'ba bisa yí ke: ‘Ye Min, cian benin yê ye nwunlin wó ke ehəe le kun wó mə ye manlin wó like lili ɔ? Anaan cian benin yê ye nwunlin wó ke nzuhoe le kun wó mə ye manlin wó nzue nonlin ɔ? ³⁸ Cian benin yê e wali eyefue yé kulo nun asu mə ye sikeli wó ɔ, anaan cian benin yê ye nwunlin ke wó nwon gua su mə ye manlin wó taladie wulali ɔ? ³⁹ Cian benin yê ye nwunlin ke e ndi man akpəle anaan e la fiadi mə ye nianlin wó busu ɔ?’

⁴⁰ “Belemgbin'n 'ba se bé ke: ‘Min kan yí ananhəe min kele emə ke yí kwalaa mə emə yəli manlin mín nianman-mə nunhan kutua'n bie'n, mín yê emə yəli manlin mín ɔ.’

⁴¹ “Nan afi belemgbin'n 'ba se bé mə be gua yí

sa bê sv'n ke: 'Emo mɔ b'a fa munnzue'n, emɔ jásv mɔn nwɔn ewa. Emɔ hó sɔn'n m'ɔ nnun man lé, mɔ b'a sesie b'a man Abɔnsanmɔn nɔn yí mmɔfɔvɛ'n-mɔ nɔn anun. ⁴² Ɔ sanlɔn ke meɛ mɔ anɔn ehɔɛ lɛ kun mɔn'n, emɔ a mman man mɔn like m'an nni man. Mɔ nzuhoe 'kun mɔn'n, emɔ a mman man mɔn nzue m'an nnɔn man. ⁴³ Mɔ m malɔ eyɛfɔvɛ emɔ kulo nɔn asv'n, emɔ a nzike man mɔn. Mɔ anɔn mɔn nwɔn gua sv'n, emɔ a mman man mɔn taladiɛ m'an nwula man. Mɔ n vɔkeli'n, ɛɛ mɔ bɛ tɔlɔ mɔn fiadi'n, emɔ a nnian man mɔn bɔsv.'

⁴⁴ “Ehɔ, bé nwan: ‘Yé Mɔn, cɔan benin yê yɛ nwunlin wó ke ehɔɛ lɛ kun wó mɔ y'a mman man wó like a nni man ɔ? Anaan cɔan benin yê yɛ nwunlin ke nzuhoe lɛ kun wó mɔ y'a mman wó nzue a nnɔn man ɔ? Cɔan benin yê ɛ walɔ eyɛfɔvɛ yé kulo nɔn asv mɔ y'a nzike man wó ɔ? Anaan cɔan benin yê yɛ nwunlin ke wó nwɔn gua sv mɔ y'a mman man wó taladiɛ a nwula man ɔ? Cɔan benin yê ɛ fɔkeli anaan bɛ tɔlɔ wó fiadi mɔ y'a nnian man wó bɔsv ɔ?’

⁴⁵ “Belemgbɔn'n 'ba bua bé ke: ‘Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn kele emɔ ke yí kɔvalaa mɔ emɔ a nyɔ a mman man mɔn nianman ngutua ehɔ-mɔ anun kɔn bie'n, anɔn mɔn yê emɔ a nyɔ a mman man mɔn ɔ.’

⁴⁶ “Menian sɔ'n-mɔ, bɛ 'kɔ lika mɔ yalɛ elie'n le man ayueliɛ'n. Nan sɛsɛfɔvɛ'n-mɔ diɛ, bɛ 'nyan nyanmiansv ngɔan m'ɔ le man ayueliɛ'n.”

26

*Zufv mgbain'n-mɔ 'ba hɔ Zozi ati ahuan
(Maaki 14.1-2, Luku 22.1-2, Zvan 11.45-53)*

¹ Ehɔ, Zozi hanlɔn ejɔɛ sɔ'n-mɔ dede m'ɔ yueli'n, ɔ selɔ yí menian'n-mɔ ke: ² Emɔ sɔ ke ɔ ka cɔan nnyuan

nán b'a li *Paki feti'n. Mân Baa'n, be 'ba yi yi be man menian'n-mə bəbə yi kəlwə sɔ.

³ Ɔ 'ba yə sɔ'n, Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mə, ɔ non Zufu mgbain'n-mə kə yia Nyanmian teeyifue kpain kpa'n mə be fele yi Kayifo nin awulo ɛɔ.

⁴ Anin be le jɔnlɪn jɔnlɪn atin mə be 'sɪn sɔ be ci Zozi be kun yi nɔvialɛ nun nin anwɔn. ⁵ Bɛ nwan: “Ɔ ti man kpa ke ye ci yi feti nin anun. Se ye ci yi feti nin anun an, menian'n-mə kwalaa 'ba jasɔ yɛ kɔmɪn anun.”

*Balasua kɔn 'ba kaci anatɪli gua Zozi ati nin asɔ
(Maaki 14.3-9, Zvan 12.1-8)*

⁶ Anin Zozi wə Betanin, bian kɔn awulo. Bian sɔ'n li Simon, ɔ ti kokobefue daba. ⁷ Balasua kɔn kə a Zozi anwɔn ɛbele, ɔ le anantɪli bondoman kɔn yi sa nun. Anantɪli sɔ'n gua yə sɪ kpa. Mele mə be gua tɔbɪli nin anwɔn be 'di like'n, balasua'n kə kaci anatɪli'n kə gua Zozi ati nin asɔ.

⁸ Mə yi menian'n-mə nwunlin yi sɔ'n, ɔ yɔli bɛ ɛya, bɛ nwan: “Anatɪli ɛhi ɛsɛciɛ diɛ abɔ y'ɔ le benin?”
⁹ Be kwalaa ke be tɔnin yi, be fa yi esika'n be man ehianfue'n-mə.”

¹⁰ Be hanlin sɔ mə Zozi tɪli'n, yi nwan: “Nzuke ati yɛ ɛmɔ le jɪi balasua sɔ nin ɔ? Like kpa yɛ ɔ'a yə ɔ'a man mɪn ɔ. ¹¹ Afi ehianfue'n-mə diɛ, ɛmɔ non bɛ gua ɛwa ciɪn daa. Nan mɪn diɛ, mɪn non ɛmɔ ti man ɛwa dahuu. ¹² Anatɪli ɛhi mə ɔ'a tutu ɔ'a gua mɪn nwɔn'n, mɪn fuɪn nin esesie y'ɔ le sesie ɔ. ¹³ Mɪn kan yi ananhɔle mɪn kele ɛmɔ ke eyuadi nin anun lika biala mə be 'bɔ ɛjɔlekpa'n, be 'kan like mə balasua ɛhi a yə a man mɪn nin anwɔn ɛjɔle be fa be kaci yi.”

Zudası 'ba yı Zozi man Nyanmian tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ

(Maakɪ 14.10-11, Luku 22.3-6)

¹⁴ Ehi, Zozi menian bulu non nnyuan'n, bé nunhan kɔn'n mɔ be fele yí Zudası Isikaliɔtɪ'n, ɔ hɔli tɔli Nyanmian *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ a, ¹⁵ yí nwan: “Sɛ mɪn yı Zozi mɪn man ɛmɔ a, nzu like dɪɛ yê ɛmɔ 'fa man mɪn ɔ?” Ebele ala, be kɔ ha jete fufue mma abulasan be kɔ wula yí sa nun. ¹⁶ ɔ fi tɛmɔn sɔ'n, Zudası kɔ kpɔnnde atɪn mɔ ɔ 'sɪn sɔ ɔ yı Zozi man bé'n.

Zozi non yí menian'n-mɔ 'ba li Pakɪ alɛ'n.

(Maakɪ 14.12-21, Luku 22.7-14,21-23, Zvan 13.21-30)

¹⁷ Kpaon'n mɔ be nwula man nun fali ayile'n, yí fetɪ cɪan'n m'ɔ li mɔa nɪn anun, Zozi menian'n-mɔ walɪ yí nwon ebele a, bé nwan: “Ninhan yê ɛ kulo ke ye hó tón *Pakɪ alɛ nɪn ɔ?”

¹⁸ Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zozi nwan: “Emɔ hó kulo elɔ, sɔanlan sɔa awulo, be se yí ke: ‘Yé Mɪn nwan: Mɪn mɛle nɪn a ju, wɔ awulo ɛwa yê mɪn non mɪn menian'n-mɔ ye 'di Pakɪ alɛ nɪn ɔ.’” ¹⁹ Zozi menian'n-mɔ yɔli m'ɔ heleli bé ke be yó'n be tonlɪn Pakɪ alɛ'n.

²⁰ Nɔsɔba, Zozi non yí menian bulu non nnyuan'n kɔ tetanlan tɔbilɪ nɪn anwon. ²¹ Nán mɔ be 'di like'n, Zozi nwan: “Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele ɛmɔ ke, ɛmɔ nunhan kɔn 'ba yı mɪn man.”

²² Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yí menian'n-mɔ alɔa kɔ bɔ bé nwon kpa. Bé nun kɔn biala nwan: “Yé Mɪn, nán mɪn ɔ.” ²³ Zozi nwan: “Sɔanlan'n m'ɔ non mɪn yé sa wɔ talie nɪn anun'n, yí yê ɔ 'yı mɪn man ɔ. ²⁴ *Mân Baa'n, ɔ 'ba wu ke be heleli yí nwon ɛjɔle'n wɔ Ebele

Ejɔle'n nɪn anun'n. Nan sɔanlan'n mɔ ɔ 'yɪ yɪ man'n, munnzue hán yí! ɔ tɪ kpa ke ahan b'a nwɔ man sɔanlan sɔ'n bɔbɔ.”

²⁵ Zudasɪ mɔ ɔ 'yɪ yɪ man'n nwan: “*Labi, nán mín ɔ. Sɛ ato e.”

Zozi nwan: “Wó muonun, ɛ sɪ ke wó ɔ.”

²⁶ Mɔ bɛ 'di like'n, Zozi kɔ fa kpaɔn, m'ɔ lali Nyanmian asɪ yueli'n, ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man yɪ menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ lé kpaɔn ehi bɛ lí, ɔ tɪ mín nwɔnnaan.”

²⁷ Yí nzin, ɔ kɔ fa divɪn kangɔ kɔn, m'ɔ lali Nyanmian asɪ yueli'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ man yɪ menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ kwalaa nón. ²⁸ ɔ sanlɪn ke nzan ehi tɪ mín moja ɔ di Nyanmian nyɪhye'n m'ɔ nɔn emɔ le di nɪn ajinlanmun. Moja sɔ nɪn a butu a man menian dɔɔn a nyan ɛɛ face. ²⁹ Mɪn kan mɪn kele emɔ ke ɔ fi enɛ m'ɔ kɔ'n, mɪn nɔn emɔ ye le mma nɔn man divɪn ehi fí kón. Mɪn nɔn emɔ ye 'nɔn divɪn fɔfɔle'n mín Sɪ Belemgbin Mân nɪn anun elɔ.”

³⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, bɛ kɔ tv ejue. Bɛ fi ebele bé nwan y'ɔ le *Olivɔ bɔka nɪn asɔ.

Zozi 'ba han ke Pieli 'ba se ke ɔ nzi man yí

(Maaki 14.27-31, Luku 22.31-34, Zvan 13.36-38)

³¹ Mɔ bɛ hɔli juli Olivɔ bɔka nɪn asɔ elɔ'n, Zozi nwan: “Enɛ kɔngɔɛ muonun, emɔ kwalaa 'ba nwan-ndi mín, ɔ ka mín ngɔnmin. ɔ sanlɪn ke, b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nɪn anun ke:

Mɪn 'ba hun bva enianfve'n.

Yí mmɔa'n-mɔ kwalaa 'ba bɔ asanndie.

³² Nan sɛ mɪn wu mɪn tinngɛ a, mɪn 'di mɔa emɔ anyunnun Galile mân nɪn anun elɔ.”

³³ Pielɪ jasulɪ a, yí nwan: “Sε bé kwalaa bε nwanndi wó a, mɪn kɔnmgba cein diε mɪn nnwanndi man wó lé.”

³⁴ Mɔ Pielɪ anvan tɔlɪ'n, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle mɪn kele wó ke εne kɔngɔε muonun, ɔ non dee mɔ akɔ'n 'bɔ kokolokoo'n, ε 'kan yí ngɔkɔn kpê nsan ke ε nzi man mɪn.”

³⁵ Pielɪ nwan: “Sε ɔ di mɔ mɪn non wó wu bɔbɔ a, mɪn ngan man sɔ lé.” Yí menian'n-mɔ kwalaa kɔ han sɔ bie.

Zozi 'ba yɔ asɔnɪn Getisemanne

(Maakɪ 14.32-42, Luku 22.39-46)

³⁶ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Zozi non yí menian'n-mɔ hɔlɪ juli lika kɔn *Olivɔ boka nɪn asɔ. Bε fεle lika sɔ'n Getisemanne (yí bɔ y'ɔ le ke lika mɔ bε yi ngo). Mɔ bε juli ebele'n, Zozi nwan: “Emɔ tánlan εwa nán mɪn 'tɪ mɪn nwon kaan mɪn yɔ asɔnɪn.” ³⁷ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ non Pielɪ non Zebede amma nnyuan'n yê bε hɔlɪ ɔ. Anwɔnmubue non alɔabɔ kɔ han Zozi. ³⁸ ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Ewue nɪn a man mɪn lɔa a bɔ mɪn nwon sɔnman. Emɔ non mɪn tánlan εwa, nán bε sísa!”

³⁹ Zozi hɔlɪ yí nyunnun mɔa kaan an, ɔ kɔ butu yí nyɪn asɪ ɔ kɔ yɔ asɔnɪn. Yí nwan: “Mɪn Sɪ, sε ε kwalaa ke ε kpala ewue nyinlinlin εhɪ gua a, anɪn kpala gua! N'ε man mɪn non ewue kangɔ nɪn anun. Nan kɔsɔ like biala anun, yɔ mɔ ε kulo'n nan n'ε yɔ mɔ mɪn kulo'n.”

⁴⁰ M'ɔ yɔlɪ asɔnɪn'n yuelɪ'n, ɔ kɔ sa kɔ a yí menian nsan'n-mɔ anwɔn ebele. ɔ 'ba ju a, anɪn bε le dafi. Zozi kɔ fεle Pielɪ, yí nwan: “Emɔ a ngɔala man mɪn non asɪ tanlan dɔhyɔlɪ kɔnmgba cein? ⁴¹ Nán bε dafi, bε tánlan asɪ bε yɔ asɔnɪn, nán Abɔnsanmɔn a nzɔ man εmɔ a nɪan man. ɔ wɔ εmɔ ahɔnlɪn

nun anun ke emo 'yo, nan kusu anwonnaan'n le man anwonsela."

⁴² Mo Zozi hanlin so'n, o ko yaci be ebele o ko ho asonun eyole biekun. Yi nwan: "Min Si, se man nnun man ewue kang o ehi anun nan o nyo man ye a, anun man n non nun ke e kulo'n."

⁴³ Zozi ko sa ko a. O 'ba ju a, anun yi menian'n-mo le dafi kpa. O sanlin ke anun nafela nun a bu be. ⁴⁴ Yi kpê nshan nun asu, Zozi ko yaci be ebele o ko ho asonun konmgba nun eyole biekun.

⁴⁵ M'o yoli asonun yueli'n, o ko sa ko a yi menian'n-mo anwon ebele, nan o'a bisa be ke: "Emo te dafi be te de be enwonnian? Emo nian, dae'n mo be 'fa be yi Man Baa'n be man etefo'e'n-mo nun a ju. ⁴⁶ Emo jasu be man ye ho. Emo nian, sanlan'n mo o 'ba yi min man'n, o'a ju ewa."

Zozi ehye'n

(Maaki 14.43-50, Luku 22.47-53, Zvan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi anwan ngo to man, yi menian bulu non nnyuan nun anun kon'n mo be fele yi Zudas'n ko fite ebele. O 'ba a, menian don si yi su. Be lile dadie non koloman. Menian so'n-mo, Nyanmian *teeyifo mgbain'n-mo non Zufu mgbain'n-mo ye be sanlin be o. ⁴⁸ Mo be 'ba'n, Zudas mo o 'yi Zozi man'n ko hele be nzole kon. Yi nwan: "Sanlan'n mo n go to yi nun'n, anun emo si ke yi dein o. Emo hyi yi." ⁴⁹ Mo Zudas juli ebele nun ala, o ko kpunngge Zozi. Yi nwan: "*Labi, anun o." M'o hanlin so'n, o'a to Zozi nun.

⁵⁰ Zozi nwan: "Min manngon, like mo e wali yi eyole'n, yo."

Ebele ala, menian'n-mo ko ti ko gua Zozi su be ko hyi yi. ⁵¹ Be mo anun be non Zozi wo ebele nun anun

kun kɔ hyɔɔn yí dadie'n, ɔ kɔ kpɛ Nyanmian *teeyifɔe kpain nɔn akva nɔn anzɔ'n.

⁵² M'ɔ kpɛli yí nzɔ'n, Zozi nwan: “Fa wɔ dadie'n wula yí bva nɔn anun. Ɔ sanlɔn kɛ bé mɔ be fa dadie be kun'n, dadie yê ɔ 'kun bé ɔ. ⁵³ E nzɔ man kɛ se mɔn se mɔn Si kɛ ɔ béle mɔn nyanmiansɔ mmɔfɔe akpu akpu maan be sísa mɔn an, ɔ 'yɔ yí kikaala ɔ? ⁵⁴ Se mɔn yɔ yí sɔ a, ɔ 'yɔ se nán Nyanmian Anvan Ejɔle nɔn a kpɔn sɔ? Mɔ Ehele Ejɔle nɔn a han'n, ɔ di kɛ ɔ yɔ sɔ.”

⁵⁵ M'ɔ yɔli sɔ yueli'n, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n kɛ: “Emɔ 'ba hyɔ mɔn an, anɔn emɔ le dadie nɔn koloman kɛ kodiawu y'ɔ le mɔn. Kemɔ cian daa n di asɔ Nyanmian awulo nɔn anun mɔn kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n, nzuke ati yê emɔ a nji man mɔn ɔ?” ⁵⁶ Nan yí kwalaa a yɔ sɔ, ɔ'a man ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɔn m'ɔ wɔ Ehele Ejɔle nɔn anun nɔn a kpɔn sɔ. Mele sɔ nɔn anun, Zozi menian'n-mɔ kwalaa yacili yí ebele be nwanndili.

Be nɔn Zozi 'ba hɔ Kayifɔ aja sɔ

(Maaki 14.53-65, Luku 22.54-55,63-71, Zvan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Bé mɔ be hyɔli Zozi'n, be nɔn yí hɔli Nyanmian *teeyifɔe kpain'n mɔ be fele yí *Kayifɔ nɔn awulo. Ebele yê *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ hɔli yiali ɔ. ⁵⁸ Mɔ be 'kɔ'n, anɔn Pɛli le di Zozi fannvanndɔ dede be juli Nyanmian teeyifɔe kpain nɔn awulo. Pɛli kɔ wɔɔ awulo nɔn anun, ɔ kɔ tanlan nzalafɔ'n-mɔ anwɔn ebele, ɔ 'nɔn kɛ ejɔle sɔ'n 'ba kpɔn gua yí bɔ'n.

⁵⁹ Nyanmian teeyifɔe mgbain'n-mɔ nɔn menian'n-mɔ kwalaa mɔ be di ejɔle'n kɔ kpɔndɛ

atun mɔ be 'sɪn sʊ be tʊn Zozi ɛsʊan be kun yɪ. ⁶⁰ Be kpɔnnɔdeɪ, kʊsʊ be ngɔ nyan man bie sunnzun mɔ adanziyua dɔʊn tɔnlɪn yɪ ɛsʊan ɔ. Yɪ be-yue-asɪɛ, menian nnyuan walɪ a, bɛ nwan: ⁶¹ “Bian ɛhɪ a han kɛ: ‘Mɪn kʊala kɛ mɪn bu Nyanmian sua'n mɪn fa cɪan nsan mɪn si.’ ”

⁶² Mɔ menian'n-mɔ hanlɪn sɔ'n, Nyanmian tɛɛyɪfʊɛ kpain'n kɔ jasʊ, ɔ kɔ bisa Zozi kɛ: “Ejɔle'n mɔ be le kan be gua wɔ nʊwɔn'n, ɛ mmua man bie ɔ?” ⁶³ Zozi ngɔ tɛ man yɪ sʊ.

Nyanmian tɛɛyɪfʊɛ kpain'n kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: “Mɪn kan Tɪasɪfʊɛ Nyanmian nɪn ati, sɛ Kilisi'n m'ɔ tɪ Nyanmian Awa'n y'ɔ le wɔ a, anɪn kan maan ye tɪ!”

⁶⁴ Zozi kɔ bua yɪ kɛ: “Yê wɔ nʊan wɔ sʊ ɛ le kan nɪn ɔ. Nan mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, ɛmɔ 'ba nʊwɔn yɪ kɛ *Mân Baa'n tɪ Nyanmian tunminfʊɛ'n fama sʊ. ɛsɛ ɛmɔ 'ba nʊwɔn yɪ kɛ ɔ fi anwunno ɛlɔ bɔlé nɪn anɪn ɔ le ba.”

⁶⁵ Mɔ Nyanmian tɛɛyɪfʊɛ kpain'n tɪlɪ ejɔle sɔ'n Zozi anʊan nɪn'n, ɔ kɔ sɔ taladiɛ'n mɔ yɪ muonun ɔ wula'n ɔ kɔ sosua nɪn. Yɪ nwan: “Sian diɛ, ye ngbɔnnɔde man adanziɛ kɔn! Afɪ ɛmɔ kʊalaa a tɪ kɛ ɔ'a han ejɔle ɛtɛ ɔ'a tia Nyanmian! ⁶⁶ Nan ɛmɔ nwan nze?”

Bɛ kʊalaa bɛ nwan: “ɔ fata kɛ be kun yɪ.”

⁶⁷ ɛhɪ, be kɔ tutʊ Zozi anyunnun ngesɛle, ɛsɛ be kɔ tutʊ yɪ kɔtɔle. Mmie-mɔ fia yɪ nyɪn be kpaci yɪ nyɪn nɪn asʊ, ⁶⁸ anɪn bɛ nwan: “Wɔ mɔ ɛ tɪ Kilisi'n, kele yɛ sʊanlan'n mɔ ɔ'a kpaci wɔ nyɪn nɪn asʊ'n!”

*Pɪɛlɪ 'ba se kɛ ɔ nzɪ man Zozi
(Maaki 14.66-72, Luku 22.56-62, Zvan
18.15,25,27)*

69 Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Pɪɛli tɪ awulo nɔn abɔ ɛɔ. Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ kpain nɔn afanɪan kɔn kɔ a Pɪɛli anwɔn ɛbɛɛ, yɪ nwan: “Wɔ kɔsɔ wɔ, anɔn ɛ si Zozi m'ɔ fi Galile mɔn nɔn anɔn nɔn asɔ bie.”

70 M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Pɪɛli suli akpɔɔwɔa bɛ kɔalaa bɛ nyunnun ɛbɛɛ. Yɪ nwan: “Sɔanlan'n mɔ ɛ ɛ kan yɪ ɛjɔɛ'n, mɔn nzɪ man yɪ.”

71 Ɛhɪ, ɔ fi ɛbɛɛ ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ kɔ jinlan awulo nɔn anɔan nɔn anɔn ɛɔ. Afanɪan kɔn biɛkun kɔ nwun yɪ. Ɔ kɔ han kɔ hele bɛ mɔ bɛ gua ɛbɛɛ'n kɛ: “Zozi m'ɔ fi Nazaletɪ'n, anɔn bian ɛhɪ si yɪ sɔ bie.”

72 Ɛhɪ, Pɪɛli nwan: “Mɔn kan ndâ kɛ mɔn dɪɛ, mɔn nzɪ man sɔanlan sɔ'n!”

73 Ɔ hyɛli kaan an, bɛ mɔ bɛ gua ɛbɛɛ'n kɔ kpun-nge Pɪɛli, bɛ nwan: “Ɔ tɪ ananhɔɛ, ɛ wɔ menian sɔ'n-mɔ anɔn bie. Ɔ sanlɔn kɛ wɔ ɛjɔɛ'n kele lɪka mɔ ɛ fi'n.”

74 Ɛhɪ, Pɪɛli nwan: “Mɔn kan ndâ kɛ mɔn nzɪ man sɔanlan sɔ'n! Sɛ ato yɛ mɔn dɪ a, Nyanmɪan Kpɪli tɪa mɔn yɪ nwɔn kalɛ!”

Kɛ ɔ 'kan sɔ nɔn ala, kokolokoo! Akɔ'n kɔ bɔ.
75 Pɪɛli ati kɔ kacɪ ɛjɔɛ'n mɔ Zozi hanlɔn hehelɪ yɪ'n. Zozi nwan: “Ɔ nɔn dede mɔ akɔ'n 'bɔ'n, ɛ 'kan yɪ ngɔkɔn kpɛ nsan kɛ ɛ nzɪ man mɔn.” M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɪɛli fiteli ɔ sunlin sɛɛ kpa.

27

*Bɛ nɔn Zozi 'ba hɔ kɔnmanna Pilatɪ aja sɔ
(Maakɪ 15.1, Luku 23.1-2, Zɔan 18.28-32)*

1 Mɔ alɛ'n hɔnɔn'n, Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔalaa anɔan sɛli bɛ nwɔn kɛ bɛ 'kun Zozi. 2 Bɛ kɔ man bɛ kɔ cɪcɪ Zozi. Bɛ kɔ fa yɪ bɛ kɔ hɔ kɔ wɔla *Lɔmɔn

kɔnmanna nɪn asa nun. Kɔnmanna sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ *Pilati.

*Zudasɪ ewue'n
(Junman'n 1.18-19)*

³ Mɔ Zudasɪ m'ɔ yɪlɪ Zozi manlɪn'n nɔwunlɪn kɛ bɛ lɛ ba hun Zozi'n, ɔ kɔ li yɪ nɔwɔn yalɛ kpa. Jɛtɛ fufue mma abulasan'n mɔ Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ falɪ manlɪn yɪ'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ sa kɔ bɛlɛ bɛ. ⁴ Yɪ nwan: “M'an yɔ ɛtɛ, ɔ sanlɪn kɛ m'an tɔn sɔanlan ɛsɔan maan b'a hun yɪ.”

Mɔ Zudasɪ hanlɪn sɔ'n, bɛ nwan: “Ɔ nvalɪ man yɛ nɔwɔn. Wɔ ngɔnmɪn wɔ ɛjɔlɛ ɔ!”

⁵ Zudasɪ kɔ ju esika'n kɔ gua Nyanmɪan sua nɪn anun ɛbɛlɛ ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ yɪ kɔmɪn.

⁶ Nyanmɪan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ kɔ sɪsa esika'n. Bɛ nwan: “Yɛ mala'n mman man yɛ atɪn kɛ yɛ fɔ esika sɔ'n yɛ gɪa asɔnɪn esika nɪn anun. Ɔ sanlɪn kɛ sɔanlan moja esika ɔ.”

⁷ Bɛ hanlɪn sɔ mɔ bɛ kɔalaa bɛ nɔan sɛlɪ yɪ nɔwɔn'n, bɛ falɪ esika sɔ'n bɛ tolɪ sɔanlan'n m'ɔ nɔwɔn ninngɛ nɪn ebo'n. Bɛ falɪ asɪɛ sɔ'n bɛ yɔlɪ nyɔfɔɛ asielɛ. ⁸ Ɛhɪ ati, ɛnɛ nɔn ɛnɛ, bɛ tɛ fɛlɛ lɪka sɔ'n “Moja Ebo”. ⁹ Ɔ man ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmɪan falɪ wulalɪ kpɔmanfɔɛ Zolomin anɔan'n kpɪnɪn sɔ. Kpɔmanfɔɛ Zolomin nwan: *Jɛtɛ fufue mma abulasan, esika mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ anɔan sɛlɪ yɪ nɔwɔn bɛ falɪ bɛ lɪlɪ yɪ gua nɪn anun.* ¹⁰ *Esika sɔ'n b'a fa b'a to sɔanlan'n m'ɔ nɔwɔn ninngɛ nɪn ebo'n kɛ yɛ Mɪn hanlɪn helelɪ mɪn'n.*

*Pilati 'ba bisa Zozi kosuan
(Maakɪ 15.2-5, Luku 23.3-5, Zvan 18.33-38)*

11 Bε falı Zozi bε hɔli kɔnmanna nɔn aja sɔ. Ɔ kɔ bisa Zozi kε: “Zufɔ'n-mɔ belemgbin'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

Zozi nwan: “Yê wɔ nwan wɔ sɔ ε le kan nɔn ɔ.”

12 Nan mɔ Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ 'tɔn Zozi εsɔan'n, Zozi ngɔ te man bε sɔ. 13 Ehı, Pilatı nwan: “Esɔan nwala ehı mɔ bε le tɔn wɔ'n, ε ndı man ɔ?”

14 Zozi ngɔ bua ejɔle kpɔle kɔn sɔa. M'ɔ man ejɔle'n sinlin kɔnmanna nɔn anwɔn kpili nɔn anɔn.

Pilatı 'ba man bε kun Zozi

(Maaki 15.6-15, Luku 23.13-25, Zvan 18.39-19.16)

15 Bε 'di *Pakı fetı biala a, sɔanlan mɔ bε kɔ tɔ yı fiadı mɔ menian'n-mɔ kulo kε bε yaci yı'n, kɔnmanna'n yaci sɔanlan sɔ'n. 16 Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn bian kɔn la fiadı. Bε fele bian sɔ'n Balabası. Yı nɔwɔn yɔ esulo kpa, εse bε kwalaa bε sı yı. 17 Pilatı kɔ bisa menian'n-mɔ mɔ b'a yia εbele'n kε: “Balabası nɔn Zozi mɔ bε fele yı Kilisi'n, bε nunhan benin yê emɔ kulo kε n yáci yı ɔ?” 18 Ɔ kɔ bisa bε sɔ, afı ɔ sı yı fɔɔn kε bε kpɔ Zozi, yı ti yê b'a hyı yı b'a man yı ɔ.

19 Anɔn Pilatı tı lika mɔ bε di ejɔle'n, yı yı falı ngalie hɔli manlin yı kε: “N'ε fa wɔ ejɔle tɔ sɔanlan sɔ nɔn anwɔn, ɔ tı sesefɔe. Yı dunman nun, εne kɔngɔe n junlin elalie ete ete.”

20 Temɔn sɔ'n, anɔn Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ le wowula meninsɔnman nɔn abɔ kε bε hán maan ɔ yáci Balabası nán bε hún Zozi.

21 Kɔnmanna'n kɔ bisa bε biekun kε: “Bé menian nnyuan'n, benin yê emɔ kulo kε n yáci yı ɔ?”

Bé kwalaa bε nwan: “Yaci Balabası!”

22 Pilatı kɔ bisa bε kε: “Anɔn Zozi mɔ bε fele yı Kilisi'n, n yó yı se?”

Bé kwalaa bé nwan: “Bubɔ yí kulɔwa su!”

²³ Pilatɪ kɔ bisa bé kɛ: “Nzuke ete die yê ɔ'a yɔ ɔ?”

Bé kwalaa be kɔ tetian sele kpa bé nwan: “Bubɔ yí kulɔwa su!”

²⁴ Anɪn menian'n-mɔ le tetian sunman. Pilatɪ nɪan an, ɔ ngɔala man like fí kón yɔ. Ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa nzue ɔ kɔ nwunnzin yí sa menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ebɛɛ. Yí nwan: “Sɔanlan ehi ewue'n, mɪn nwɔn nɔn man nun, m'an yi mɪn sa nun! Emɔ angɔnmun, bé ejɔle ɔ!”

²⁵ Bé kwalaa bé nwan: “Yuo o! Yé nɔn yé mma'n-mɔ, man yí ewue nin anwɔn ejɔle kpólo yé!”

²⁶ Ehi, Pilatɪ kɔ yaci Balabasɪ. Ɔ kɔ man be kɔ fin Zozi mgbele. Mɔ be finlin yí yueli'n, ɔ yɪɪ yí manlin maan be bubɔli yí kulɔwa su.

*Nzalafɔ'n-mɔ 'ba gɔlv Zozi anwɔn
(Maaki 15.16-20, Zɔan 19.2-3)*

²⁷ Pilatɪ nzalafɔ'n-mɔ falɪ Zozi hɔli yí awulo ɛɔ. Be kɔ yia nzalafɔ'e'n-mɔ kwalaa Zozi anwɔn ebɛɛ.

²⁸ Be kɔ yi yí taladi'e'n m'ɔ wula'n, be kɔ fa taladi'e kɔkɔle be kɔ wula yí. ²⁹ Be kɔ nwɔn mmowe abotile be kɔ bɔ yí ti. Be kɔ fa ndɛɛ kpɔman be kɔ wula yí sa fama nin anun. Mɔ be yɔli sɔ yueli'n, be kɔ kɔtu yí nyunnun ebɛɛ be kɔ yeyala yí nwɔn. Bé nwan: “Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɪn o!” ³⁰ Be kɔ tutu yí nwɔn ngesɛɛ. Be kɔ tua yí be kɔ le kpɔman'n m'ɔ le'n be kɔ fa be kɔ fifin yí tin nin anun. ³¹ Be yeyalali yí nwɔn dede mɔ bé kunnun jɔli'n, be kɔ yí taladi'e kɔkɔle'n mɔ be falɪ be wulali yí'n. Be kɔ fa yí muonun yí taladi'e die'n be kɔ wula yí yê be nɔn yí hɔli be bubɔli yí kulɔwa su ɔ.

*Bε 'ba bubo Zozi kulowa su
(Maaki 15.21-32, Luku 23.26-43, Zvan 19.17-27)*

³² Mə be fi kulo nin anun be 'fite'n, be nun bian kun kə yia. Bian sə'n, be fele yí Simon. O fi kulo'n mə be fele yí Silenun nin asu. Be kə hyi yí be kə fa Zozi kulowa'n be kə sua yí. ³³ Be həli dede be juli lika kun. Lika sə'n, be fele yí Gəlgota. Gəlgota'n, yí bu y'ə le ke tile kangə lika. ³⁴ Ebele, be kə fa divin be kə man Zozi ke ə nun. Divin sə'n, be gualı nun ayile m'ə nun an, ə nnwun man yale'n sunman. O həli su, nan ə'a ngulo ke ə nun. ³⁵ Mə be bubəli yí kulowa nin asu yueli'n, be kə hyvin tondo be kə hye yí taladi'e'n-mə be kə fa. ³⁶ Eɛ be kə tetanlan yí nwun ebele be kə sisa yí. ³⁷ Like mə yí ti yê be le kun yí'n, b'a hele b'a bə yí ti su ebele ke: "Svanlan ehi li Zozi. O ti Zufu'n-mə belemgin." ³⁸ Be kə bubə kodiawu nnyuan kusu kulowa su Zozi anwun ebele. Kun wə yí sa fama su yê kun kusu wə yí sa bê su.

³⁹ Bé mə be 'sin ebele'n, be kəsə kəsə bé ti, anin be le kpe yí nzuba. ⁴⁰ Bé nwan: "Wó mə wó nwan e 'bu asonun sua'n, nán e fa cian nsan e si yí fufəle'n, de wó nwun e! Se wó nwan e ti Nyanmian Awa sakpa a, fi kulowa nin asu ju!" ⁴¹ *Teyifve mgbain'n-mə, nun *mala nin asu mgbain'n-mə nun Zufu mgbain'n-mə kusu kə gulu yí nwun. ⁴² Bé nwan: "O'a le menian'n-mə ngvan, kusu yí muonun ə ngvāla man yí nwun ngvan de! Se ə ti Izalaye belemgin sakpa a, anin ə fi kulowa nin asu ə jú kikaala, nán ye 'ba le yí ye di. ⁴³ O'a susu yí ti ə'a gua Nyanmian asu. Yí nwan: 'Nyanmian Awa y'ə le mín'. Se Nyanmian kulo yí a, anin ə lé yí ti kikaala!" ⁴⁴ Kodiawu'n-mə kusu mə b'a bubə bé kulowa su Zozi anwun ebele'n kpeli yí nzuba bie.

*Zozi ewue'n**(Maaki 15.33-41, Luku 23.44-49, Zvan 19.28-30)*

⁴⁵ Mɔ sɛnzɛ'n jinlanlɔn bɛ ti afian'n, awosin wu-
lali mɔn nɔn anun lika kwalaa dede ɔ juli nɔsɔba dɔɛ
nsan. ⁴⁶ Mɔ bɛ 'kɔ a bɔ dɔɛ nsan'n, Zozi kɔ tian nun
sɛlɛ kpa. Yɔnwan: “*Eli, Eli, lama sabakitanin?*” Ejɔlɛ
sɔ'n, yɔ bu y'ɔ le kɛ “*Mɔn Nyanmian, mɔn Nyanmian,*
nzuke ati yɛ a yi mɔn ɔ?”

⁴⁷ Mɔ bɛ mɔ bɛ jijin ɛbelɛ'n mmie-mɔ tɔli yɔn ngan'n,
bɛ nwan: “*Ɔ lɛ fɛlɛ Eli!*”

⁴⁸ Ɛbelɛ ala, bɛ nunhan kɔn kɔ nwanndi ɔ kɔ hɔ
kɔ fa eminlan ɔ kɔ bɔ divɔn nyinnyanlɔnwa anun.
Ɔ kɔ fa kɔ san baka kɔn ati ɔ kɔ tinngɛ yɔ Zozi anvan
kɛ ɔ nɔn. ⁴⁹ Nan ɛhɔnlɔn-mɔ nwan: “*Jinlan maan yɛ*
nɔn sɛ Eli kɔ a kɔ le yɔ a!”

⁵⁰ Zozi kɔ tian nun sɛlɛ kpa biekun, ɔ kɔ ha nun.

⁵¹ Mɛlɛ sɔ'n, mgbɛnɔn ɛtanlan'n m'ɔ ja asɔnɔn sua
nɔn anun'n kɔ sua yɔ anwunno dede ɔ kɔ ju yɔ asɔ.
Asɛ'n kɔ kpusu, nyɔbɔɛ mgbili'n-mɔ anun kɔ kpacɔ
kpacɔ. ⁵² Sɛka'n-mɔ asɔ kɔ tike tike. Nyanmian
anwɔntɛ mma'n-mɔ dɔn mɔ bɛ wuli'n kɔ tinngɛ
tinngɛ. ⁵³ Mɔ Zozi fi ewue nun tinngel'n, bɛ kwalaa
mɔ bɛ fi sɛka'n-mɔ anun bɛ fitel'n, bɛ hɔli kulo kpili
nwannzan-nwannzan nɔn asɔ bɛ yɔli bɛ nwɔn bɛ
heleli menian dɔn kpa.

⁵⁴ Mɔ nzalafɔ kpain'n nɔn yɔ nzalafɔ'n-mɔ mɔ bɛ
nɔn yɔ lɛ sisa Zozi'n nwunlin kɛ asɛ nɔn a kpusu
nɔn yɔ nzin ejɔlɛ'n, esulo hanlɔn bɛ sɛlɛ kpa. Bɛ
nwan: “*Kannzɔ ɔ ti Nyanmian Awa sakpa!*”

⁵⁵ Anɔn mmalasua dɔn kpa kɔsɔ wɔ ɛbelɛ, bɛ jin
mɔa bɛ lɛ nɔn Zozi. Bɛ yɛ bɛ sili Zozi sɔ sunmin
Galile mɔn nɔn anun bɛ sɔli yɔ ɔ. ⁵⁶ Mali m'ɔ fi
Magɔdala'n, ɔ nɔn Zɔaki nɔn Zozefɔ anin Mali, ɔ nɔn

Zebede amma'n-mə anin di'e'n wə mmalasua sə'n-mə anun bie.

Zozi esie'n

(Maaki 15.42-47, Luku 23.50-56, Zvan 19.38-42)

⁵⁷ Mə alíe'n 'kə yí nəsɔba nun'n, esikafɔe bian kɔn kə a kə ju ebeɛ. Bian sə'n, be feɛe yí Zozeɔv, ɔ ti Zozi sɔanlan'n kɔn. ɔ fi Alimate kulo nɔn asɔ. ⁵⁸ ɔ kə hɔ kə tɔ Pilatɔ ɔ kə seɛe yí ke ɔ 'fa Zozi fuin'n ɔ 'kə a sie yí. Ehi, Pilatɔ kə man atɔn ke be fá be mán yí. ⁵⁹ ɔ kə le fuin'n ɔ kə fa kisaan fɔfɔɛ kɔn ɔ kə fɔfɔ yí nwɔn. ⁶⁰ Yí muonun yí seka mə ɔ'a man b'a kpe yí ebɔta kɔn anun'n, ɔ kə sie Zozi nun. M'ə sielɔ yí yuelɔ'n, ɔ kunndolɔ ebɔe kpili kɔn ɔ nyinlin seka nɔn anɔan'n yê ɔ salɔ hɔɔɔ. ⁶¹ Anɔn Mali m'ə fi Magɔdala'n, ɔ nɔn Mali kɔn'n be wə ebeɛ. Be titɔ asɔ seka nɔn anyunnun.

Seka nɔn esisa'n

⁶² Zufu'n-mə bəbɔalɔ bé nwɔn be sielɔ. Mə yí alíe hinlɔn m'ə ti enwɔnmɔian ele cɔan'n, Nyanmɔian *teeyɔɔɔe mgbain'n-mə nɔn *Falisifɔe'n-mə kə hɔ kə tɔ Pilatɔ. Bé nwan: ⁶³ “Nannan, akɔva atofɔe sɔ nɔn ejɔɛ kɔn mə anɔn yí nyɔn wə sɔ m'ə hanlɔn'n, yé ti a kpɔn sɔ. Yí nwan: ‘Se mɔn wu a, yí cɔan nsan, mɔn 'tinngɛ.’ ⁶⁴ Yí ti, man atɔn maan be hó sísa seka'n dede cɔan nsan. ɔ'a nyɔ man sɔ a, yí menian'n-mə 'kə a sa yí be laka menian'n-mə ke: ‘ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ!’ Afi, sian ato mə be 'di'n, ɔ 'tala daba di'e'n.”

⁶⁵ Ehi, Pilatɔ nwan: “E 'nwun nzalafɔ, Emə fá bé hó, maan be hó sísa yí ke mə emə kulo ɔ.” ⁶⁶ Be nɔn bé kə hɔ, be kə nwun ke seka nɔn anɔan'n nyin kanlanman kpa. Be kə sie sɔ nzɔɛ, be kə yaci nzalafɔ'n-mə ebeɛ ke be sísa yí.

28

*Zozi ewuetinng'e'n**(Maaki 16.1-10, Luku 24.1-12, Zvan 20.1-10)*

¹ Mɔ *ενωθνημιαν ele cian'n sinlin'n, mɔle'n ngelemɔ, Mali m'ɔ fi Magidala'n, ɔ non Mali kon'n kɔ a kɔ nian seka'n. ² Konmgba ala, asie'n kɔ kpusu sele kpa. Yé Min bɔfue'n kon fi anwunno ɔ kɔ ju. ɔ kɔ kunndo ebue'n m'ɔ nyin seka nin anvan'n ɔ kɔ tu yí ahanmian ɔ kɔ fu ɔ kɔ tanlan su. ³ Bɔfue nin anwɔn'n ta sva miain miain ke nyanmian'n m'ɔ kpe miain miain'n. Yí taladie'n ti fufue hyiein hyiein kpa. ⁴ Esulo kɔ han nzalafu'n-mɔ kpa dede bé nwɔn kɔ wɔsu bé, be gugua ke menian mɔ b'a wu ɔ.

⁵ Bɔfue'n kɔ han kɔ hele mmalasua'n-mɔ ke: “Nán be sulo. Afi min si ke emɔ le kpɔnnde Zozi, sɔvanlan'n mɔ be bɔbɔli yí kulɔwa nin asu'n. ⁶ ɔ non man ewa. ɔ fi ewue nun ɔ'a tinng'e ke ɔ kpɔnlin hanlin yí'n. Emɔ bála be nían lika mɔ anun ɔ la'n. ⁷ Emɔ hó nde-nde be hán héle yí menian'n-mɔ ke ɔ fi ewue nun ɔ'a tinng'e. Sian die, ɔ le kɔ a nwɔnnde emɔ Galile mân nin anun. Elo yé emɔ 'nwun yí ɔ. Ngalie'n mɔ mín nwan min 'kan min kele emɔ nin anun.”

⁸ Mɔ mmalasua'n-mɔ fi seka nin asu be 'kɔ'n, esulo non fe elie kpili kpa hanlin bé. Be le enwanndie be le kɔ a han be kele Zozi menian'n-mɔ. ⁹ Konmgba ala, be non Zozi kɔ yia nin. Zozi nwan: “M mo ahin, m mo ahin o!” Mɔ Zozi bisali bé ahin yueli'n, be kɔ kpunng'e yí be kɔ sɔ yí ja nin anun, be kɔ kɔtu yí nyunnun ebele be kɔ su yí. ¹⁰ Ehi, Zozi kɔ se bé ke: “Nán be sulo. Emɔ hó hán héle mín nianman'n-mɔ ke be hó Galile mân nin anun elo. Ebele yé be 'nwun mín ɔ.”

Nzalafu'n-mɔ ejɔle'n

¹¹ Mɔ anɩn mmalasua'n-mɔ aja wɔ atunnun'n, nzalafu'n-mɔ mɔ be le sisa sɛka'n, mmie-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kulo. Be kɔ hɔ kɔ bɔ ejɔle'n m'ɔ wali nin anun amannɩe be kɔ hele Nyanmian *teeyɩfɩe mgbain'n-mɔ. ¹² Nyanmian teeyɩfɩe mgbain'n-mɔ nuɩn Zufɩ mgbain'n-mɔ kɔ yia. Mɔ bɛ nuɩn selɩ bɛ nwɔn yueli'n, be kɔ man nzalafu'n-mɔ esika dɔɔn kpa. ¹³ Eɛe bɛ nwan: “Eɛ be bisa emɔ a, emɔ hɔn ke kɔngɔe mɔ emɔ 'dafi'n, yɩ menian'n-mɔ a a sa yɩ a hɔ. ¹⁴ Eɛe kɔnmanna'n ti a, ye 'tu yɩ akɔbe nɔn emɔ ati a nga man nun.”

¹⁵ Nzalafu'n-mɔ leli esika'n, be hanlin yɩ ke Nyanmian teeyɩfɩe mgbain'n-mɔ hanlin heleli bɛ nin ala. Ene nuɩn ene, Zufɩ'n-mɔ te kan ejɔle sɔ'n.

*Zozi 'ba yi yɩ nwɔn kele yɩ menian'n-mɔ
(Maaki 16.14-18, Luku 24.36-49, Zvan 20.19-23,
Junman'n 1.6-8)*

¹⁶ Ehi, Zozi menian bulu nuɩn kɔn'n hɔli Galile mɔn nin anun elɔ bɔka'n mɔ Zozi heleli bɛ nin asɩ. ¹⁷ Mɔ be nwunlin yɩ'n, be kutɔli be sɔli yɩ. Nan kɔsu bɛ mmie-mɔ a nne a nni man. ¹⁸ Zozi kɔ kpunngɛ bɛ, ɔ kɔ han kɔ hele be ke: “B'a fa anwunno elɔ nuɩn asɩ ewa tunmin'n kɔalaa b'a wula mɩn sa nun. ¹⁹ Ehika ati, emɔ hɔ mɔn nin anun menian'n-mɔ kɔalaa anwɔn, emɔ mɔn be kɔci mɩn menian. Emɔ sɔnin bɛ wɔ Siɛ nuɩn Baa, ɔ nuɩn Wawe Nwanzan-nwanzan'n dunman nun. ²⁰ Ninngɛ'n kɔalaa mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, emɔ hɛhele bɛ maan be yɔ. Eɛe emɔ nwɩn yɩ ke mɩn nuɩn emɔ san alihian biala dede ɔ kɔ ju mɔn nin ayuelɩe.”

Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n
Anyin: Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Agni Sanvi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b4bf56fc-6e3d-5a7c-9f55-25d2c3645a88